

Täysistunto

Torstai 7.12.2017 klo 16.00—23.03

3. Välikysymys eriarvoistumisesta

Välikysymys VK 4/2017 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt annetaan vastaus edustaja Suna Kymäläisen ynnä muiden välikysymykseen eriarvoistumisesta. Valtioneuvoston vastauksen jälkeen käydään keskustelu välikysymyksen johdosta. Keskustelun ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Suna Kymäläinen. Sen jälkeen keskustelussa on nopeatahtinen osuus, jolloin ryhmäpuheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia ja muut etukäteen varatut puheenvuorot enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Keskustelu

17.02 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Käsitlemme tänään opposition välikysymystä eriarvoisuudesta. Vielä eilen me juhlimme yhdessä Suomen satavuotista taivalta teemalla Yhdessä. Kaikki puolueet tässä salissa halusivat ja haluavat torjua ja vähentää eriarvoisuutta, työttömyyttä ja syrjäytymistä. Me haluamme yhdessä, että jokaisella Suomessa on oikeus kokea, että hänellä on arvo ja paikka tässä yhteiskunnassa, että olemme täällä yhdessä.

Me olemme historian aikana nousseet köyhästä kansasta maailman huipulle. Kaikki tämän salin puolueet ovat osallistuneet isänmaan rakentamiseen, elinolojen parantamiseen ja eriarvoisuuden poistamiseen eri hallitusten aikana. Tänään Suomi on yksi maailman tasa-arvoisimmista, turvallisimmista ja hyvinvoivimmista maista. Olemme rakentaneet tätä yhteiskuntaa niin, että mahdollisuudet olisivat kaikkien ulottuvilla ja että heitä, jotka eivät itse pärjää, autetaan.

Ennen kuin käyn läpi opposition väittämät, haluan asettaa tämän keskustelun oikeaan mittakaavaan. Me olemme vihdoin kymmenen vuoden matalasuhdanteen jälkeen päässeet mukaan vahvaan talouden nousuun. Vuonna 2008 alkanut finanssikriisi syöksi Suomen lamaan. Yhden vuoden aikana bruttokansantuottemme supistui yli 8 prosenttia. Pahimmillaan Suomi otti velkaa lähes 10 miljardia euroa vuodessa. Monet suomalaiset jäivät laman vuoksi ilman työtä. Vielä useamman perheen valtasi huoli tulevasta.

Kaikki puolueet tässä salissa tietävät, että raskas velkaantuminen piti pysäyttää. On ollut Suomen vahvuus, että kaikki puolueet ovat sitoutuneet ja osallistuneet vuorollaan hallitusvastuussa talouden kunnostamiseen. Niin tekee myös tämä hallitus. Mikään muu ei uhkaa yhtä paljon suomalaisten tasa-arvoisia palveluita, ikäihmisten hoiva- ja eläkelupausta ja lastemme tulevaisuutta kuin holtittomasti jatkuva velkaantuminen ja heikko talouden ti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

lanne, joka lisää työttömyyttä ja näköalattomuutta. Myös tämän kaikki tässä salissa tietävät.

Vaikea taloustilanne on kymmenientuhansien suomalaisten tarina. Työttömyys on yhteiskuntamme viheliäisin ongelma ja yksi suurimmista syistä eriarvoisuuden taustalla.

Hallitus on kantanut vastuunsa ja tehnyt välttämättömät päätökset, jotta Suomen talous saadaan viimein kuntoon. Koko hallituksen talouspolitiikan keskeisenä tavoitteena on nostaa Suomen talous vahvalle pohjalle, vauhdittaa talouskasvua, vahvistaa Suomen kilpailukykyä ja lisätä työllisyyttä. Suomalaisten tarvitsemat tärkeät sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut ja koulutus on uudistettava ja uudistetaan tulevaisuutta varten.

Ensinnäkin tämä on tarkoittanut julkisen talouden vahvistamista ja tiukkaa menokuria. Olemme sopeuttaneet julkista taloutta 4 miljardilla, jotta velaksi eläminen lastemme piikkiin vihdoinkin päättyisi. [Jukka Gustafssonin välihuuto] Tästä olemme yksimielisiä, sillä en halua uskoa, että minkään tässä salissa olevan puolueen tavoite olisi kasvattaa meidän lastemme velkataakkaa.

Toiseksi olemme panostaneet talouskasvuun ja Suomen kilpailukykyyn vahvistamiseen, jotta Suomessa kannattaa yrittää ja tehdä työtä. Kilpailukyky sopimus parantaa Suomen kustannuskilpailukykyä, mikä näkyy nyt viennin voimakkaana nousuna ja yritysten tilauskirjojen täyttymisenä. Mitä useampi suomalainen pääsee töihin, sitä paremmin voimme huolehtia heistä, jotka tarvitsevat yhteiskunnan apua ja turvaa. [Ben Zyskowitz: Näin se on!]

Kolmanneksi olemme nostaneet työnteon etusijalle kaikessa hallituksen työssä. Hallituksen veropolitiikan suurin voittaja on tavallinen suomalainen palkansaaja. [Eero Heinäluoma: Niin kuin perintöverotuksessakin!] Työn verotusta on kevennetty yli 1,3 miljardilla eurolla painottaen kevennystä pieni- ja keskituloisiin palkansaajiin, siis pieni- ja keskituloisiin palkansaajiin painottaen.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen talouspolitiikan linja tuo tulosta. Suomi on päässyt viimein mukaan vahvaan talouden kasvuun. Tänä vuonna talouskasvu ylittää noin 3 prosenttiin, ensi vuonnakin kasvu jatkuu vahvana. Olemme nousseet Euroopan hänniltä maanosan kärkikahinoihin. Velkaantuminen vähenee tällä hetkellä kovaa vauhtia.

Nyt monessa yrityksessä tilauskirjat ovat täynnä ja uusia työntekijöitä palkataan. Työttömyys on vähentynyt nopeaa vauhtia. Iloitsen jokaisesta suomalaisesta, joka pääsee työn avulla kiinni parempaan elämään ja saa tulevaisuudenuskoa takaisin. Samalla tunnen surua heistä, jotka kaikista ponnisteluista huolimatta eivät ole päässeet mukaan.

Me vahvistamme työttömien palveluita, jotta jokaista voidaan auttaa löytämään itselleen sopivaa työtä tai hakeutumaan koulutukseen. Parannamme mahdollisuuksia omaehtoiseen opiskeluun. Mahdollistamme yritystoiminnan aloittamisen työttömyysturvan avulla. Parannamme korkeakoulutettujen muuntokoulutusta.

Kaikki nämä ratkaisut hallitus on tehnyt, jotta mahdollisimman moni saisi tehdä töitä.

Jokainen uuden suunnan löytävä on onnistuminen hallitukselta ja yhteiskunnalta, kuten Uudenkaupungin autotehtaalle työllistyneet. Moni nuori on saanut tehtaalta elämänsä ensimmäisen oikean työpaikan ja päässyt elämään kiinni. [Antti Rinne: Se on hienoa!]

Pitkäaikaistyöttömien lukumäärä on pudonnut vuodessa 28 000 hengellä alle sataantuhanteen. Työttömyysaste siis laskee rivakasti. Tämä suunta ja kehitys on erinomaista.

Samaan aikaan oppositio kiinnittää huomion tuloeroihin, jotka ovat pysyneet Suomessa hyvin tasaisina koko 2000-luvun ajan, eikä hallituksen politiikka muuta tätä isoa kuvaa. Tehtyjen päätösten vaikutus tuloeroihin vuoden 2015 tasosta vuoteen 2018 on pieni väräh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

dys. [Eero Heinäluoma: Värähdyt!] Suomen tulonjako on Euroopan mittakaavassa tasais- ta. OECD:n vertailun mukaan tuloeroja tasataan Suomessa verotuksella ja sosiaalietuuksil- la enemmän kuin esimerkiksi muissa Pohjoismaissa, siis enemmän tasoittamme tuloeroja kuin muissa Pohjoismaissa. [Timo Heinonen: Se on oikein!] Muistetaan nämä tosiasiat.

Arvoisa puhemies! Suomi on useimpiin EU-maihin verrattuna tasa-arvoinen yhteiskun- ta. Heikommista huolehtimisen perinne on meillä vahva, puoluetusta riippumatta. Tämä ei poista sitä tosiasiaa, että kaikki suomalaiset eivät ole päässeet nauttimaan kasva- neesta elintasosta. Eriarvoisuus ja köyhyys ovat myös meillä totisinta totta.

Eriarvoisuudella on monet kasvot. Monella pienituloisella tulot eivät tahdo riittää edes siihen vähään, mitä kohtuulliseen elämään kuuluisi. Usean suomalaisen tarinan takana on pitkittynyt työttömyys ja sen mukanaan tuoma näköalattomuus. Suomessa työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten määrä on Euroopan korkeimpia.

Nämä haasteet meidän on kohdattava ja jatkettava määrätietoisesti toimia. Meidän on voitava auttaa jokaista ihmistä eteenpäin, ja meidän on tarjottava heille apua.

Hallitus asetti tammikuussa 2017 Juho Saaren työryhmän, jonka tavoitteena on löytää keinoja eriarvoisuuden vähentämiseksi. Viime kuussa hallitus keskusteli strategiaistunnos- saan työryhmän kanssa eriarvoisuudesta ja siitä, miten vahvistamme ihmisten omaa vas- tuuta, aloitteellisuutta ja riippumattomuutta. Työryhmä esittää ehdotuksensa hallitukselle maaliskuussa 2018.

Suurin syy eriarvoisuuden ja köyhyyden taustalla on heikko koulutus. Nämä luvut ovat pysäyttäviä. Meillä on Suomessa 600 000 aikuista, joilla ei ole lainkaan perusasteen jäl- keistä tutkintoa. Heistä töissä vuonna 2015 oli ainoastaan 43 prosenttia, kun ylemmän kor- keakoulututkinnon suorittaneiden osalta työllisyysaste oli yli 86 prosenttia. Työelämän muutoksessa matalasti koulutetut ovat heikommassa asemassa, kun työtehtävien vaati- mukset kasvavat.

Heikko koulutus ennustaa myös heikompaakin terveydentilaa. Kyseessä on siis mittava, koko yhteiskunnan haaste. Tilastojen mukaan perusasteen koulutuksen saanut menettää elinvuosia syöpäsairauksien vuoksi 50 prosenttia ja verenkiertoelinten sairauksien vuoksi 100 prosenttia enemmän kuin korkeakoulutettu. Hätkähdyttäviä lukuja!

Siksi koulutukseen panostaminen ja jokaisen lapsen ja nuoren pitäminen mukana on tär- keää työtä eriarvoisuuden vähentämiseksi. Yhtä tärkeää kuin se, että koulutuksen perusta on kunnossa, on huolehtia siitä, että jokainen nuori pysyy mukana. Näin pienellä kansa- kunnalla ei ole yksinkertaisesti inhimillisesti saati taloudellisesti varaa menettää yhtään nuorta elämän alkutaipaleella.

Ensinnäkin varhaisten vuosien vaikutus oppimiselle ja hyvinvoinnille on tutkitusti mer- kittävää. Siksi tämä hallitus laskee varhaiskasvatusmaksuja yli 70 miljoonalla eurolla. Yli 6 700 perhettä vapautuu maksuista kokonaan. [Timo Heinonen: Hienoa!] Keskituloiselle kahden lapsen perheelle maksukevennykset ovat yli 1 200 euroa vuodessa. Me uudistam- me perhevapaajärjestelmän, jotta vanhempien tasa-arvoa, perheiden joustoja ja lasten osal- listumista varhaiskasvatukseen voidaan edelleen lisätä. Lapsi- ja perhepalveluiden muu- tosohjelmalla tuemme vanhemmuutta.

Kaiken koulutuksen perusta rakennetaan peruskoulun aikana. Koulutuksemme on yksi maailman tasa-arvoisimmista edelleen. Me haluamme, että niin on jatkossakin. Olemme kaksinkertaistaneet heikompien alueiden koulujen tuen 30 miljoonaan euroon. Lisäksi hal- litus varaa uutena tukimuotona 10 miljoonaa euroa koulutuksen alueellisen tasa-arvon vah-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

vistamiseen. Jokaisen vanhemman on voitava luottaa siihen, että kodin lähikoulu on hyvä koulu omalle lapselle. Tästä tavoitteesta me emme tingi pisaraakaan.

Lisäksi olemme toteuttaneet ammatillisen koulutuksen reformin, jonka tavoitteena on vähentää koulutuksen keskeyttämistä ja turvata jokaiselle nuorelle hyvä koulupolku. [Li Andersson: Miten se onnistuu leikkausten jälkeen?] On aivan selvää, että yksin koulutuksella ei yksikään maa ole pystynyt hoitamaan työllisyysongelmaansa, mutta me tarvitsemme siksi toimivat työmarkkinat sekä työn vastaanottamiseen kannustavan sosiaaliturvajärjestelmän. [Antti Rinteen välihuuto] Uudistuksia on siis jatkettava, edustaja Rinne. [Antti Rinteen välihuuto]

Hyvien peruspalveluiden turvaaminen kaikille suomalaisille on oleellinen osa eriarvoistumisen torjumista. Hallitus on mahdollistanut kuntatalouden myönteisen kehityksen, eikä kuntien valtionosuuksia ole tämän hallituksen toimesta leikattu.

Yhdenvertaisten palveluiden turvaamiseksi toteutamme maakunta- ja sote-uudistuksen, joka takaa palveluille vahvan järjestäjän. Me haluamme, että ihmiset pääsevät pois jonoista hoitoon asuinpaikasta ja varallisuudesta riippumatta. Valinnanvapaus parantaa palveluiden saatavuutta ja turvaa lähipalvelut. Pidän erinomaisena, että jatkossa myös he, jotka ovat työterveyshuollon ulkopuolella, kuten työttömät ja eläkeläiset, pääsevät paremmin palveluiden piiriin, kiitos valinnanvapauden. Kyseessä on koko vaalikauden suurin ja tärkein eriarvoisuutta torjuva uudistus. [Riitta Myller: Lisäävä!]

Olemme kohdentaneet kaiken liikkumavaran budjetin sisällä työllisyyden vahvistamiseen, koulutukseen sekä heikoimmassa asemassa olevien ihmisten auttamiseen. Siksi hallitus päätti budjettiriihessä korottaa takuueläkkeen tasoa 15 eurolla kuukaudessa — [Pia Viitanen: Ja leikata indeksia!] kolmas päätös tässä asiassa. Lähisuhdeväkivallan torjuntaan panostetaan tänään enemmän kuin koskaan Suomessa. [Eduskunnasta: Hyvä!]

Lapsilisän yksinhuoltajakorotusta korotetaan 9,5 miljoonalla eurolla ja pienimpien etuuksien, kuten sairauspäivärahan, korottamiseen varataan 8 miljoonaa euroa. Nämä ovat oikeansuuntaisia toimia. [Antti Rinne: Koululaisten perheiden verotus kiristyy!]

Eriarvoistumista pohtivaa työryhmää vetävä professori Juho Saari on muistuttanut meitä siitä, että mikään ei vähennä koettua elämänlaatua ja merkityksellisyyttä niin paljon kuin yksinäisyys. Tämän ongelman torjumisesta vastuussa olemme me ihan kaikki. Yksikään viranomainen ei voi korvata lähimmäisenrakkautta, vaikka yhteiskunnan turvaverkot ovat välttämättömiä.

Kasvaneiden veikkausvoittovarojen turvin kolmas sektori tekee tänä vuonna ennätysellisen määrän eriarvoisuutta ehkäisevää työtä. Tätä työtä meidän pitää arvostaa ja pitää kunniassa.

Arvoisa puhemies! Olemme keskustelleet tässä salissa monta kertaa kilpailukyky sopimuksen vaikutuksista. Kustannuskilpailukykyämme on vahvistunut, mikä hyödyttää suomalaisia vahvemman työllisyyden ja uusien työpaikkojen kautta.

Opposition näkemyksen mukaan kaikki asiat — mukaan lukien työmarkkina-asiat — olisivat hallituksen käsissä. [Antti Rinne: Pakkolailla!] Näinhän ei tietenkään ole, ei nyt eikä ole ollut aikaisemminkaan. Kilpailukyky sopimus syntyi työmarkkinakeskusjärjestöjen yhteisenä esityksenä, ja hallitus sitoutui osaltaan sopimuksen toteuttamiseen esimerkiksi laskemalla palkansaajien työn verotusta, mikä oli hieno päätös. Hallitus ei neuvotellut sopimuksen yksityiskohtia eikä tule neuvottelemaan jatkossakaan.

Arvoisa puhemies! Alueellisen eriarvoistumisen vähentämisen ensimmäinen askel on, että eri alueita tai kaupunkeja ja maaseutua ei aseteta vastakkain puheissa tai teoissa. Posi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

tiiviset näkymät kattavat tänään koko maan, eikä ole merkkejä kasvun taantumisesta. Työttömyys laskee kaikilla Suomen alueilla. Kun tuemme yritysten kykyä kasvaa ja työllistää koko maassa, voimme vähentää sekä ihmisten että alueiden välisiä eroja. On tuettava kaupunkien roolia talouden kasvun moottoreina sekä maaseudun elinvoimaisuutta ja toimeellisuutta.

Hallitus on käynnistänyt kestävästä kaupunkikehityksen ohjelman, tekee erillisen kaupunkiselvityksen suurten kaupunkien ja kaupunkiseutujen kasvumahdollisuuksista. Laadimme myös seutukaupunkiohjelman. [Eduskunnasta: Hyvä!] Tämä kaikki tehdään kaupunkien elinvoiman varmistamiseksi myös jatkossa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Eilen olimme yhdessä ylpeitä tästä maasta ja sen saavutuksista — syystä. Suomi on useilla mittareilla mitattuna yksi maailman parhaista maista, katsotaan sitten hyvinvointia, onnellisuutta, turvallisuutta, vakautta, tasa-arvoa tai koulutusta. Ei unohdeta tätä juhlahumun hälvettyä. Meidän on tehtävä kaikkemme, jotta mahdollisuuksien tasa-arvo toteutuu tässä maassa. Meidän on tehtävä kaikkemme, jotta jokainen nuori pysyy yhteiskunnassa mukana, ja meidän on tehtävä kaikkemme, jotta heistä, jotka eivät itse siihen pysty, pidetään huolta ja välitetään. Tätä työtä me teemme vastuullisesti joka päivä. [Ben Zyskowiec: Näitä saavutuksia kannatti esitellä!]

17.18 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Orpolle ja hallitukselle vastauksesta. Haluaminen on tärkeää, mutta enemmän tarvitaan tekoja. Haluaminen ei riitä, jos teot jatkuvasti vievät toiseen suuntaan.

Arvoisa puhemies! 100-vuotiaassa Suomessa on paljon hyvää. Olemme hyvinvoinnin kärkimaita monella eri mittarilla. Kun suomalaista hyvinvointivaltiota lähdettiin rakentamaan, lähtökohta oli, että kaikki otetaan mukaan ja kaikki pidetään mukana. Nyt tämä perusajatus tuntuu hävinneen Sipilän hallituksen arvomaailmasta. [Ben Zyskowiec: Väärä analyysi!] Eriarvoisuus kasvaa, ei vähene.

Puhuttelevana esimerkkinä tästä on Heikki Hurstin itsenäisyyspäivän ruokajakelu. Kuljin eilen tunti ennen jakelun alkua Hakaniemen torilla, missä oli jo satojen metrien jono ihmisiä odottamassa ruokakassia. [Ben Zyskowiecin välihuuto] Eriarvoisuuden kasvu suomalaisten välillä ei ole sattumaa. Se on seurausta epäoikeudenmukaisesta politiikasta. Yhteiskuntamme pahimmaksi turvallisuushakaksi on noussut ihmisten ja ihmisryhmien välinen eriarvoisuus. Eriarvoisuus syö ihmisten luottamusta toisiinsa ja tulevaisuuteen. Eriarvoisuus kasvaa maassamme huolestuttavasti, ja mikä pahinta, se syvenee.

Arvoisa puhemies! Leikkaukset koulutukseen ja osaamiseen, leikkaukset pienituloisten toimeentuloon ja palveluihin, leikkaukset opiskelijoiden toimeentuloon, leikkaukset työttömille, leikkaukset lapsiperheille, leikkaukset eläkeläisten toimeentuloon, asiakasmaksuihin ja lääkekorvauksiin. Tämä on keskustan, kokoomuksen ja sinisten — ja ennen perussuomalaisten — hallituksen politiikkaa. Samaan aikaan hallitus on jakanut hyvätuloisille veronkevennyksiä. Miljoonaperintöjen verotusta on kevennetty. [Pia Viitanen: Siihen riittää rahaa kyllä!]

Eilen itsenäisyyspäivän juhlaohjelman palveluksessa arkkipiispa Kari Mäkinen toivoi, että eduskunnalla olisi viisautta ymmärtää, että talous on kansalaisia varten eivätkä kansalaiset taloutta varten. Valitettavasti nyt näyttää, että taloustalkoissa mietitään, kuinka kansalaisista saadaan irti tehoja ja hyötyä. Ei ole ihme, että tällaisessa asenneilmapiirissä yhä useampi pelkää putoamista hyvinvointiyhteiskunnan turvaverkon läpi. [Olavi Ala-Nissilän välihuuto]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Palautan ajatukset takaisin tiistain juhlaistuntoon. Jos haluamme säilyttää suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan, jos me päätämme yhdessä turvata sen tulevaisuuden, meidän pitää aloittaa lapsista, sillä heissä on tulevaisuutemme. Meidän on turvattava lapsille tasa-arvoiset mahdollisuudet saada hyvä lapsuus, haaveidensa koulutus ja onnellinen elämä. Meidän pitää tehdä lapsen osallisuutta ja hyvinvointia lisääviä ja lapsen edun mukaisia päätöksiä, jotta lapset välttyvät koulukiusaamiselta, yksinäisyydeltä ja syrjäytymiseltä. Heikoimmassa asemassa olevien lasten on saatava yhteisistä voimavaroista tukea, jotta huono-osaisuuden ja köyhyyden kierre katkeaa.

Arvoisa puhemies! Jokaisella lapsella on oltava samantyyppiset oikeudet laadukkaaseen varhaiskasvatukseen, joka parantaa kouluvalmiuksia ja koulumenestystä. Sillä torjutaan niin välittömiä köyhyyden kokemuksia kuin pitkittyvää huono-osaisuuttakin. [Timo Heinenosen välihuuto] Lapset saavat vaihtelevasti varhaiskasvatusta eri kunnissa, kun hallitus on rajannut lasten subjektiivista oikeutta varhaiskasvatukseen. Tämä merkitsee yhdenvertaisuuden heikkenemistä. [Ben Zyskowitz: Sitä se itsehallinto tekee!] Koska alueilla on erilaisia käytäntöjä ja perheiden välillä on merkittäviä sosiaalisia ja taloudellisia eroja, yhä useammin lapset aloittavat perusopetuksen hyvin erilaisista lähtökohdista käsin. Opettajien ammattijärjestön mukaan Suomi panostaa perusopetukseen vähiten Pohjoismaista. Ministeri Orpo, vähiten Pohjoismaista — Suomi panostaa vähiten Pohjoismaista perusopetukseen. Erot koulujen ja luokkien välillä sekä oppimistuloksissa jakaantuvat. Runsas 5 prosenttia ikäluokasta ei saavuta minimitasoa lukemisessa, matematiikassa ja luonnontieteissä. Joka kahdeksas poika jää kokonaan vaille jatko-opinnoissa tarvittavaa lukutaitoa. Lapsi, joka ymmärtää heikosti lukemaansa, joutuu arkielämässä vaikeuksiin. Puutteellinen luku- ja kirjoitustaito näkyy myös koulutusvalinnoissa.

Arvoisa puhemies! Puhumme maksuttomista lukio- ja ammattiopinnoista, mutta todellisuus on, että opinnot ovat jatkuvasti kallistuneet. Pelastakaa Lapset ry:n kyselyssä lähes 60 prosenttia vastaajista kertoi opintokulujen vaikeuttaneen perheen taloutta. Koulutuksen periytyminen ja eriytyminen perheen varallisuuden mukaan rajoittavat nuorten mahdollisuuksia. Nuoret joutuvat hylkäämään haaveidensa ammatin ja valitsemaan sen koulutuksen, johon on varaa. Tämä puolestaan lisää opintojen keskeyttämisen riskiä. [Ben Zyskowitzin välihuuto] Osa ei aloita toisen asteen opintoja lainkaan.

Tästä huolimatta hallitus on leikannut koulutuksesta jokaisella koulutustasolla. Hallitus on leikannut nuorisotakuuta, ja hallitus leikkaa nuorten aikuisten osaamisohjelmasta. Hallitus on leikannut opintotuesta. Hallitus on lyhytnäköisesti säästänyt juuri siitä, missä kasvun mahdollisuudet ovat suurimmat: lapsista, nuorista, koulusta, oppimisesta.

Arvoisa puhemies! Jokainen ihminen on yksilö, mutta olemme aina myös yhteisön jäseniä, ja ympäröivällä yhteisöllä on voimakas vaikutus meistä jokaiseen. Se voi painaa tai nostaa, lannistaa tai kannustaa. Erityisesti se vaikuttaa lapsiin ja nuoriin, joiden oma identiteetti on vasta rakentumassa. Kuten viisas sanonta kuuluu, lapsen kasvattaa koko kylä. Hallituksen eriarvoisuutta lisäävä politiikka on erityisen haitallista, koska niin monet päätökset tuloerojen kasvattamisesta koulutuksen ja sosiaaliturvan leikkauksiin osuvat samoihin perheisiin ja ihmisryhmiin ja samoihin alueisiin ja silloin vaikutukset myös kertaantuvat.

Asuinalueiden eriarvoistuminen syö paitsi hyvinvointia myös keskinäistä luottamusta. Suuri- ja pienituloisten keskittyminen omille alueilleen uhkaa luoda kuplia, joiden välillä ei enää ymmärretä toisten todellisuutta. [Ben Zyskowitzin välihuuto]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Puhemies! Helsingin Uutiset kertoi äskettäin, että pääkaupungissamme on alueita, joissa jopa 40 prosentilla 20—29-vuotiaista ei ole peruskoulun jälkeistä koulutusta. [Ben Zyskowicz: Kaikkeaa se Sipilä on ehtinyt saada aikaan!] Vastaavaa löytyy muista suurista kaupungeista ja vaikeuksiin ajautuneilta pienemmiltä paikkakunnilta. Haastateltu tutkija kommentoi tilannetta: "Etenkin nuoriin naapurustolla voi olla suuri vaikutus. Heikoimmilla alueilla koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olemisesta tulee enemmän normaalia ja ehkä omat tavoitteet asetetaan alemmaksi kuin toisilla alueilla." Asetetaan omat tavoitteet alemmaksi. Arvoisa puhemies, tässä on yksi eriarvoistumisen keskittymisen tragedia. Nuoret eivät jaksakaan enää edes unelmoida. He eivät saa ympäröivältä yhteisöltä kannustusta haastaa itseänsä. Meillä ei ole varaa menettää näitä nuoria. Tulevaisuuden työelämässä pelkällä peruskoulupohjalla on yhä vaikeampi pärjätä, ja siksi tarvitaan nopeita toimia. Tarvitaan oppivelvollisuuden pidentämistä, mutta tarvitaan myös alueellisen eriarvoisuuden torjuntaa. Emme halua Suomeen alueita, joilla nuoret pitävät syrjäytymistä ja työttömyyttä niin normaaleina, ettei niitä vastaan kannata enää edes kamppailla. Liian usein heikosti menestyvällä alueella on myös heikot julkiset palvelut. Julkisen vallan pitää torjua alueellista eriarvoistumista, ei pahentaa sitä.

Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, suomalaisten terveyserot ovat suuret, myös kansainvälisesti arvioituina. Köyhimmän ja rikkaimman miehen elinajanodotteissa on yli 10 vuoden ero. Tämä on valtava ero ihmiselämässä, mutta tällä on myös valtava vaikutus yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti. Ihmisten eriarvoisuus näkyy paitsi kuolleisuudessa ja sairastuvuudessa myös sote-palveluiden käytössä. Niitä käyttävät suhteessa enemmän paremmin toimeentulevat. Mutta mitä tekee hallitus? Ajaa eteenpäin sote-uudistusta, jonka ennustetaan lisäävän eroja palveluiden saatavuudessa ja käytössä. [Kokoomuksen ryhmästä: Päinvastoin!] Valinnanvapausmalli tarjoaa yhä enemmän yhteisin verovaroin rahoitettuja palveluita hyväosaisille. Vaikeuksia on ennustettu juuri huonommassa tilanteessa oleville ihmisille. Asiakasmaksujenkin pelätään nousevan.

Toinen tärkeä syy terveyserojen selittäjänä on elintavat. [Timo Heinosen välihuuto] Etenkin päihteiden käytöllä on suuri merkitys alimmissa tuloryhmissä. Ja mitä tekee hallitus? Kokoomuksen johdolla hallitus tekee alkoholipolitiikkaa, joka tulee kaikkien asiantuntija-arvioiden mukaan lisäämään alkoholin kulutusta, alkoholin haittoja, alkoholikuolemia. [Kimmo Kivelän välihuuto]

Arvoisa puhemies! Hallitus, te puhutte työllisyyden ja talouskasvun merkityksestä. Mutta me puhumme nyt teidän leikkauspolitiikkanne seurauksista. Haluamme nyt selityksiä sille, miksi te teette päätöksiä, jotka lisäävät eriarvoisuutta ja pienituloisuutta. Työllisyyden parantaminen ja talouskasvu eivät yksin riitä. Kyse on siitä, miten työllisyyden ja talouden kasvu jaetaan. Meidän mielestämme kasvu kuuluu kaikille.

Te olette tehneet hyvin kylmää leikkauspolitiikkaa, joka kohdistuu ihmisiin, jotka ovat riippuvaisia sosiaalietuuksista, työttömyysturvasta, opintotuesta, lapsilisistä, asumistuesta tai pienestä työeläkkeestä, kansaneläkkeestä tai takuueläkkeestä. Te olette lisänneet erityisesti yli 65-vuotiaiden pienituloisuutta. Etenkin kansaneläkkeen ja pienen työeläkkeen varassa olevilta ihmisiltä on leikattu rajusti. Samalla asumisen kulut ovat kallistuneet, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja on nostettu ja lääkekorvauksia on leikattu. Nämä leikkaukset ovat etenkin eläkeläisille kovia, isoja asioita, jotka vaikeuttavat arjessa pärjäämistä. Tämä ei naurata. Te olette leikanneet ihmisiltä, jotka joutuvat valitsemaan lääkkeiden ja leivän välillä. Se on valinta, jota hyvinvointiyhteiskunnassa kenenkään ei pidä joutua tekemään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Työmarkkinoilla te olette toimineet työnantajien asianajajina. Olette uhanneet pakkolaeilla ja ajaneet työntekijöiden etujen puolustajat nurkkaan. Ja te olette leikanneet julkisen alan pienipalkkaisten naisten lomarahat. [Ben Zyskowicz: Ei pidä paikkaansa!]

Hallitusohjelmaan sisältyy tavoite siitä, ettei kokonaisveroaste nouse. Seuraukset on nähty. Pelkät veronalennukset ja satsaukset yritystukiin työllisyyden nimissä eivät riitä meille hyvinvointipolitiikan sisällöksi. Ettekö te ymmärrä, että hyvinvoinnin sattumanvarainen valuminen hyväosaisilta alaspäin ei riitä hyvinvointivaltion määritelmäksi? Tarvitaan aktiivisia tekoja kasvun tasaisemmaksi jakamiseksi. [Olavi Ala-Nissilä: Mitä ne ovat?]

Verovaroilla toteutetut palvelut ja koulutus ovat suomalaisen hyvinvoinnin tae. Niillä varmistetaan, että palkat pysyvät riittävällä tasolla ja että suomalainen osaaminen kestää vertailun maailmaan. Meille hyvinvointiyhteiskunta tarkoittaa oikeudenmukaista tulonjakoa, kaikille saatavissa olevia sosiaali- ja terveystalvaeluita, tasavertaista koulutuspolitiikkaa, joka antaa taustasta riippumatta mahdollisuuden edetä. Se tarkoittaa vastuullista asuntorakentamis- ja yhdyskuntapolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Suomi on maailman turvallisimpia paikkoja. [Eero Heinäluoma: Oli!] Meillä on oikeuksia, joista monissa muissa maissa vain haaveillaan. On ymmärrettävää, että kasvunkin aikana varakkaat vaativat oikeuttaan pitää itse hankkimansa ja perimänsä vaatien verohuojennuksia. Tämän hallitus on heille suonut. Mutta on outoa, että Sipilän ja Orpon hallitus unohtaa asemansa koko maan hallituksena, jonka tehtävänä olisi eheyden takaaminen ja kaikkien suomalaisten eduista huolehtiminen. Hallitus toimii epäoikeudenmukaisesti tulo- ja terveyseroja kasvattaen, tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta kaventaen sekä lastemme mahdollisuuksia rajoittaen.

Edellä olevan perusteella teen seuraavan epäluottamuslause-esityksen: "Eduskunta katsoo, että hallitus on lisännyt tekemillään päätöksillä ihmisten välistä eriarvoisuutta ja tuloeroja. Tästä syystä eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta."

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ryhmäpuheenvuorokierros. — Ensimmäisenä keskustan eduskuntaryhmä, edustaja Heikkinen.

17.32 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan eilisen itsenäisyyspäivän tunnelmaan. Olemme rakentaneet yhden maailman parhaimmista, vakaimmista ja turvallisimmista maista. [Ben Zyskowicz: Näin on!] Tästä meidän kaikkien on syytä olla kiitollisia. Keskusta on yli 110-vuotisen historiansa aikana aina kantanut vastuuta ihmisten tasa-arvoisen ja hyvän elämän edellytyksistä kaikkialla Suomessa. [Pia Viitanen: Miksei enää?] Keskustan mielestä työllistyminen on työikäisille parasta sosiaaliturvaa. Se tuottaa samalla valtiolle ja kunnille verotuloja, joilla rahoitetaan palvelut. Kuten vasemmistoliiton edesmennyt kansanedustaja Outi Ojala aikoinaan sanoi: vahva valtiontalous on köyhän paras turva. [Eero Heinäluoman välihuuto]

Toisin kuin viime vaalikaudella, keskustajohtoinen hallitus ei säästä kuntien peruspalveluista ja tekee uudistuksia, [Krista Kiurun välihuuto — Hälinää] jotta mahdollisuus laadukkaisiin palveluihin läpi elämän toteutuisi kaikkialla Suomessa. Kustustajohtoinen hallitus toteuttaa perustulokokeilua. Toisin kuin viime vaalikaudella tämän hallituskauden aikana noin 60 000 perheessä on voitu iloita uudesta työpaikasta. Ensi vaalikaudelle on asetettava myös kunnianhimoinen tavoite vähintään 100 000 uudesta työllisestä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Suomen vaikeasta taloustilanteesta huolimatta takuueläkettä on korotettu tällä vaalikaudella kaksi kertaa. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Omais- ja perhehoidon rahoitusta on parannettu. Opintotukeen tulee huoltajakorotus, ja pienimpiä vanhempainpäivärahoja ja sairauspäivärahoja korotetaan. Lapsiperheiden tilannetta helpottavat varhaiskasvatusmaksujen alennukset. Ensi vuoden alusta lähes 7 000 uutta pienituloista lapsiperhettä vapautuu varhaiskasvatusmaksuista. [Eduskunnasta: Näin on!] Perheiden arjen palveluita kehitetään ja hyviä käytäntöjä levitetään kunnasta toiseen. Yhä useammat perheet ovat saaneet apua ajoissa. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen ja huostaan otettujen lasten määrät ovat vähentyneet. Lisäksi pääministeri Sipilä asetti tammikuussa työryhmän etsimään ratkaisuja eriarvoistumiseen. [Riitta Myller: No niin, hyvä!]

Mutta sen sijaan oppositio on esittänyt katteettomia lupauksia. [Eduskunnasta: Jaaha!] Esimerkiksi SDP kattaisi vaihtoehtobudjeteissaan noin miljardin euron lisämenot hatusta vedetyllä mielikuvitusrahalla, tyhjentämällä Suomen Pankin ja Suomen itsenäisyyden juhlarahaston kassat sekä lisäämällä työssäkäynnin kustannuksia. [Välihuutoja] Käytännössä SDP, vihreät ja vasemmistoliitto lisäävät Suomen velanottoa niin kauan kuin velkarahaa saa, [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] jättäisitte laskun seuraavien sukupolvien, lastemme ja lastenlastemme, maksettaviksi. Teillä on hyvin erikoinen käsitys sukupolvien välisestä tasa-arvosta. [Jukka Gustafssonin välihuuto]

Arvoisa puhemies! Pienituloisilla suomalaisilla iso osa tuloista menee ruokaan ja asumiseen. Olemme hämmästyneet demarien suunnalta tulleista avauksista lääkkeiden ja ruuan verotuksen kiristämisestä. Tämä vaikeuttaisi erityisesti pienituloisten ihmisten ja lapsiperheiden asemaa. [Ben Zyskowiec: Demarit rakastaa kaikkia veroja!] Eriarvoisuus vähenee tehokkaimmin koulutuksen, ennalta ehkäisevien palveluiden ja työllisyyden myötä. Kuten kuulumme äsken, hallitus tulee tekemään kaupunkiselvityksen sekä toteuttamaan seutukaupunkiohjelman. Niillä vahvistetaan edellytyksiä Suomen tasapainoiselle kehittämiselle.

Keskustan mielestä koulutuksen on oltava Suomessa jatkossakin maksutonta. Lapsilla ja nuorilla on oikeus saada ammattitaitoisten opettajien antamaa laadukasta opetusta lähellä kotiaan. Siksi vastustamme koulutuksen keskittämistä. Olemme erityisen huolissamme kaupunkien sisällä tapahtuvasta eriarvoistumisesta. Tähän eivät pure yksin valtionhallinnon toimet. Tärkeimmät päätökset [Krista Kiurun välihuuto] asuinalueiden välisten erojen kaventamiseksi tehdään valtuustoissa. Monella alalla on jo työvoimapula, mutta samaan aikaan osa nuorista on jäänyt pelkän peruskoulun varaan. Esimerkiksi muutamalla Helsingin alueella 40 prosentilla nuorista aikuisista ei ole mitään Suomessa suoritettua toisen asteen tutkintoa.

Arvoisa puhemies! Olen kymmenen vuotta hoitanut veteraaneja ja vanhuksia. He ovat nähneet, millaisen Suomen olemme rakentaneet. Eriarvoinen ja köyhä maa on kehittynyt kukoistavaksi hyvinvointiyhteiskunnaksi. Kuten minulle soittanut yhdeksänkymppinen Martta totesi: "Enpä olis tiennykään, mitenkä huonosti minulla männöö, jos en ois sattuna avvoomaan telekkaria kyselytunnin aikana." [Puhuja myhäilee — Naurua] Jokainen puolue tässä salissa on kantanut vuorollaan vastuuta siitä, millainen Suomemme on ja millaiseksi se jatkossa kehittyy. Yhteinen tehtävämme on pitää kaikki suomalaiset mukana siirtyessämme itsenäisyyden toiselle vuosisadalle. Poliitikkoina meidän pitää tehdä sellaisia päätöksiä, joilla me kaikki voimme pitää huolta itsestämme ja toisistamme. [Eduskunnasta: Pidetään huolta!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

17.38 **Mari-Leena Talvitie kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Millainen on 100-vuotias Suomi? Suomi on hyvä maa, sillä kotimaamme on yksi maailman vähiten eriarvoisista maista. Olemme OECD-maiden vertailussa omassa luokassamme niin tulontasauksen, tuloerojen kuin suhteellisen köyhyyden mittareilla. Olemme myös mahdollisuuksien tasa-arvon osalta maailman kärkimaa. Stanfordin yliopisto julkisti vuonna 2016 laajasti uutisoidun kymmenen vauraan maan vertailun eriarvoisuudesta ja sosiaalisen nousun edellytyksistä, Suomi oli vertailun mallioppilas.

Opposition vasemmistopuolueet väittävät eriarvoisuuden räjähtäneen Suomessa kasvuun. Faktat eivät tue väitettä. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Tilastokeskuksen mukaan tuloeroissa ei ole tapahtunut muutoksia 2000-luvulla. Tuloerojen ei myöskään ennusteta kasvavan tulevina vuosina. Valtiovarainministeriö arvioi ensi vuoden budjetin välittömien vaikutuksien nostavan tuloeroja mittaavaa Gini-kerrointa prosenttiyksikön sadasosilla.

Arvoisa puhemies! Suomi on — ja tulee jatkossakin olemaan — tasa-arvoinen maa, jossa on hyvät edellytykset eri lähtökohdista ja alueista riippumatta kouluttautua ja tehdä työtä saavuttaakseen omia unelmiaan. Parhaallakin on aina parannettavaa. Kansainvälisten vertailujen piikkipaikat tuloerojen pienuudessa eivät lohduta työtä etsivää pitkäaikaistyöttöntä tai ilman opiskelu- tai työpajapaikkaa olevaa nuorta. Siksi kokoomuksen eduskuntaryhmä näkee tärkeänä, että keskustelemme keinoista, joilla ennaltaehkäisemme syrjäytymistä, eriarvoisuutta ja köyhyyttä.

Hallituksen toimet kasvun, työllisyyden ja yrittäjyyden eteen tuottavat jo tuloksia: talous kasvaa, työllisyys kohenee, ja pitkäaikaistyöttömyys on laskussa. Tällä hallituskaudella työllisyys on tähän mennessä kasvanut lähes 40 000 hengellä, mikä on parantanut lukuisien perheiden toimeentuloa ja tulevaisuudennäkymiä.

Arvoisa puhemies! Työ erottaa väestöryhmät hyvin pärjääviin ja heikosti pärjääviin. Työelämän ja sen myötä arkipäiväisen sosiaalisen verkoston ulkopuolelle jääminen on yksi suurimmista yhteiskunnallisista ongelmista. Se, että mahdollisimman moni tekee työtä ja pääsee rakentamaan sekä omaa että yhteistä tulevaisuuttamme, on parasta lääkettä eriarvoisuutta vastaan. Työllisyyden kasvu pienentää tuloeroja, torjuu köyhyyttä sekä vahvistaa julkisten palveluiden ja etuuksien rahoitusta. Tämä hyödyttää myös palveluiden tarvisijoita. Tuloerojen osalta erot Pohjoismaiden välillä ovat pienet, mutta työllisyysasteessa Suomi jää merkittävästi jälkeen verrokeistaan. Jos meilläkin olisi pohjoismaalaista tasoa oleva 75 prosentin työllisyysaste, ei hallituksen tarvitsisi tuskailla indeksien jäädytyksiä, julkisen velan kasvua tai kestävyysvajetta. [Krista Kiurun välihuuto] Tämänkin vuoksi varhaiskasvatustuksumaksujen alentaminen sekä hallituksen tekemä perhevapaiden ja sosiaaliturvan uudistamistyö on tärkeää.

Arvoisa puhemies! Kestäviin ratkaisuihin pääseminen edellyttää vaikuttavia ja kannustavia toimia, kuten paikallisen sopimisen edistämistä ja ulkomaisen työvoiman tarveharkinnan uudelleentarkastelua.

Arvoisa puhemies! Hallitus on tällä kaudella vahvistanut pitkäaikaistyöttömien mahdollisuuksia palata työmarkkinoille ja panostanut nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn. Budjetissa nuorisotyöttömyyden torjuntaan esitetään lisäpanostuksia ja on muun muassa lisätty opiskelupaikkoja ja palkkatukea, nuorten ohjaus- ja tukipalveluita vahvistetaan ja vieläkin kauaskantoisempia uudistuksia ovat koulutuksen uudistukset, kuten ammatillisen koulutuksen reformi, joka tarjoaa nuorille enemmän yksilöllisiä polkuja tulevaisuuden ammatteihin. Lisäksi peruskoulujen tasa-arvotyöhön on kohdennettu erityispanostuksia ja kasvun tuomaa pientä liikkumatilaa on kohdennettu koulutuksen ja osaamisen vahvistamiseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Hallitus on jättänyt julkisen talouden sopeutustoimien ulkopuolelle kaikkein heikoimmasa asemassa olevat: toimeentulotukeen on tehty indeksitarkistukset ja takuueläkkeitä on nostettu.

Arvoisa puhemies! Olemme yli puoluerajojen yksimielisiä siitä, että meidän on yhdessä rakennettava jokaiselle suomalaiselle parempaa huomista. Tahto torjua syrjäytymistä ja vähentää eriarvoisuutta on eduskunnassa yhteinen. Tavat ja niiden uskottavuus eroavat kuitenkin merkittävästi. Poikkeuksellisesti koko oppositio ei ole tämän välikysymyksen takana. Tämä ei sinänsä ole yllätys, kun katsoo SDP:n johdolla välikysymyksessä esiin tuotua talouspopulismia. Missä välissä entisestä vastuullisesta valtionhoitajapuolueesta SDP:stä kuoriutui populistipuolue, joka on varjo entisestä hyvinvointiyhteiskunnan rakentajasta? Esitätte hallituksen sopeutuspäätösten perumista ja tarjoatte tilalle kolmea ratkaisua: [Jukka Gustafsson: Tämä on kokoomuspopulismia!] lisää veroja, lisää veroja ja lisää veroja. Kertokaa meille, kuinka saamme tänne kotimaahamme työtä ja kasvua kiristämällä jo entuudestaan kireää verotustamme? Onko niin, että SDP:n [Krista Kiurun välihuuto] vaihtoehdon toteutuessa kasvu ei kuuluisikaan kenellekään?

Arvoisa puhemies! Hallitus suhtautuu vakavasti taloudellisen eriarvoisuuden, köyhyysden ja syrjäytymisen torjuntaan. Vahva julkinen talous on vähävaraisen paras turva. Jos julkisen talouden suuntaa ja kestävyyttä ei oikaista, suurimmat kärsijät ovat yhteiskunnan tukea kipeimmin tarvitsevat ja heikoimmassa asemassa olevat suomalaiset. [Puhemies koputtaa] Siksi hallitus jatkaa vastuullista taloudenpitoa, vähennämme velkaantumista ja vahvistamme talouskasvua ja työllisyyttä.

17.44 Antti Rinne sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On oikein, että tähän välikysymykseen vastaa pääministerin sijainen, kokoomuksen puheenjohtaja Petteri Orpo, niin vahvasti hallitus on ajanut kokoomuksen tavoitteita: hyvinvointivaltion karsimista ja markkinamallista Suomea. Siis menneisyyden yhteiskuntaa, jossa jokainen pärjätköön omillaan ja jossa verorahat ovat yritysten voitonteon mahdollistajia. Yhteiskuntaa, jossa hyvinvointivaltio muuttuu yövärtiovaltioksi. [Ben Zyskowicz: Kuka sellaista ajaa?] — Kokoomus. — Välikysymyksessä on väkevällä tavalla kuvattu Sipilän hallituksen epäoikeudenmukaista ja hyvinvointivaltiota rapauttavaa politiikkaa. En toista välikysymyksessä kuvattua, vaan keskityn tulevaisuuteen. [Ben Zyskowicz: No hyvä!] Esitän konkreettisia toimia, joilla voimme kääntää eriarvoistumisen kierteen.

Arvoisa puhemies! Koulutus ja osaaminen tulevat entistä vahvemmin olemaan Suomen avain menestykseen globaalissa nopeasti kehittyvien teknologioiden maailmassa. Jo viime vaalikaudella koulutukseen kohdistuneet leikkaukset menivät valitettavan pitkälle. Siksi kaikki puolueiden puheenjohtajat antoivat lupauksen olla leikkaamatta koulutuksesta. Ministeri Orpo, te olette pettäneet tämän lupauksen. Jokainen lapsi ansaitsee pärjätä opinpolulla, myös työttömien lapset. Perukaa siis päätös, jolla rajasitte subjektiivista päivähoito-oikeutta. Tuokaa eduskuntaan lakiesitys, jolla varhaiskasvatuksesta tehdään joidenkin vuosien kuluessa kaikille maksuton perusoikeus. Tämä on oikeudenmukaista, tasa-arvoa vahvistavaa ja julkisen talouden kannalta järkevää. Ministeri Orpo, vahvistakaa perusopetuksen tasa-arvoa ja laatua. Olkaa inhimillinen sekä opettajia että oppilaita kohtaan. Tukekaa erilaisten oppijoiden pärjäämistä ja opettajien jaksamista. Palauttakaa rahat ryhmäkojen pienentämiseen ja erityiseen tukeen täysimääräisesti.

Arvoisa puhemies! Koulutus on paras takuu työllisyyden vahvistamiselle. Perusopetuksen varaan jääneiden työura on katkonainen ja kymmenen vuotta lyhyempi kuin amiksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

tai lukion suorittaneilla. Ministeri Orpo, te olette leikanneet toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta yli 200 miljoonaa euroa. Se on johtanut yt-menettelyyn ja lähiopetustuntien vähentämiseen. Kuunnelkaa nyt järjen ääntä, älkääkä heikentäkö leikkauksilla kansakuntamme tulevaisuutta. Älkää tehkö menneisyyden politiikkaa. Tehkää tulevaisuuden politiikkaa ja vahvistakaa tasa-arvoa.

Arvoisa puhemies! Kymmenettuhannet nuoret ovat pudonneet perusopetuksen jälkeen koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle. He ovat syrjäytymässä tai jo syrjäytyneet. Ministeri Orpo, tehkää amiksista ja lukioista aidosti maksuttomia. SDP on esittänyt tilanteen korjaamista nostamalla oppivelvollisuusikää 18 vuoteen. Näin toisen asteen koulutuksesta tulee täysin maksuton, myös välineiden ja matkojen osalta. Tämä olisi todellinen tasa-arvoteko ja tulevaisuusteko.

Arvoisa puhemies! Nyt on aika panostaa korkean asteen koulutukseen, tutkimukseen, tuotekehitykseen ja vahvistaa innovaatiotoimintaa — ei siis leikata vaan vahvistaa. [Hannakaisa Heikkisen välihuuto] Sipilän hallitus on valinnut eriarvoistavat ja tuhoisat leikkaukset. Se on väärä tie. Ministeri Orpo, kehittäkää ja uudistakaa, kuten SDP esittää. Älkää leikatko Suomen ja suomalaisten tulevaisuudesta. Älkää kutsuko leikkauksia kehittämiseksi ja uudistamiseksi. Ministeri Orpo ja kokoomus: voimavarojen leikkaaminen heikentää, ei kehitä ja uudista.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2015 keväällä alkanut talouskasvu on vahvistunut. Silti eriarvoisuus kasvaa Suomessa. Se on kokoomuksen ja keskustan tahto, niiden arvovalinta. [Ben Zyskowicz: Voi voi!] Korjatkaa suunta tai luopukaa. Kasvu kuuluu kaikille, ja me olemme valmiit korjaamaan suuntaa. [Välihuutoja oikealta] Teillä on valta korjata tilanne. Teillä on valta korjata tilanne. [Eduskunnasta: Satatuhatta työtöntä lisää, niinkö?]

Olen puhunut paljon koulutuksen leikkauksista. Kuten välikysymyksessä kuultiin, olette heikentäneet hyvinvointivaltiota laajalla rintamalla ja lisänneet eriarvoisuutta. Ministeri Orpo, teillä on valta korjata tilanne. Perukaa opintorahaleikkaus. Perukaa turvaverkkojen indeksileikkaukset ja esimerkiksi lääkkeiden omavastuun korotukset. Perukaa lomarahaleikkaukset julkisen sektorin ahkerilta ihmisiltä. Luokaa meidän esittämällämme tavalla ohjelma, jolla parannetaan pieniä ja keskisuuria eläkkeitä saavien ihmisten toimeentuloa. Rahat riittävät, kun perutte hyvätuloisten ja varakkaiden veronkevennykset. Se on oikeudenmukaista ja kääntää suunnan kohti parempaa Suomea. Teillä on valta valita, teettekö menneisyyden politiikkaa vai tulevaisuuden politiikkaa 100-vuotiaassa Suomessamme.

Kannatan edustaja Kymäläisen esitystä epäluottamuksesta.

17.49 Kaj Turunen sin (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitan puheeni sitaattilla: "Talouden lyhyen aikavälin näkymät ovat pitkästä ajasta toivoa antavia. Kasvu on pirstunut, kun viennin veto on voimistunut ja tullut laajapohjaisemmaksi. Työttömyyden kasvu on taittunut. Pitkäaikaistyöttömyys on laskusuunnassa, vaikka se edelleen on huolestuttavan korkealla. Maailmankaupan kasvu, investointien pirstuminen ja kilpailukykyä vahvistava työmarkkinaratkaisu ovat auttaneet Suomen vientinäkymiä ja työllisyyttä." Arvoisa puhemies, sitaatti kuulostaa hallituksen tekstiltä, mutta se ei ole sitä. Sitaatti on sosiaalidemokraattien, vasemmistoliiton ja perussuomalaisten yhteisestä eriävästä mielipiteestä tältä syksyltä vaihtoehdoksi talousvaliokunnan budjettilausuntoon. Oppositio siis myöntää hallituksen toimet oikeiksi tai vähintäänkin oikeansuuntaisiksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Me siniset otamme kuitenkin vakavasti opposition välikysymyksen eriarvoistumisesta. Ihmisten keskinäinen ja ihmisryhmien välinen eriarvoistuminen on kaikkea muuta kuin mitä siniset ja hallitus omalla politiikallaan ajaa.

Suomalainen yhteiskunta on menestystarina, jota kukaan ei halua rikkoa. Hyvä elämä kuuluu kaikille. Kyllä on niin, että tämä hallitus on tehnyt paljon vaikeita päätöksiä, mutta ne on ollut pakko tehdä kiihtyvän velkaantumisen taittamiseksi. Tuloerojen kasvu ja eriarvoistuminen ovat asioita, joita on ensisijaisesti hoidettu talouspolitiikan kautta. Viimeaikaista lievää tuloerojen kasvua, jos sellaista on, selittää keskipalkkaisten työpaikkojen raju väheneminen ja samaan aikaan matala- ja korkeapalkkaisten työpaikkojen määrällinen lisääntyminen, ei niinkään hallituksen toimet — päinvastoin. Suomessa vero- ja etuusjärjestelmä tasaa tuloja tehokkaasti — OECD:n tilastojen mukaan kolmanneksi eniten.

Hallituksen talouspolitiikka on ottanut huomioon eri tuloluokat ja ihmisryhmät, toisin kuin oppositio väittää. Tästä huomionarvoisin esimerkki on solidaarisuusvero. Solidaarisuusveroa jatketaan samoin edellytyksin kuin tänäkin vuonna. Myös pääomaverotuksen progressiota on kiristetty. Kyllä tässä maassa edelleen suurituloiset maksavat enemmän veroja kuin pienituloiset, tämä ei ole muuttunut mihinkään.

Verotuksen osalta on tehty parannuksia pienituloisille. Tästä esimerkkinä yleisradioveron maksukynnyksen nosto, mikä vapauttaa lisää kansalaisia Yle-veron maksusta. Tämän jälkeen noin 740 000 pienituloista on vapautettu tästä verosta. [Ville Tavio: Kiitos perussuomalaisten!]

Arvoisa puhemies! Sinisten mielestä työ on parasta eriarvoisuuden ehkäisyä. Ja tämä tavoitteemme, työllisyyden parantaminen, näyttää onnistuneen. Tilastokeskuksen mukaan työllisyysaste on noussut 70 prosenttiin, kun se oli viime vuoden lokakuussa 68,4 prosenttia. Avoimien työpaikkojen määrä on lisääntynyt, ja mikä tärkeintä, työttömien määrä on vähentynyt. Kyllä tämä on huomattavan tärkeää, kun mietitään eriarvoistumiskehitystä. Mitä enemmän Suomessa on työtä tekeviä, sitä paremmin meillä myös on varaa maksaa eläkkeitä ja etuuksia.

Mitä tulee sosiaalieläkkeisiin ja muihin palveluihin, on hallitus kyllä muistanut pienituloisia ja varsinkin lapsiperheitä. Sairausvakuutuksen alaisten päivärahojen minimimäärää ollaan nostamassa. Näihin päivärahoihin lukeutuu myös äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahat. Myös varhaiskasvatusmaksuja on alennettu, ja tuhannet perheet, niin kuin sanottu, ovat vapautuneet maksuista kokonaan. Kyllä tämä hallitus ei ole unohtanut pienituloisia.

Ja mitä tulee opiskelijoihin, niin opiskelijat tulivat osaksi yleistä asumistukijärjestelmää elokuun alussa tänä vuonna. Tämä oli pitkään toivottu parannus opiskelijoiden tilanteeseen. Vähän vaikuttaa siltä, että tämä uudistus halutaan vain unohtaa joka käännteessä oppositio taholta. Opiskelijat ovat nyt asumisen suhteen samalla viivalla muiden asumistuen saajien kanssa. Tämä on myös tasa-arvoisuuskysymys. Huomionarvoista on myös hallituksen esitys opintotuen huoltajakorotuksesta, joka parantaa opiskelijoiden toimeentuloa.

Arvoisa puhemies! Toisin kuin välikysymys antaa ymmärtää, nuoret on huomioitu hallituksen toiminnassa. Tästä esimerkkinä Ohjaamo-toiminta, joka ollaan vakinaistamassa osaksi valtakunnallista palvelujärjestelmää. Kenenkään nuoren ei ole hyvä jäädä pelkän peruskoulun varaan. Ohjaamo-toiminnan tarkoituksena on nuoren kanssa luoda luottamuksellinen ja innostava väylä takaisin opintoihin tai muihin toimiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Arvoisa puhemies! Hallitus on tosiaan pureutunut ihmisten köyhyyteen ja hyvinvointieroihin eri tavoin. Hallitus on asettanut tammikuussa 2017 eriarvoisuustyöryhmän, joka Juho Saaren johdolla perehtyy näihin samoihin opposition nostamiin aiheisiin. Jo hallitusohjelmassa on kärkihanke terveyttä ja hyvinvointia edistämään ja eriarvoisuutta vähentämään. [Eero Heinäluoman välihuuto] Eriarvoistuminen on asia, johon tulee puuttua, ja näin hallitus on myös tehnyt.

17.55 Ville Tavio ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eriarvoistumisen kasvun pysäyttäminen on perussuomalaisille ensiarvoisen tärkeää. [Vasemmalta: Oppositiossa!] On ollut hirveää nähdä leipäjonojen kasvavan Suomessa. Hallituksen olisi aika pysähtyä miettimään, miten nyt orastavan talouskasvun hyötyjä ohjattaisiin myös köyhemmälle kansalle.

Perussuomalaisten politiikka lähtee liikkeelle suomalaisten turvallisuudesta ja inhimillisyydestä, minkä nykyinen hallitus on osittain valitettavasti unohtanut. Eriarvoistumisesta on syytä olla todella huolissaan ja myös toimia konkreettisesti eriarvoistumisen vähentämiseksi.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset eivät voineet tukea vihervasemmiston välikysymystä, koska sen esittämät keinot ovat hyvin erilaisia kuin perussuomalaisten. Kun SDP oli viime eduskuntakaudella hallituksessa, johti SDP:n harjoittama politiikka 100 000 uuteen työttömään. Eriarvoistuminen siis kasvoi huomattavasti SDP:n ollessa hallituksessa. [Välihuutoja]

Emme voineet allekirjoittaa tämän välikysymyksen tekstiä, koska siinä sivuutettiin täysin huono maahanmuuttopolitiikka yhtenä suurimmista eriarvoiseen yhteiskuntaan johtavista tekijöistä. Huono maahanmuuttopolitiikka on eriarvoistumiseen läheisesti liittyvä kysymys, sillä se nakertaa suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa sisältäpäin. Suomi on pieni maa, eikä se voi olla koko maailman sosiaalitoimisto. [Jukka Gustafsson: Tehän olitte hallituksessa!]

Olemme yhteiskuntana tilanteessa, jossa sosiaaliturvaamme jaetaan kasvavassa määrin muiden maiden kansalaisille. Viimeisimpänä esimerkkinä tästä toimii Helsingin kaupunginvaltuuston päätös laittomasti maassa olevien sosiaaliturvan laajentamisesta. Uskomattoman huono päätös. Laki ja järjestys ovat unohtuneet tämän maan hallitukselta, joka ei reagoi asianmukaisesti tähän järjettömyyteen.

Myös EU on sisämarkkinoiden varjolla ulottanut lonkeronsa sosiaaliturvaamme, jonka piti olla kansallisen toimivallan piirissä. Nyt taas hallitus on alkanut puhua pääministerin johdolla Eta-alueen ulkopuolisen työvoiman tarveharkinnan poistosta, mikä on todella huolestuttavaa suomalaisten työntekijöiden kannalta. Perussuomalaiset eivät hyväksy tällaista kehitystä, joka heikentää kansan sisäistä solidaarisuutta. [Kimmo Kivelä: Eivätkä mitään muutakaan!] Vain kansan sisäinen solidaarisuus toimii eriarvoisuutta vähentävästi. Veronmaksajien rahojen jakaminen ulkopuolisille ja ulkomaille ei lupaa hyvää tulevaisuutta.

Arvoisa puhemies! Asumisen hinta syö ostovoimaa suomalaisilta kohtuuttomasti. Varsinkin suomalaisen köyhän ahdinko kasvaa asumisen kustannusten nousun myötä. Perussuomalaiset pyytävät eduskuntaa suhtautumaan asiaan vakavasti. Asumisen hinnan nousua tulisi pyrkiä kaikin tavoin estämään, mutta hallitus toimii asumisen kustannuksia nostavasti esimerkiksi nostaessaan lämmityspolttoaineiden verotusta. Tämä nostaa myös kaukolämmön hintaa. Perussuomalaiset esittivät vaihtoehtobudjetissaan asumisen hinnan hal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

ventamista. Hallituksen tulisi perua lämmityspolttoaineiden vero, kuten se perui opposition painostuksesta kiinteistöveron korotuksen. Samoin hallituksen tulisi puuttua välittömästi törkeisiin sähkönsiirron hintoihin ja niiden jatkuviin korotuksiin.

Arvoisa puhemies! Etenevä sote- ja maakuntauudistus uhkaa suomalaisten yhdenvertaisuutta. Perussuomalaiset tahtovat pitää koko maan asuttuna. Tahdomme lapsille lähikouluja ja laadukasta, tasapuolista koulutusta kautta maan. Tahdomme pitää huolen jokaisen suomalaisen lähipalveluista. Monet puolueet tuntuvat vannovan tätä samaa tässä salissa mutta toimivan tosiasiallisesti kuitenkin toisin. Perussuomalaiset tahtovat keskittyä aidosti palveluiden hajauttamiseen eivätkä niiden keskittämiseen.

Toimivat sosiaali- ja terveystaloudet ovat olleet hyvinvointiyhteiskuntamme kulmakivi. Nykyinen hallitus on ottanut nämä ihmisille tärkeimmät palvelut pelinappuloiksi omassa poliittisessa pelissään. Nykyinen hallitus on laittanut omat poliittiset agendansa ja intressinsä jopa kansanterveyden edelle, [Puhemies koputtaa] kun se ajaa täysin surkeaa uudistusta väkisin eteenpäin. Jos menetämme toimivat sote-palvelut, se eriarvoistaa Suomea enemmän kuin mikään aiemmin kokemamme. [Puhemies koputtaa]

Perussuomalaiset esittävät hallitukselle seuraavaa epäluottamuslausetta: "Eduskunta katsoo, että hallituksen politiikka Suomen kansalaisten eriarvoistumisen vähentämiseksi on epäonnistunut eikä hallitus näin ollen enää nauti eduskunnan luottamusta."

18.01 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Köyhyys ei ole poistunut 100-vuotiaasta Suomesta. Viikoittain 20 000 kansalaista joutuu turvautumaan ruoka-apuun. Leipäjonojen ennakoitaan hallituksen politiikan takia kasvavan.

Tällä vaalikaudella rikkaat ovat rikastuneet, köyhät köyhtyneet ja tuloerot kääntyneet kasvuun. Kovimmin hallitus on leikannut ihmisiltä, joiden toimeentulo on entuudestaan niukkaa, eli työttömiltä, eläkeläisiltä, paljon sairastavilta ja opiskelijoilta. Leikkaukset ovat ulottuneet perusturvaan, asumisen tukiin, lääke- ja matkakorvauksiin sekä opintorahaan. Perusturvan heikennykset kasvattavat niiden määrää, joiden on turvauduttava toimeentulotukeen. Tämä on lyhytnäköistä politiikkaa. Yksin asuvan työttömän perusturva kattaa tällä hetkellä noin 73 prosenttia minimibudjetista. Silti hallitus on kohdistamassa työttömyysturvaan yhä uusia leikkauksia. Asumisen kalleus on työttömyyden jälkeen merkittävin köyhyyttä aiheuttava tekijä. Silti hallitus leikkaa toistuvasti asumistukea. Terveysterot ovat 100-vuotiaassa Suomessa mittavat. Silti hallitus korotti asiakasmaksuja viime vuonna kertarysäyksellä noin 30 prosenttia.

Samaan aikaan kun köyhimmiltä on leikattu, hallitus on suunnannut veronkevennykset varakkaille. Tämä politiikka on kasvattanut tuloeroja. Hallituksen välinpitämättömyys näkyy siinä, ettei hallitus arvioi päätöstensä vaikutuksia eri väestöryhmiin, kuten lapsiperheisiin ja köyhiin eläkeläisiin, tai esimerkiksi tasa-arvoon. Suurimman taakan hallituksen leikkaustoimista kantavat pienipalkkaiset ja naisvaltaiset alat julkisella sektorilla. Miehet ovat hyötynneet hallituksen talouspolitiikasta enemmän kuin naiset, ja monen mielestä tasa-arvon edistämiseksi on tällä hallituskaudella otettu pelkästään takapakkia.

Viime hallituskaudella hallitusohjelman painopisteenä oli köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentäminen. Perusturva ja asumistukea nostettiin ja pienituloisten verotusta kevennettiin. Samalla kiristettiin suurituloisten veroja. Tämä kavensi tuloeroja. Sipilän hallitusohjelmassa köyhyys mainitaan kerran, ulkopoliittikan yhteydessä. Koska hallitus ei tavoittele köyhyyden ja eriarvoisuuden vähenemistä, eivät köyhyys ja eriarvoisuus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

vähene, päinvastoin, hallituksen politiikan seurauksena köyhien määrä kasvaa ja tuloerot ovat kääntyneet kasvuun.

Tuloeroja pitää vahtia, koska ne ovat merkki yhteiskunnan eriarvoisuudesta. Eriarvoisuus näkyy siinä, että kouluttamattomuus periytyy, asuinalueet eriytyvät ja nuorten pähoinvointi kasautuu. Nämä ovat konkreettisia asioita, joista pitää olla huolissaan. Hallituksen politiikasta ei ainoastaan puutu toimia eriarvoisuuden vähentämiseksi, hallitus tekee päinvastoin kuin pitäisi: leikkaa varhaiskasvatuksesta, peruskouluilta, nuorisotakuusta ja ammattikouluilta ja tekee opiskelusta lainapainotteista. Sillä hallitus nakertaa Suomen suurinta vahvuutta, sitä, että jokaisella on samat mahdollisuudet edetä elämässään lompakon paksuudesta riippumatta. Köyhyyden lisääntyminen ja koulutuksen tasa-arvon mureneminen ovat huono perintö seuraavalle sadalle vuodelle. Se on perintö, jota meillä ei ole tuleville sukupolville varaa saati oikeutta jättää. Siksi me vihreät siitä puhumme, siksi me haastamme hallituksen niin koulutuksesta kuin eriarvoisuuden kasvattamisesta.

Vihreiden mielestä sosiaaliturvan leikkauksia ei pidä hyväksyä. Ei ole kohtuullista, että indeksisäästöillä kuritetaan erityisesti lapsiperheitä, työttömiä, eläkeläisiä ja sairaita suomalaisia samaan aikaan kun kilpailukyky sopimus ja veronkevennykset suosivat suurituloisia. Vihreiden vaihtoehto on torjua köyhyyttä harjoittamalla oikeudenmukaista veropoliitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Köyhyys on paljon muutakin kuin rahan puutetta. Se on näköalattomuutta, osattomuuden ja ulkopuolisuuden tunnetta. Mitä aikaisemmassa vaiheessa eriarvoistumiseen puututaan, sitä paremmat tulokset. Kaikille lapsille on tarjottava laadukasta varhaiskasvatusta ja peruskoululle riittävät resurssit. Alueellisia eroja on tasattava kohden netulla tuella. Sote-uudistus on toteutettava tavalla, joka tasaa hyvinvointi- ja terveyseroja ja takaa palvelut myös heikommassa asemassa oleville.

Köyhyyden vähentäminen edellyttää määrätietoista politiikkaa. Perusturvan tasosta on pidettävä huolta. Sosiaaliturvaa pitää kehittää niin, että se huomioi paremmin pirstaleisen työelämän ja mahdollistaa osatyökykyisten työllistymisen. Tarvitsemme perustulon, jolla poistamme kannustinloukut. Työttömyyttä pitää vähentää. Kaupunkiköyhyyttä pitää vähentää rakentamalla kohtuhintaisia asuntoja. Hallituksen on peruttava epäoikeudenmukaiset leikkauksensa ja laadittava toimenpideohjelma köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämiseksi, koska 100-vuotiaassa Suomessa hyvinvointi kuuluu kaikille.

Arvoisa puhemies! Edellä esitetyin perustein vihreä eduskuntaryhmä yhtyy edustaja Kymäläisen hallitukselle esittämään epäluottamuslauseeseen. — Kiitos.

18.06 Anna Kontula vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailma ei tunne yhteiskuntaa ilman eriarvoisuutta. Kaikista maista tapaamme mekanismeja, jotka suosivat yksiä ohi toisten ja sallivat joidenkin hyötyä muiden työstä. Mutta vaikka eriarvoisuutta esiintyy kaikkialla, sen määrä ei ole vakio. Lähimmäksi tasa-arvoista yhteiskuntaa ovat ylittäneet maat, joissa päätöksentekijät ovat sitoutuneet aktiiviseen työhön tasa-arvon puolesta. Pitkään oli Suomi yksi näistä.

Eriarvoisuus voi pesiä millä tahansa elämänalueella, mutta tyypillisesti se kiteytyy omistamiseen: niille annetaan, joilla jo on. Siksi tulo- ja varallisuuseroja käytetään usein kuvaamaan näitä rakenteita, vaikka eriarvoisuudessa on tietysti kyse paljon euroja laajemmasta ilmiöstä: lainsäädännöstä, koulutuksesta, joukkoon kuulumisesta, elämän pituudesta ja kulusta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Arvoisa puhemies! Kun eriarvoisuus on päässyt juurtumaan yhteiskunnan rakenteisiin, ei sitä suitsita yhdessä tai kahdessa vaalikaudessa. Onneksi vuosikymmenten kuluessa saavutettu tasa-arvo ei myöskään katoa hetkessä. Liikkeiden hitauden vuoksi ei yksittäistä hallitusta tule mitata niinkään yhteiskunnallisen eriarvoisuuden määrällä vaan kehityksen suunnalla: Ymmärretäänkö hallituksessa, mitä eriarvoisuudesta seuraa? Suhtaudutaanko siihen asianmukaisella vakavuudella? Ovatko pienet varallisuuserot ja mahdollisuuksien tasa-arvo hallitukselle poliittisia tavoitteita vai imagonrakennusta?

Parhaillaan Suomea johtaa porukka, joka ei juuri ole osoittanut harrastusta eriarvoisuuden vähentämiseen. Päätösten sosioekonomisia vaikutuksia ei punnita. Tuloerojen kasvua vähätellään. Eriarvoisuutta tuottavia rakenteita vaalitaan ja jopa vahvistetaan. Tätä päälinjaa vasten ovat hallituksen yksittäiset tasa-arvoprojektit kuin rikkaan kolikko Pelastusarmeijan joulupataan: Hienoa, että köyhä saa aattona syödä. Tapaninpäivästä ei niin väliksi.

Arvoisa puhemies! Pitkään Suomea rakensivat hallitukset, jotka tiesivät, ettei näin pienellä kansalla ole varaa tukahduttaa jäsenistään yhtäkään, että kaikki hyötyvät, kun jokaiselle annetaan mahdollisuus kasvaa täyteen mittaansa. Tällä yksinkertaisella reseptillä Suomi aikanaan nousi köyhästä agraariyhteiskunnasta rikkaaksi hyvinvointivaltioksi. Sitten vartijat nukahtivat. 2000-luvulle tultaessa olivat tuloerot taantuneet 1970-luvun tasolle, varallisuuserot siitakin taaksepäin. Nyt eriarvoisuuden kasvua hälyttävät jo monet muutkin mittarit koulutustasosta terveyteen. Kun vasemmistoliitto viime vaalikaudella oli hallituksessa, tähän suhtauduttiin vakavasti. Laskusuhdanteessakin onnistuttiin tekemään ratkaisuja, jotka pienensivät tuloeroja. Nyt meillä on hallitus, joka keskellä noususuhdannetta kasvattaa tuloeroja omilla päätöksillään.

Suomi tarvitsee pikaisesti lisää veroprogressiota, ei rikkaiden verohelpotuksia ja höveliä asennetta verovälttelyyn. Se kaipaa luotettavaa perusturvajärjestelmää, ei leikkauksia köyhimpien tulonsiirtoihin. Suomi tarvitsee alennuksia peruspalvelujen maksuihin ja korotuksia lääkekorvauksiin, ei päinvastoin, ja ansaitsee hallituksen, joka kannustaa työmarkkinoita palkkaeroja supistamaan, ei niitä kasvattamaan politiikkaan.

Ennen kaikkea on jokaista lakiesitystä, budjettikohtaa ja viranomaispäätöstä arvioitava lapsen oikeuksien sopimusta vasten, kysyttävä: viekö tämä päätös heidän Suomeaan kohti tasa-arvoa vai kasvavaa eriarvoisuutta? On tehtävä uupumatta työtä lapsiköyhyyden vähentämiseksi ja yhtäläisten opiskelumahdollisuuksien eteen. On taattava lapsille oikeus varhaiskasvatukseen kotipaikasta tai vanhemman työmarkkina-asemasta riippumatta ja suoja vainolta passiin katsomatta.

Arvoisa puhemies! Eriarvoisuus on ihmiskunnan tiivistyvä tyhmyys, liskoöly ja itsetuhovietti. Mitattiinpa sitten bruttokansantuotteella tai väestön hyvinvoinnilla, parhaiten menestyvät ne yhteiskunnat, joissa hallitukset puolustavat määrätietoisesti ja yksituumaisesti jokaisen oikeutta kukoistaa. Sellaisen hallituksen suomalaisetkin ansaitsisivat.

Edellä mainitun perustein vasemmistoliiton eduskuntaryhmä kannattaa edustaja Kymäläisen esittämää epäluottamuslausetta.

18.12 Anna-Maja Henriksson r (ryhmäpuheenvuoro): Värderade talman! Landets ekonomi har kommit in på ett bra spår. Om man mäter i tillväxtsiffror går det faktiskt definitivt bättre för Finland nu, det kan ingen förneka. Det som regeringen däremot misslyckats med är att förhindra att de sociala klyftorna fördjupas. Det finns svart på vitt att medborgarna som hör till de lägsta inkomstgrupperna får ett negativt saldo av den politik som regeringen genomför nästa år.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Här frågar vi inom SFP och svenska riksdagsgruppen: Varför tillåts detta, och var blev de kompenserande åtgärderna som på riktigt stärker de mest utsatta hushållens ekonomi och köpkraft?

Arvoisa puhemies! RKP jakaa huolen kasvavasta eriarvoistumisesta yhteiskunnassa. Me emme kannata hallituksen linjaa. Meidän tulee vahvistaa sosiaaliturvaa. Mutta se, mikä erottaa meidät muista oppositiopuolueista, on näkemys siitä, mitkä ovat oikeat työkalut ongelmien ratkaisemiseksi. Sen takia emme ole mukana välikysymyksessä vaan tulemme esittämään oman epäluottamuslauseemme ja näin ollen myös äänestämään epäluottamuksen puolesta.

Olemme hiljattain julkaisseet oman varjobudjettimme, ja se on luonnollinen pohja sille kritiikille, jota osoitamme hallitusta kohtaan. RKP:n vaihtoehto sisältää kattavan toimenpideohjelman, jotta heikoimmassa asemassa olevien tilannetta voidaan parantaa.

Muun muassa korotamme takuueläkettä ja lapsilisän yksinhuoltajakorotusta enemmän kuin hallitus. Me poistamme kansaneläkkeen indeksijäädytyksen ja nostamme opintotuen sille tasolle, jolla se oli ennen hallituksen leikkauksia. Lisäksi osoitamme varoja yhdenvertaisuuden lisäämiseen peruskoulutuksessa. Pohja lasten yhdenvertaisille mahdollisuuksille luodaan jo varhaiskasvatuksessa, ja siksi ehdotamme, että jokaisella lapsella olisi oikeus neljään tuntiin maksutonta varhaiskasvatusta päivittäin.

Arvoisa puhemies! Mielenterveysongelmat ovat kasvaneet yhteiskunnassamme. Tämän vuoksi RKP esittää pitkän aikavälin kansallista mielenterveysohjelmaa. Mihin mielenterveys jäi sote-uudistuksessa? Milloin hallitus alkaa ymmärtää, että puutteellinen pamentaminen mielenterveyteen johtaa niin syrjäytymiseen kuin yhteiskunnan kustannusten kasvuunkin? Masennuksesta kärsivä nuori ihminen tarvitsee tukea mahdollisimman nopeasti eikä vasta monen kuukauden kuluttua.

Arvoisa puhemies! Meistä on oikein alentaa työn verotusta, kunhan se tapahtuu sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Eduskunnan tietopalvelu on selvittänyt, millainen yhteisvaikutus RKP:n vaihtoehtobudjetissa olevalla tuloveron alentamisella, arvonlisäveron pienellä korotuksella ja tulonsiirroilla on. Selvityksessä ilmeni, että RKP:n malli lisää käytettävissä olevia tuloja enemmän kuin hallituksen ehdotus kaikissa tuloryhmissä ja erityisesti kahdessa alimmassa kymmenyksessä. Kaikille siis jää enemmän käteen meidän mallissamme.

Värderade talman! Vår modell ger mer åt dem med de lägsta pensionerna, den återställer inkomstnivån för studerande på den nivå den var före regeringens nedskärning och den ger en vanlig närvårdare mera i handen. Utöver det här anser vi att regeringen inte heller har gjort tillräckligt för att höja sysselsättningen, sysselsättningsgraden borde komma upp till 75 procent i hela landet. Och det är alldeles klart att regeringen skurit för mycket i utbildningen.

Ett grundläggande fel var regeringens beslut att slopa den subjektiva dagvårdsrätten. Det är dags att ta tillbaka det beslutet. Vi behöver också en ordentlig — inte en kostnadsneutral — reform av familjeledigheterna som ökar på jämställdheten mellan kvinnor och män. Regeringen borde också reagera på den ojämlikhetsutveckling som hotar våra skolor. Vi behöver en klok och målmedveten utbildningspolitik som hindrar att socioekonomisk bakgrund blir en styrande faktor för ungdomars livsval. Det här är en ödesfråga för det hundråriga Finland, och därför måste man ta tag i den nu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Tämän vuoksi teen seuraavan epäluottamuslause-esityksen: "Eduskunta katsoo, että hallitus ei ole toiminut tarpeeksi päättäväisesti ihmisten välisen eriarvoistumisen vähentämiseksi. Monet hallituksen toimet, kuten koulutus- ja opintotukileikkaukset sekä vähävaraisimpiin eläkeläisiin kohdistuvat muutokset, päinvastoin lisäävät eriarvoisuutta. Hallituksen politiikalle on olemassa sosiaalisesti oikeudenmukaisempi vaihtoehto. Näillä perustein eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta."

18.17 Antero Laukkanen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä pitää välikysymyksen esiin nostamaa kysymystä eriarvoistumisen lisääntymisestä tärkeänä. Suomi on monin tavoin eriarvoistunut maa, jossa kaikilla suomalaisilla ei ole enää yhtäläisiä mahdollisuuksia samantasoiseen koulutukseen, terveydenhuoltoon ja sosiaaliturvaan. Alueellinen vaihtelu julkisissa palveluissa ja sen saatavuudessa on merkittävää. Suomi on jakaantumassa menestyviin alueisiin ja korkean työttömyyden alueisiin. Kasvukeskuksissa asuntojen hinnat karkaavat nuorten perheiden ulottumattomiin, ja muualla asuntojen hinnat ovat romahtaneet. Suomen pitäminen alueellisesti yhtenäisenä, jossa palvelut olisivat yhdenvertaisia, on karkaamassa yhä kauemmaksi. [Välihuuto] Alueelliselta eriarvoistumiselta ei tule sulkea silmiään.

Muutama viikko sitten eduskunta hyväksyi hallituksen esityksestä käräjäoikeuden uudistuksen, jossa oikeusturva niin alueellisesti kuin kielellisesti heikkeni, ja tämä esitys osaltaan lisäsi eriarvoistumista. Tämä siitäkin huolimatta, että perustuslakivaliokunta oli asiasta lausunut erityisen huolensa lausunnossaan.

Hallitus on asettanut omaksi tavoitteekseen välittämisen yhteiskunnan. Onko hallitus antamassa periksi, kun se ei kiinnitä huomiota kansalaisten kasvavaan huoleen eriarvoisuuden lisääntymisestä?

Arvoisa puhemies! Tämä välikysymys ei ole aivan rehellinen itselleen, sillä eriarvoistuminen ei ole yksistään tämän hallituksen toimien seurausta. Eriarvoistumisen katsotaan alkaneen jo vuonna 1995, jolloin laman jälkeinen nousukausi alkoi ja samaan aikaan vähimmäisturva jäädytettiin. Sosiaalidemokraattien johtamat hallitukset eivät tätä epäkohtaa silloin korjanneet. Viime hallituskaudella perusturvaan tehtiin merkittävä tasokorotus, ja samalla tuloerot pienenivät. Tällä vaalikaudella kehitys on kuitenkin, ikävä kyllä, kääntynyt jälleen huonompaan suuntaan.

Kuluneen sadan vuoden aikana me suomalaiset olemme rakentaneet yhtenäisen peruskoulun, toimivan terveydenhuollon ja kattavan sosiaaliturvan. Me pystymme siihen uudestaan, mutta haluaako tämä hallitus sitä? Haluaako tämä hallitus tunnustaa tosiasiat ja käynnistää perusturvan uudistamisen, myöntää, että juuri nyt, tänään, ne leikkaukset, jotka ovat kohdistuneet kaikkein pienituloisimpiin ja sairaisiin, ovat lisänneet eriarvoistumista, samaan aikaan kun talouskasvu on lähtenyt käyntiin ja hyvätuloisten tulot ovat lisääntyneet?

Tarvitsemme todellisen perusturvauudistuksen, joka yhdistää perustukimuodot ja asumisen tuet yhteen. Kristillisdemokraattien kannustavan perusturvan mallin mukaisen uudistuksen myötä päästäisiin eroon köyhyyttä lisäävistä kannustinloukuista. Yksi tuki, yhden luukun periaatteella, ja tuen automaattinen laskenta vähentävät byrokratialoukkuja. Se tekee työnteosta aina kannattavan. Perusturvauudistuksen lisäksi tulee lisätä perusturvan varassa olevien ihmisten henkilökohtaista tukea, palveluita ja ohjausta. Se ei onnistu nykyisillä resursseilla.

Arvoisa puhemies! Teen seuraavan epäluottamuslause-esityksen: "Eduskunta toteaa, että hallitus on tällä hallituskaudella kohdistanut säästötoimensa etenkin lapsiperheisiin ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

vanhusväestöön. Hallituksen toimista johtuen yhteiskunnan eriarvoistuminen on lisääntynyt ja kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilanne kurjistunut. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus on epäonnistunut eikä nauti eduskunnan luottamusta."

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt käymme debatin. Sitä ennen myönnän puheenvuorot ministeri Orpolle, 5 minuuttia, ja pääministeri Sipilälle, niin ikään 5 minuuttia, ja sen jälkeen jatkamme muulla debatilla.

18.22 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Eilisiä puheita kun kuunteli ja luki eduskuntaryhmiltä, niin viesti oli se, että Suomi on yksi maailman parhaista maista, te olitte kaikki ylpeitä Suomesta, ja tänään kun kuuntelee samojen ryhmien puheita, niin syntyy käsitys, että Suomi on maailman surkein maa. [Välihuutoja] Aikamoinen kontrasti on näissä puheissa. Ja valitettavasti joudun sanomaan, että mielestäni on epärealistista, epämiellyttävää se, että oppositiosta annetaan sellaista kuvaa, että me emme välitä. Ihan niin kuin me emme haluaisi, että köyhällä perheellä on tapaninpäivänä syötävää. Minusta se on loukkaavaa. Nämä puolueet, jotka ovat hallituksessa, ovat tehneet ja tekevät [Suna Kymäläisen välihuuto] eri puolilla yhteiskuntaa töitä sen eteen, että Suomi on hyvinvoiva maa ja meillä ei ole köyhyyttä eikä vähäosaisuutta. Tämä on näin. [Vasemmalta: Miksi te leikkaatte?]

Mutta niihin faktoihin. Tilastokeskus on koonnut kymmeniä rivejä otsikkoja kaikista niistä asioista, joissa 100-vuotias Suomi on maailman paras maa tai siellä kärkipaikoilla: maailman turvallisimman maa, maailman vauraimman maa, lukutaitoisin kansa, neljänneksi paras maa lapsille elää turvallista lapsuutta ja niin edelleen. Suomi on hyvä maa, mutta meillä on haasteita, meillä on todellakin haasteita.

Mielestäni, arvoisa SDP ja oppositio, te annatte tarkoituksella vääristää kuvaa ja puhutte ohi, koska te ette halua, että kiinnitetään huomiota siihen, että tärkeimmässä asiassa eli työllisyyden hoidossa hallitus onnistuu. Kymmeniätuhansia ihmisiä on päässyt työelämään, pois köyhyydestä. [Suna Kymäläisen välihuuto] Kuunnelkaa: Kansanedustaja Kymäläinen vuonna 2014 opposition ryhmäpuheenvuorossa, kun SDP oli hallituspuolue: "Työllisyyden parantaminen on välttämätöntä voidaksemme luoda maahan kestävästi hyvinvointia ja torjua köyhyyttä." Tässä me olemme onnistuneet. Ja edustaja Rinne samassa keskustelussa: "Paras keino huolehtia siitä, että saamme julkisen talouden varat riittämään palveluihin ja etuuksiin, on se, että saadaan turvattu työllisyyttä." Ja tätähän me teemme. [Välihuutoja] Edelleen edustaja Kymäläinen: "Rahaa ei ole, velka kasvaa. On pakko toimia, ja sellaisen, [Krista Kiuru: Miksi te teitte 2 miljardin veronkevennyksiä? — Välihuutoja] joka on vastuussa, on pakko toimia." Ja näin me teemme. Näin siis SDP hallituksessa ollessaan. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] SDP teki hallituksessa myöskin muuten järkevää politiikkaa: Kela-maksu poistettiin, jotta työllistyminen tulee edullisemmaksi — miljardi euroa. Yhteisöveroa kevennettiin merkittäväällä tavalla, ja nyt me kaikki näemme, miten se tuottaa valtavaa satoa työllisyydessä ja hyvinvoinnissa, verotuloissa Suomelle. Olitte laatimassa erinomaisen vastuullista ohjelmaa kestävyysvajeen torjumiseksi ja taklaamiseksi. Kiitos siitä työstä, mutta tulkaa, hyvän aika, tähän päivään ja järkiinne. Kun teidän ohjelmaanne ja puheitanne kuuntelee, niin on jälleen kerran kaikkea hyvää kaikille, kaikki säästöt perutaan, velkaantumisesta viis, ja aina joku muu maksaa, nostetaan veroja, tehdään työllistäminen kalliiksi ja annetaan työttömyyden pahentua. Ei tätä maata sillä tavalla voi rakentaa, vaan hallituksen hyvä, vastuullinen linja [Välihuutoja — Puhe-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

mies koputtaa] johtaa siihen, että meillä on varaa pitää heikommassa asemassa olevista ja köyhemmistä huolta. Ja on totta, ettei Suomesta ole, valitettavasti, köyhyys tai vähäosaisuus kokonaan poistunut, ei vielä lähelläkään, meidän pitää tehdä töitä. [Antti Rinteen välihuuto] Mutta siihen ei ole mitään vaihtoehtoa, ei kiertotietä. Se leipä pitää leipoa, jotta sitä voidaan jakaa. [Jukka Gustafssonin välihuuto] Ja tämä hallitus on onnistunut siinä, että nyt se kakku kasvaa. Se kakku kasvaa juuri niin kuin te toivotte, ja itsekin toimitte hallituksessa ollessanne niin: ensin työllisyys, jotta voidaan toimia. [Välihuutoja vasemmalta]

Ja mitä tulee sitten näihin uudistuksiin, niin uudistukset ovat välttämättömiä, jotta Suomi on hyvinvoiva maa myöskin jatkossa. Ja jälleen kerran, mitä tulee koulutuksen leikkauksiin, todetaan se, että koulutukseen ja sivistykseen käytetään Suomessa vuodessa 15 miljardia euroa julkista rahaa. Se on paljon se, ja se on oikein. Se tuottaa hyviä tuloksia — Tilastokeskuksen kokoamassa listassa siitä, missä olemme maailman parhaita, meillä on maailman parasta koulutusta. [Sirpa Paatero: Ei ole kohta enää!] Me uudistamme tällä hetkellä koko koulutusjärjestelmää. Rahasta tämä kaikki ei aina ole kiinni vaan uudistuksista. Minne ne uudistukset jäivät viime kaudella ja edellisellä? [Välihuutoja] Nyt uudistetaan, jotta meidän peruskoulumme on tasa-arvoinen, jotta se antaa jokaiselle niistä [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] 55 000 lapsesta, jotka ikäluokkaan kuuluvat, edellytykset pärjätä elämässään. Siksi me panostamme varhaiskasvatukseen, ja siksi uudistetaan peruskoulua, [Puhemies koputtaa] toista astetta, lukiokoulutusta, yliopisto- ja korkeakoulutusta. Tämä hallitus toimii. Tämä hallitus toimii, ja me uskallamme puolustaa tätä hyvää linjaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat! Lyhyet terävät välihuudot voivat virkistää keskustelua, mutta pitkät tarinat rinnan puhujan kanssa eivät sitä tee. Pyydän, että tämä otetaan huomioon seuraavia välihuutoja huudeltaessa.

18.28 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Kiitoksia puheenvuoroista, kuuntelin ne tarkasti.

Palaan tuohon valtiovarainministeri Orpon esille ottamaan Tilastokeskuksen listaan, joka on koottu Suomi 100 -vuoden kunniaksi kansainvälisistä tutkimuksista. Suomi on maailman vakain ja turvallisin valtio, meillä on paras hallinto, olemme maailman vapain maa Ruotsin ja Norjan ohella. Olemme kolmanneksi vaurain ja toiseksi paras sosiaalisen kehityksen maa. Tanskan ja Ruotsin jälkeen olemme sosiaalisesti oikeudenmukaisin EU-maa. Olemme maailman viidenneksi onnellisin maa sekä inhimillisen hyvinvoinnin vertailussa maailman paras maa. OECD-maiden vertailussa meillä on neljänneksi alhaisin köyhyysaste ja viidenneksi pienimmät tuloerot. EU-maiden kansalaisista suomalaisilla on toiseksi yleisimmin läheinen, johon voi turvautua. Suomalaiset ovat eurooppalaisista toiseksi tyytyväisimpiä elämäänsä. Suomi on maailman kolmanneksi tasa-arvoisin maa. Meillä on toiseksi eniten maailmassa inhimillistä pääomaa, ja olemme toiseksi oikeudenmukaisin maa lapsille. Suomi on myös maailman toiseksi paras maa olla tyttö, ja peruskoulutus on maailman parasta. [Välihuutoja] Arvoisa puhemies, kaikkiaan tästä voidaan sanoa, että Suomi on monilla mittareilla maailman paras maa. Tämä kehitys oli pahasti uhattuna julkisen talouden velkaantumisen ja suurtyöttömyyden vuoksi. Tämä kehityksen kulku on nyt pysäytetty.

Mutta se on totta, että ei se sitä ihmistä lohduta, joka kokee pudonneensa kehityksen kerkasta. [Jukka Gustafsson: Tästä on kysymys!] Esimerkiksi eriarvoistuminen ja nuorten syrjäytyminen ovat jatkuneet pitkään, yli vaalikausien. Meidän on yhdessä etsittävä uusia kei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

noja ja tehtävä kaikki voitavamme, jotta jokainen Suomessa asuva pysyy yhteiskunnassa mukana ja tuntee olonsa tärkeäksi. [Vasemmalta: Ilman rahaa!] Me todellakin haluamme tehdä tämän asian yhdessä.

Ensinnäkin olemme perustaneet hankkeen, jonka tehtävänä on valmistella työllisyyttä ja toimeliaisuutta parantava ja eriarvoisuutta vähentävä perusturvan kokonaisuudistus. Tämäkin asia menee yli vaalikauden, ja siinä on parlamentaarinen seurantaryhmä: vaikuttaa siellä.

Toiseksi meillä on tämän eriarvoisuuden kitkemiseksi uusia keinoja etsivä professori Juho Saaren työryhmä. Kutsumme hallituksena maaliskuun puolivälissä, kun työryhmä saa työnsä tulokset valmiiksi, kaikki eduskuntapuolueet keskusteluun Saaren työryhmän jäsenten kanssa työryhmän tekemistä havainnoista ja ehdotuksista. Keskustelu antaa myös hyviä eväitä perusturvan kokonaisuudistushankkeelle.

Arvoisa puhemies! On kaksi keskeistä asiaa, joissa Tanskan ja Ruotsin kohdalla asiat ovat paremmin kuin meillä. Ne ovat julkisen talouden tasapaino ja työllisyysaste. Nämä kysymykset ovat olleetkin tämän hallituksen keskiössä. Meillä ei ole mitään mahdollisuutta pitää tuossa alussa luettelemiani maailman kärkisijoja, jollei julkinen talous ole tasapainossa. Julkinen talous on nyt suunnitelmien mukaan oikeenemassa. Velkaantuminen on jo tahtunut.

Toinen keskeinen asia on työllisyysasteen parantaminen. Tämä hallitus lähti hyvin hankalasta tilanteesta liikkeelle. Työttömiä oli tullut 100 000 lisää. Nyt työttömiä työnhakijoita on 56 000 vähemmän kuin vuotta aiemmin. Työllisyys on kestävin keino eriarvoisuuden vähentämiseksi. Pitkäaikaistyöttömien lukumäärä on pudonnut vuodessa 28 000 hengellä alle 100 000:een, ja mikä parasta, työllisyys paranee tasaisesti koko Suomessa. Tästäkin huolimatta olemme työllisyyden suhteen edelleen kaukana Ruotsista ja Norjasta. Tällä hetkellä olen erityisen huolissani peruskoulun varassa olevien työllisyysasteesta. Siihen on löydettävä ratkaisuja.

Arvoisa puhemies! Kansalaisjärjestöt ja kolmas sektori ovat eriarvoistumisen ehkäisemisessä erittäin merkityksellisessä roolissa. Veikkauksen hyvän tuloksen johdosta niiden resurssit ovat lisääntyneet. Nyt jaetaan kaikkien aikojen suurin summa. Olen kutsunut huomiseksi toistasataa kansalaisjärjestöjen ja muiden tärkeiden toimijoiden edustajaa työpäivään pohtimaan, mitkä ovat Suomen suuret kysymykset seuraavalle vuosisadalle. Eriarvoistumiskehityksen pysäyttäminen tulee varmasti olemaan yksi noista pääkysymyksistä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Käymme debattiin. Pyydän nyt edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. Ensimmäinen vastauspuheenvuorokierros käydään ryhmäpuheenvuoron äsken pitäneitten edustajien kesken.

18.33 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sata vuotta itsenäistä Suomea on rakennettu ja hyvinvointivaltio on saatu aikaiseksi. Tämä on hyvä, maailman paras, maa, monessa suhteessa kärkisijoilla ihmisten näkökulmasta. Se, mikä tällä hetkellä huolestuttaa sosiaalidemokraattista oppositiota, on se, että tämän hallituksen toimilla — siis tämän hallituksen toimilla — on rakentumassa eriarvoisuuskehitys, joka vaikuttaa pitkälle tulevaisuuteen Suomen kansantalouden ja ihmisten näkökulmasta heikentävällä tavalla. Meille on tärkeää se, että työllisyys vahvistuu, meille on tärkeää se, että saadaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

syntymään työpaikkoja, talouskasvua. Meidän eromme tähän teidän hallitukseenne nähdessä oli viime hallituksessa se, että samaan aikaan, kun tehtiin niitä julkisen talouden sopeutuksia, jotka rakentuivat menoleikkauksiin ja tulojen lisäämiseen, tehtiin oikeudenmukaista politiikkaa sillä tavalla, että parannettiin heikoimmassa asemassa olevien ihmisten toimeentuloa tässä yhteiskunnassa. Nostettiin peruspäivärahan tasoa merkittävästi, nostettiin viimesijaisen toimeentulotuen määrää merkittävästi, ja se johti siihen, että tuloterot kaikenivat. Tehtiin sopeutustoimia, joitten avulla [Puhemies koputtaa] saatiin suomalaista yhteiskuntaa oikeudenmukaisemmaksi.

18.35 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Opposition puheenvuoroja kuunnellessa voisi tietämätön luulla, että ennen kaikki oli paremmin. Kuulostaa aivan Aina Inkeri Ankeisen fiktiolta.

Suomi on maailman vakain valtio. Olemme maailman kolmanneksi tasa-arvoisin maa ja kolmanneksi vaurain maa. Suomi on maailman toiseksi oikeudenmukaisin maa lapsille. Näin hyvin asiat ovat, kun katsotaan vähän kauempaa. Kaikilla suomalaisilla ei kuitenkaan mene hyvin, ja keskustalle huolenpito heikompiosaisista, köyhän asia, on jo satavuotinen perinne.

Arvoisa herra puhemies! Eriarvoistumisen torjumiseksi juuri sosiaali- ja terveyspalvelu- sekä maakuntauudistus on vietävä maaliin. Joiltakin tämä tuntuu välillä unohtuvan, se, miksi tämä uudistus tehdään ja tarvitaan. Se tehdään siksi, että myös heikompiosaisille voidaan turvata tasa-arvoiset palvelut. Keskusta puolustaa myös tulevaisuudessa julkista terveydenhuoltoa.

18.36 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on suomalaisille paras maa, siitä olemme kaikki samaa mieltä. Suomi on suomalaisten koti, myös monen muun, ja meidän tehtävämme on pitää tästä kodista huolta. Sen takia tämä välikysymyskeskustelu ja eriarvoistumiseen huomion kiinnittäminen on mielestäni hyvin perusteltua.

Ihmettelen tuota hallituksen tapaa ottaa kaikista Suomen saavutuksista ikään kuin kunnia itselleen, ja viimeisimpänä tästä nähdään myös tämä, että pienestä orastavasta talouskasvustakin, joka johtuu pitkälti euro–dollari-kurssivaihtelusta ja sen suotuisuudesta nyt Euroopalle ja Euroopasta tulevalle nousukaudelle, hallitus pyrkii ottamaan kaiken kunnian.

Yksi asia, mistä toivoisin saavani hallitukselta nyt vastauksia, on tämä maahanmuuttopolitiikka, joka on katastrofaalista. Yhteiskunnan vapaamatkustusta ei tule sallia, ja tämä rasittaa meitä, nakertaa yhteiskuntaamme sisältäpäin. Voitteko suoraan kertoa, aiotteko muuttaa maahanmuuttopolitiikkaa työperäiseksi?

18.37 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Verojen maksu ärsyttää, mutta se on aivan oikein, jotta köyhemmätkin ihmiset saavat ilmaisen sairanhoidon ja koulutuksen”, näin vastasi itähelsinkiläinen Alma eilen Linnan juhliissa, kun toimittaja kysyi, mihin rahaa tulisi käyttää, jotta Suomi saataisiin nousuun. Alma on aivan oikeassa. Verot ja tulonsiirrot ovat tärkeimmät keinot vähentää köyhyyttä ja kaventaa tuloeroja. Kun nämä keinot jätetään käyttämättä, nostetaan kädet pystyyn. Ilman päättävää politiikkaa maailma vie tuloeroja kasvattavaan suuntaan, kun työelämä muuttuu ja keskitulaiset työpaikat vähenevät ja varallisuuserot kasvavat. Hallitus leikkaa perusturvaa ja suuntaa veronkevennykset varakkaille. Tuloerojen kasvu merkitsee eriarvoisuuden kasvua

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

ja eriarvoisuuden kasvu kouluttamattomuuden kasvua ja leipäjonojen pidentymistä. Siksi tuloerojen kasvussa pitää kiinnittää huomiota myös pieniin signaaleihin. Kysynkin: Mitä mieltä hallitus on [Puhemies koputtaa] vihreiden ehdotuksesta, että hallituksen tulisi luoda kokonaisvaltainen toimenpideohjelma köyhyyden vähentämiseksi? Olisitteko valmis kuuntelemaan Almaa [Puhemies koputtaa] ja toteuttamaan tuloeroja kaventavaa politiikkaa?

18.38 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kuulimme monin eri perustein, että Suomi on edelleen maailman hienoimpia maita. Sadasta vertailusta muun muassa lapsilla on maailman kolmanneksi turvatuin lapsuus ja Suomi on maailman toiseksi oikeudenmukaisin maa lapsille. Tulevaisuuttahan meidän on ajateltava ja rakennettava.

Kun eduskunnassa edellisen kerran oli välikysymys tästä samasta aiheesta, SDP oli hallituksessa ja vastuussa ja tämän välikysymyksen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Kymäläinen, totesi: "Rahaa ei ole, ja velka kasvaa. On pakko toimia, ja sellaisen, joka on vastuussa, on pakko. Oppositioista voi yrittää [Suna Kymäläisen välihuuto] tältä todellisuudelta silmät sulkea." Tämä on ollut juuri oikeaa puhetta, että tulevaisuutta on ajateltava myöskin siltä kantilta, että me emme voi jättää sitä velkamäärää, mikä meillä on ollut tässä viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vuoden 2007 jälkeen me emme ole pystyneet sitä maksamaan takaisin vaan sitä on otettu vain lisää [Puhemies koputtaa] tulevaisuuden jälkipolville.

18.39 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Verraten korkea työllisyysaste on ilman muuta meidän järjestelmässämme hyvä asia, mutta samalla pitää pitää kristallinkirkkaana mielessä, että korkea työllisyysaste ilman tasa-arvoa ei tuota hyvinvointia yhteiskunnalle. Meillä on paljon sellaisia maita, joissa työllisyysaste hipoo satua ja siitä huolimatta lapsia kuolee nälkään. [Ben Zyskowiezin välihuuto] Tämän takia ei voi sanoa, että työllisyys on etusijalla. Työllisyys ja tasa-arvo kulkevat rinta rinnan, jos me tavoittelemme ihmisten onnea ja hyvinvointia tässä valtakunnassa tulevaisuudessakin.

Tasa-arvossa ei ole kysymys köyhyydestä, ei ole kysymys hyvänteosta ja moraalista. Siinä on yksinomaan kysymys järkevästä ja vastuullisesta kansantaloudenpidosta. — Niin. [Naurua]

18.40 Kaj Turunen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuo edustaja Kontulan puheensa lopuksi sanoma "niin" on hyvä, koska hänen puheensa piti täysin paikkansa. Työllisyysaste plus tasa-arvo on se kokonaisuus. Tässä onkin se koko kupletin juoni, että näinhän meidän hallituksemme on toiminut. [Eduskunnasta: Missä se tasa-arvo on?] — Tasa-arvo on siinä rinnalla hyvän, positiivisen työllisyyskehityksen mukana. Sen me voimme kaikki katsoa.

Samoin — itse asiassa edustaja Alanko-Kahiluoto otti esille tämän — verot ja tulonsiirrot tasaavat parhaiten ja nimenomaan vähentävät eriarvoisuutta ja tuloeroja. Sekin on juuri oikealla tavalla sanottu, ja myös senkin hallitus tekee. OECD:n tilastojen mukaan Suomi tasaa tulonsiirtoja ja verotuksella hoitaa tätä tulonsiirtojen tasausta kolmanneksi eniten OECD:n maista. [Suna Kymäläisen välihuuto] Hallitus toimii juuri niin kuin oppositio pyytää toimimaan. [Puhemies koputtaa]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Mutta olennaista on oikeastaan se, mitä Kymäläinen sanoi viime vaalikaudella: sellaisen, joka on vastuussa, on toimittava.

18.42 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Det är klart att vi i vårt land gjort många saker rätt, men det betyder inte att vi inte har saker som ännu skulle kunna förbättras, det finns många sådana. Vi behöver stärka den sociala tryggheten, vi vet att ensamförsörjarna hör till de barnfamiljer som har det allra svårast. Vi har fortfarande i vår lag en märklig koppling mellan ensamförsörjartillägget och utkomststödet. Vi borde förbättra ensamförsörjarnas situation, och det skulle gå på ett ganska enkelt sätt.

Hyvä hallitus, eikö nyt olisi korkea aika poistaa tämä epäluonnollinen kytkeä lapsilisän ja toimeentulotuen välillä? Tänäpä tilanne on se, että kun yksinhuoltaja saa lapsilisäkorotuksen, niin jos hän saa samalla toimeentulotukea, se korotus viedään pois. Eli sen, mitä annetaan yhdellä kädellä, tässä tapauksessa kunta vie toisella kädellä. Tämä olisi konkreettinen toimenpide, jolla voitaisiin parantaa tuhansien yksinhuoltajien arkipäivää [Puhemies koputtaa] ja myös saada heidän taloutensa kuntoon. Onko hallitus valmis tähän?

18.43 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten puheessani totesin, eriarvoistuminen on jatkunut jo 22 vuotta, ja tässä pitäisi kaikkien tässä salissa olevien kansanedustajien todeta, että kukin vuorollamme olemme sallineet sen tapahtuvan. Se iso kysymys on: haluaako tämä hallitus nousta nyt sellaiseen historialliseen vastuunkantoon sellaisena hallituksena, jonka aikana ja toimista tämä viime laman aikana alkanut eriarvoistumisen kehitys pysäytetään ja alkaa uusi jakso? Yhdessä, tillsammans me voimme sen tehdä. Tätä vastausta me kristillisdemokraatit haluaisimme kuulla, koska me olemme valmiita talkoisiin. Me tarjoamme yhteistyön kättä ja haluaisimme nähdä, että tämä kehitys Suomessa kääntyisi tämän hallituksen aikana. Me tässä parhaamme mukaan yritämme auttaa hallitusta, että olkaa hyvä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämän kierroksen päättää välikysymyksen ensimmäinen allekirjoittaja edustaja Kymäläinen.

18.44 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ministeri Orposta alkaen on siteerattu viime kaudelta välikysymyksen ryhmäpuheenvuoroani, jossa vastasin eriarvoisuudesta. Silloin rehellisesti todettiin hallituksen osalta ja meidänkin osaltamme, että eriarvoisuuskysymys on tärkeä ja siihen täytyy puuttua, ja kiiteltiin siitä. Olisi tärkeää, että kun siteeraatte, niin myöskin siteeraisitte loppuun. Kuten sanoin: "vaikka on leikattu, köyhyys ei ole kasvanut, mutta sen pitää pienentyä". Kun talous kasvaa, kasvun pitää näkyä heillä, joilta on leikattu. Nyt näin ei tapahdu, ja siitä me kysymme. Ja vaikka me leikkasimme, niin palveluista ei leikattu missään vaiheessa, ja nyt niistä leikataan paljon. [Välihuutoja kokoomuksen ja keskustan ryhmistä]

Köyhyys on syntynyt yhteiskunnan rakenteisiin poliittisten päätösten vaikutuksesta. Täällä puhutaan työn tekemisestä unohtaen se, että ei tasa-arvo kosketa kaikkia työntekijöitä. Meillä on 500 000 työssäkäyvää, jotka eivät suinkaan ole syrjäytyneitä mutta elävät köyhyysrajan alapuolella ja joihin nämä leikkaukset hyvin vakavasti kohdistuvat ja [Puhemies koputtaa] vaikeuttavat heidän arkeaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tässä välissä vielä puheen-
vuoron ministeri Terholle, 3 minuuttia. [Vasemmalta: Miksi?]

18.45 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho: Arvoisa puhemies! —
Te olette ehkä unohtaneet, että nuorisoasiat ovat minun vastuullani, ja täällä oltiin mones-
sa kohtaa huolissaan nuorison syrjäytymisestä ja nuorisotakuusta. — Nuorisotakuun suh-
teen hallitus on toimenpiteitä laittanut toimeen useita. Meillä on kärkihanke nimeltä Nuo-
risotakuuta yhteisötakuun suuntaan, ja sen keskeisiä toimenpiteitä on siis luoda toiminta-
malli, jossa yhdellä taholla on vastuu tukea tarvitsevasta nuoresta eli siis antaa kaikki tar-
vittavat palvelut. Tämä käytännössä tapahtuu Ohjaamoiden kautta, jotka nyt on päätetty
vakinaistaa.

Toisekseen tavoitteena on taata kaikille peruskoulun päättäneille nuorille koulutuspaik-
ka, mitä on viety eteenpäin rahoittamalla kehittämistoimenpiteitä, joilla kehitetään jousta-
van perusopetuksen toimintaa. On myös tavoitteena vahvistaa nuorten sosiaali-, terveys- ja
mielenterveyspalveluja ja taata siten kuntoutuspaikat, ja tämä on rahoitettu kokeiluhank-
keella, jossa vahvistetaan koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jäävien nuorten toimin-
ta- ja työkykyä ja osallistumismahdollisuuksia.

Samoin hallitukselta on valmistunut jo valtakunnallinen nuorisotyön ja politiikan ohjel-
ma, jossa keskeisiä tavoitteita on, että jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus vä-
hintään yhteen mieluisaan harrastukseen, nuorten työllistymistäidot ovat vahvistuneet ja
syrjäytyminen vähenee, nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia lisätään, yhä
harvemmalla nuorella on mielenterveysongelmia ehkäisevän toiminnan ansiosta ja nuori
saa riittävää neuvontaa ja muuta tukea itsenäiseen asumiseensa. Paljon toimenpiteitä on
nuorisoalalla käynnissä.

Sitten joitakin yleisiä huomioita avauspuheenvuoroista. Aloitan helpommasta päästä.

Perussuomalaiset pitivät varsin rakentavan puheen, mutta haluan huomauttaa, että 3 pro-
sentin talouskasvu ei ole pieni tai orastava, se on erittäin merkittävä. Samoin arvosteleman-
ne sote-uudistus ja leikkaukset ovat pääosin teidän itsenne hyväksymiä.

Sosiaalidemokraatit toivat meille syytöksiä hyvinkin monesta asiasta, muun muassa ta-
kuueläkkeen leikkauksesta, vaikka olemme kolme kertaa päättäneet sitä korottaa, lomara-
hojen leikkauksesta, vaikkei niiden leikkaus edes kuulu toimivaltaamme. Huomautitte, että
Suomi käyttää vähiten Pohjoismaista varoja perusopetukseen, mutta kyllä tulokset kestä-
vät kuitenkin vertailun, mikä lienee vielä tärkeämpi vertailukohde. Esititte itse toimenpi-
teinä yksinomaan menolisäyksiä esittämättä, kuten yleensä, vastaavia tulolähteitä. [Antti
Rinne: Et kuunnellut!] — Kuuntelin hyvin tarkkaan, syytitte hyvätuloisten verohelpotuk-
sista, vaikka veroalennukset on kohdennettu pieni- ja keskituloisille ja samaan aikaan so-
lidaarisuusveroa on laajennettu siitä, mitä se oli silloin, kun te olitte itse päättämässä asias-
ta. — Näillä eväillä uskallan kyllä sanoa, että vaikka te lupaatte kasvua kaikille, te ette pys-
ty toimittamaan sitä kenellekään, ja siinä on juuri tämän hallituksen ja edellisen ero. Me
teemme realistista, toimivaa talouspolitiikkaa, jossa tasa-arvo kulkee koko ajan kasvun
mukana.

18.48 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ainakin valtionvarain-
ministeri Orpo oli sitä mieltä, että viime kaudella tehtiin myös hyviä päätöksiä, joista kan-
netaan nyt hedelmää työllisyyspolitiikassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Suomi on parhaita maita, mitä maailmassa on, sitä ei kukaan kiistä, ja se on tosiasia, mutta jotta näin on tulevaisuudessakin, niin meidän pitää osata lukea niitä hiljaisia signaaleja, joita tässä yhteiskunnassa tapahtuu, ja ne hiljaiset signaalit kertovat siitä, että eriarvoisuus on kasvussa. Jos katsoo vaikka nyt hallituksen toimia ja niitä lääkkeitä, joita te tarjoatte tähän, kun korostetaan työllisyyden paranemista — siitä minä, jos kuka, olen iloinen, ja se on tosiasia, ja jopa se, että pitkäaikaistyöttömyys on alentunut, on hyvä asia, siellä on päästetty ihmisiä eläkkeelle, siellä on rakennettu perustuloa, joka poistaa ihmisiä työttömyydestä, ja monia sellaisia asioita, jotka vaikuttavat näihin tilastoihin — kysyn teiltä, Petteri Orpo: Kun työllisyys paranee, miten voi olla mahdollista, että te arvioitte toimeentulotukimenojen kasvavan? Miksi te tuotte kerta toisensa jälkeen tähän saliin lakeja, [Puhemies koputtaa] joiden talousvaikutuksissa lukee, että toimeentulotukimenot kasvavat? Katsokaa omaa budjettianne, sieltä ne luvut löytyvät.

18.50 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen siinä mielessä hyvin samaa mieltä kuin valtiovarainministeri Petteri Orpo, että Suomi on hyvä maa. Siitä me voimme kiittää aikaisempia sukupolvia, jotka jättivät meille perinnöksi hyvinvointivaltion ja maan parhaan koulutusjärjestelmän. Ja tämän ajan päättäjien pitää vaalia tuota perintöä, [Ben Zyskiewicz: Juuri näin!] tehdä kaikkensa, jotta hyvinvointivaltion perintö siirretään eteenpäin tuleville sukupolville entistään parempana.

Valtion budjetissa jokainen euro on aina arvovalinta. Vihreiden arvovalinta on puolustaa aikaisempien sukupolvien työtä, hyvinvointivaltiota ja sitä koulutusjärjestelmää. Vihreiden arvovalinta on investoida koulutukseen lisää puoli miljardia euroa ja panostaa köyhyyden torjuntaan yli 640 miljoonan euron verran. Kaikki tämä voidaan tehdä ottamatta enempää velkaa kuin mitä hallitus tekee. Kysymys on arvovalinnoista. Kysynkin valtiovarainministeri Orpolta: missä on se työ, jossa vaikka vero- ja yritystukia [Puhemies koputtaa] karsitaan ja kohdennetaan niitä resursseja [Puhemies koputtaa] koulutukseen ja köyhyyden torjuntaan?

18.51 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi todellakin on erittäin hieno maa, mutta Suomessa on verrattain korkeat asiakasmaksut sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. Asiakasmaksuja on nostettu useasti samalla, kun lääkkeiden ja matkakustannusten omavastuuosuuksia on nostettu ja sosiaaliturvaetuuksia on leikattu. Nämä hallituksen tekemät päätökset ovat todella lisänneet nyt kansalaisten eriarvoisuutta ja heikentäneet erityisesti paljon sairastavien ja pienituloisten ihmisten asemaa.

Arvoisa hallitus, tässä sote-uudistuksen myötä on tulossa uudistuksia myös asiakasmaksujärjestelmään, mutta on tuntunut hieman ongelmalliselta, että tätä uudistusta ei ole voitu viedä yhdessä sosiaali- ja terveystieteiden kanssa eteenpäin. Me emme tiedä vielä, minkälaisia asiakasmaksumuutoksia on tulossa, ovatko asiakasmaksut edelleen kasvamassa tulevaisuuden Suomessa. Pidän sitä erittäin huolestuttavana. Onko teillä tähän nyt joitakin vastauksia?

18.52 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme yhtä mieltä siitä, että Suomi on tänään hyvä maa. Minusta enemmän pitää keskustella siitä, mitenkö kykenemme pitämään jatkossakin yllä vahvaa työllisyyttä, sellaista ennustettavuutta, joka pitää yllä kuluttajien hyvin vahvaa luottamusta. Jos nyt umpimähkään lisäämme pysyviä menoja, se saattaa vaikuttaa negatiivisesti nimenomaan kuluttajien luottamukseen mutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

erityisesti siihen ennustettavuuteen, joka vaikuttaa investointiin ja uusien työpaikkojen syntymiseen. Sen tähden on erittäin tärkeää tarkkaan miettiä, miten tulevaisuudessa, kun kasvu mahdollisesti antaa mahdollisuuksia, voimme niitä tulonsiirtoja parantaa, jotka sitten pitävät yllä kuluttajien luottamusta ja myös ennustettavuutta sillä tavalla, että kokonaisuus on hallittavissa. Tämä on se kaikkein tärkein fakta.

18.53 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tulee kyllä väistämättä mieleen takaumia kirjallisuudesta, kun kuuntelee tätä hallituspuolueiden ja hallituksen pitkää listaa, kuinka hyvin asiat ovat: tuo Tuntemattoman sotilaan nälkäinen sotamies, joka sanoo, että meneppä niille valittamaan nälästä, niin ne lyövät sinulle sellaiset rätingit eteen, että kalorien määrän perusteella ei voi olla nälkä. Tässä tilanteessa ollaan taas tänään, että hallitus pyrkii osoittamaan, että kaikki asiat ovat niin erinomaisen hyvin, että ei ole ongelmaa. Jään kuitenkin kysymään, onko eriarvoisuus lisääntymässä vai vähenemässä: jos miljoonaperintöjen verotusta kevennetään ja samaan aikaan leikataan perusturvaa, kuten kansaneläkkeitä, leikataan asumistukea ja muuta sosiaaliturvaa, niin eikö eriarvoisuus lisäänty? [Välihuutoja]

18.54 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Sipilä luetteli ne lukuisat kansainväliset tutkimukset, joiden mukaan Suomi on maailman huippumaita. Jos kaikki ne ongelmat, jotka oppositio luetteli puheenvuoroissaan, tämän päivän Suomessa ovat Sipilän hallituksen syytä, niin vastaavalla logiikalla kaikki ne upeat saavutuksetkin, joita kaikki eilen kehuimme, ovat Sipilän hallituksen ansiota. Käytännössä ei tietystikään näin ole. [Välihuutoja vasemmalta]

Eniten minua häiritsee opposition kritiikissä sen historiattomuus. Kun itse olin pieni lapsi, meidän perheemme, nelihenkinen perhe, asui yksiossö Helsingin Kampissa, vuokrayksiossö. Kuinka moni tämän päivän lapsiperhe asuu vuokrayksiossö? Ei yksikään — eikä pidäkään. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä vasemmalta] Ennen ei ollut edes leipäonoja.

Sen takiahan me täällä olemme, että tehdään tästä maasta koko ajan yhä parempi. Sellaisen mielikuvan luominen, sellaiset puheet, että nyt ollaan tuhoamassa ja purkamassa tämä saavutus, tämä hyvinvointiyhteiskunta, ovat vääriä.

18.55 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minua vähän naurattaa nyt tämä historiattomuus, mistä tässä muutama on maininnut. Viime hallituskaudella olen nimittäin maistraatissa ollut töissä ja silloin paljon työvoimatoimiston ihmisten kanssa juttelin, ja muistan, kuinka tuottavuusohjelma valtionhallinnossa oli jatkuvasti päällä. Henkilöstöä vähennettiin työvoimatoimistoista ja maistraateista. Palvelut vähenivät, ja meidän työmäärämme ihan valtavasti lisääntyivät. Että ollaan rehellisiä.

Ministeri Orpo, nyt puhuitte siitä, että olemme olleet tekemässä hallitusohjelmaa ja olemme suostuneet 4 miljardin leikkauksiin. Kaikki puolueet ilmoittivat ennen vaaleja, että leikkauksia pitää tehdä. Kysymys on siitä, mihin ne kohdennetaan. Kertokaa minulle tämän syksyn budjetista, olemmeko me perussuomalaiset olleet nyt mukana esimerkiksi tässä teidän polttoaineverossa tai muussa, mitä te ensi vuodelle teette. [Välihuutoja] Nämä ministerit ovat sinisten ministereitä. Eivät he ole perussuomalaisia. Älkää peskö käsiä nytten meidän niskaamme. Kantakaa vastuu siellä aitiassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

18.56 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maailman huippumaassa Suomessakin on huolehdittava siitä, että ihmiset voivat kokea, että heitä kohdellaan oikeudenmukaisesti ja tasa-arvoisesti. [Timo Heinonen: Juuri näin!] Ja kun nyt katsotaan, mitä on tehty, niin nämä kasvun hedelmät eivät suinkaan jakaudu nyt tasaisesti. Ihan oikeasti kaikissa päätöksissä, mitä nyt tässä viime aikoina on tehty, on leikattu, supistettu sieltä, missä ihmisillä menee jo entuudestaan heikosti. Maksuja on nostettu ja samaan aikaan verohelpotuksia on kohdennettu suurituloisille. Kyllä tämä on fakta, ja tälle kokemukselle, hyvät ystävät, oppositiosta haluamme sanoa sinne hallitukseen, että tällaiselle kehitykselle ei pidä antaa jalansijaa, sillä siellä, missä kokemus epätasa-arvosta kasvaa, siellä myös syntyy pohjaa kaikenlaisille populistisille liikkeille, ääriliikkeille, ja myös tämän eriarvoistumisen seurauksena vastakkainasettelut kasvavat, ja sitä emme halua. Me haluamme, että Suomi pysyy yhtenäisenä, ja siinä on keskeistä se, millaista lainsäädäntöä tässä talossa tehdään.

18.58 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä valtiovarainministeri Orpolta, josko hän tietää, miksi me olemme täällä tänään puhumassa tästä aiheesta. Siksi, että monet pienituloiset suomalaiset eilen juhlivat 100-vuotiaan Suomen itsenäisyyspäivää leipäjonossa, ja siksi, että kun vasemmistoliitto tilasi eduskunnan tietopalvelulta arvion siitä, miten hallituksen tekemät päätökset vaikuttavat tuloeroihin, niin tämä laskelma osoitti mustaa valkoisella, että hallituksen tekemät päätökset kasvattavat tuloeroja Suomessa. [Välihuutoja] Ja kun hallitus itsekin tunnustaa, että eriarvoisuutta ja köyhyyttä on olemassa Suomessa, [Vastauspuheenvuoropyyntöjä oikealta] niin tämä laskelma osoittaa myöskin sen, että hallituksen päätökset pikemminkin pahentavat tätä ongelmaa kuin tuovat siihen ratkaisua. [Välihuutoja] Siksi me olemme täällä tänään puhumassa tästä aiheesta, ja olen erittäin yllättynyt siitä, että hallituksen vastaus on vähättely — ongelmien vähättely [Puhemies koputtaa] ja omien päätösten seurausten vähättely.

18.59 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus ratsastaa täällä Suomen edellisten hallitusten ja eduskuntien historiallisten saavutusten mukana, ja kun me arvioimme sitä, missä Suomi tänä päivänä on, hallituksella pitää olla nöyryyttä ymmärtää, että nämä saavutukset ovat tulleet kovan poliittisen väännön tuloksena. Kansaneläke, äitiyspakkaus, neuvolat, peruskoulu — kaikki nämä panostukset ovat olleet poliittisen väännön kohteita, joita on myös vastustettu. Eli vaatii poliittista johtajuutta, että rakennetaan hyvinvointivaltiota ja nähdään, että koulutuksen ja tasa-arvon ja osallisuuden tarina on Suomen tarina. Ja laittakaa, arvoisa ministeri Orpo, käsi sydämelle: teidän puolueenne kokoomus 70-luvulla vastusti peruskoulua, [Välihuutoja] ja tänä päivänä te leikkaatte koulutuksesta talouskurin nimissä ja samaan aikaan olette valmiita antamaan rahaa verotukina holtittomasti asiantuntijoiden näkemyksiäkin vastaan. [Puhemies koputtaa] Nyt tarvitaan isoa panostusta osallisuuteen ja lasten luokkayhteiskunnan torjumiseen, ja siitä tulevaisuudesta pitää puhua.

19.00 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkopuolisten nyky-Suomesta antama todistus on vähintäänkin hyvä, ja täytyyhän meidän siitä toki olla tyytyväisiä, ja sekin on hyvä myöntää, että käänne on tapahtunut, työllisyys paranee ja niin edelleen, mutta samalla, totta kai, on oltava herkkä mieli kaikille köyhyys- ja syrjäytymisilmiöille, joita aina on, myös silloin kun hyvin menee, ja etenkin silloin kun hyvin menee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Oikeudenmukaistamiselle on aina tarvetta olemassa. Se on ikuinen kamppailu meillä ja muuallakin.

Toisekseen, ministeri Orpo kertoi puheenvuorossaan seutukaupunkiohjelmasta. Se on myönteinen ilmoitus, ja täytyy toivoa, että siihen tulee myös sisältöä. Sen voi aloittaa sillä, että ammattikoulutuksen aloituspaikkoja ei leikata ainakaan sieltä, missä on tarvetta ammattitaitoiselle työvoimalle, niin kuin muun muassa Ylä-Savossa on.

Kolmanneksi, muistetaanpa mitä Kuopion Lyseon oppilaat sanoivat itsenäisyysjulistuksessa eräässä virkkeessä: "Kenenkään ei tarvitse pelätä tai olla yksinäinen." Siinä on tavoitetta kaikille meille.

19.01 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Eduskunnan työskentelyn vuosikelloon kuuluu määrätty määrä välikysymyksiä, ja väistämättä tulee nyt mieleen, että tämä on syklinen välikysymys, joka on pitänyt tehdä, jotta välikysymyskiintiö pysyy riittävänä. [Välihuutoja]

Sinänsä välikysymyksessä kiinnitetään yhteiskunnan vakautta järkyttäviin olennaisiin asioihin huomiota aivan oikein, mutta ne eivät ole mitään uusia ilmiöitä, niin kuin tässä esimerkiksi edustaja Kääriäinen totesi. Nämä ongelmat esimerkiksi Mikko Perkoila kiteytti erääseen lauluunsa 90-luvulla, jolloin pääministerinä oli Lipponen ja hallituksessa tämän välikysymyksen tehneet ryhmät. Mutta ei tämä hallitus sentään sellainen ole, joka pystyy käänteiseen talvisodan ihmeeseen, että kahdessa vuodessa saa kaiken pieleen.

19.02 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun selvitin tämän välikysymyksen käsittelyaikaa täällä eduskunnassa, pyysin Facebook-sivuilleni ja sähköpostiini yhteydenottoja siitä, mitä tämä eriarvoistuminen Suomessa tarkoittaa tässä hetkessä, millaisia ilmiöitä siinä on. Sain yhteensä 370 sähköpostia, jotka liittyvät tähän eriarvoistumiskehitykseen, ja Facebook-sivuille satakunta julkista arviota siitä, mitä ihmisen tosielämässä tapahtuu — Maire Mikkelistä, vähän vajaat 1 000 kuukaudessa eläke, 630 euroa vuokra, kaikkien pakollisten menojen jälkeen 30 euroa kuukaudessa käytettävissä ruokaan.

Arvoisa valtiovarainministeri Orpo, minusta on tärkeää, että täällä ei olla ylimielisiä, ei vähätellä tätä ongelmaa, ei suhtauduta tähän asiaan ikään kuin pois torjuen, että tämmöistä ongelmaa ei olisi. Meillä on köyhiä ihmisiä Suomessa. Meillä on eriarvoisuuskehitystä Suomessa. Hallituksen tehtävänä on korjata näitä asioita. [Puhemies koputtaa] Nyt te syvennätte eriarvoisuutta.

19.03 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan oikein, että eriarvoisuudesta puhutaan ja siitä tilanteesta, jossa monet ihmiset täällä hetkellä Suomessa ovat. Se on aivan oikein. Mutta se, että yleistetään tätä ilmiötä ja oppositio maalaa valkoista mustaksi koko ajan ja lietsoo pelkoa ja synkkää tulevaisuutta, ei ole oikein. Jos me katsomme Tilastokeskuksen mittauksia ja tuloksia, niin köyhyyttä mittaava pienituloisten osuus on laskenut vuoden 2008 jälkeen. Se on faktaa. [Välihuutoja vasemmalta] Tilastokeskuksen mukaan tuloerot eivät ole Suomessa kasvaneet. Se on faktaa. Tämän hallituksen toimet tulevat kyllä näkymään pitkälle tulevaisuuteen, niin kuin te, edustaja Rinne, sanoitte. Ne tulevat näkymään, kun työllisyys paranee. [Johanna Ojala-Niemelän välihuuto] 56 000 ihmistä enemmän on saanut työtä, se on monta sellaista perhettä, joiden tilanne on parantunut. Toimeentulo paranee, ja yhteiskunnan verotulot kasvavat. Ei näitä voi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

vähätellä ja tulla tällaisella asenteella, että nyt maalataan synkkää tulevaisuutta, silloin kun tehdään koko ajan parempaa politiikkaa.

19.05 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime vaalikaudella Antti Rinteen johdolla veroja kiristettiin, tuli 100 000 uutta työtöntä. Kuntien valtionosuuksia leikattiin todella rajusti, [Välihuuto] miljardimäärin, jolloin kuntien palvelut heikkenivät, jotka ovat erittäin tärkeitä palveluita. Lapset kärsivät, vanhukset kärsivät, ryhmäkoot kasvoivat [Krista Kiuru: Mutta tämä hallitus tekee parempia!] ja lomautettiin työntekijöitä ja niin edelleen.

Edustaja Rinne, te sanoitte kuukausi ennen viime eduskuntavaaleja, että haluatte leikata 3 miljardia euroa tällä vaalikaudella valtion menoja ja kiristää miljardilla veroja. Tämä teiltä on jäänyt kertomatta, miten olisitte tehnyt sen muilta osin kuin että esititte tai ilmoititte, että 800 miljoonaa haluatte leikata kuntien valtionosuuksia. [Välihuuto] Eli ongelmat olivat syventyneet. Tämän johdosta me emme halunneet tähän välikysymykseen mennä. Me haluamme, että lapsiperheessä elävät köyhät saavat osuutensa eikä kenenkään vanhuksen, sairaan tarvitse miettiä, ostanko tänään leipää vai lääkkeitä. [Puhemies koputtaa] Näihin hallitus ei ole antanut nyt kyllä eväitä yhtään, näihin todellisiin ongelmiin.

19.06 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kivelä heitti kyllä nyt semmoiset löylyt kiukaalle vähätellessään tätä välikysymystä kiintiövälikysymyksenä, että niitä tehtäisiin tilastojen vuoksi, eli on kyllä pahinta vähättelyä, mitä tässä salissa olen koskaan kuullut.

On erittäin tärkeää — edustaja Jokinen täällä sanoo kokoomusryhmästä, että asiasta on oikeutettua keskustella ja että tämä on tärkeää. Ei se tarkoita sitä — mikä on hyvää, että meillä on työllisyys parantunut, mutta se ei sitä köyhää perhettä eikä eriarvoistuvia nuoria ja lapsia lohduta yhtään. Jos naapurissa menee paremmin, niin se ei omaa köyhyyttä eikä eriarvoisuutta edistä. Hallituksen pitää tehdä niitä toimia, [Eduskunnasta: Työpaikkoja!] jotka juuri ovat niiden työpaikkojen ja niitten vanhempien ulkopuolella, [Puhemies koputtaa] ja nyt hallituksen toimet eivät tue sitä, että juuri heikoimmassa asemassa olevien perheiden asemaa [Puhemies koputtaa] hoidettaisiin eteenpäin.

19.07 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen aitiosta huudeltiin, että mitä hallitus on tehnyt, jotta tämä eriarvoisuus on syntynyt. Muutama huomio, jotka tässä itselleni kirjoitin: Hallitus on jakanut ja eriarvoistanut lapset jo syntymästä alkaen riippuen siitä, onko lapsi syntynyt työttömään vai työssä käyvään perheeseen. Työttömän perheen lapsilta rajataan oikeutta varhaiskasvatukseen. Se on myös laadullisesti heikompaa kuin työssä käyvien. Hallitus on myös poistanut nuorisotakuun nuorilta. Toisen asteen koulutus ei ole enää itsestäänselvyys kaikille sen maksullisuuden takia. Hallitus on nostanut asiakasmaksuja 30 prosenttia. Tämä vaikuttaa nimenomaan pienituloisiin ja sairaisiin ihmisiin. Hallitus on tehnyt systemaattisesti leikkauksia ensisijaisiin etuuksiin, minkä seurauksena ihmiset ajautuvat viimesijaisen toimeentulotuen piiriin. Hallitus on sitonut näin köyhät ihmiset köyhyyteen. Hallitus myös rankaisee pitkäaikaisyöttömiä ja muita työttömiä raipalla ja tukee kannustaen hyvätuloisia ihmisiä verohelpotuksilla. Tässä muutama huomio, mitä hallitus on aikaansaanut tämän hallituskauden aikana.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

19.08 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on monikin asia särähtänyt korvaan, mutta kun SDP:n ryhmäpuhuja Kymäläinen tuossa vähän aikaa sitten loihe sanomaan, että edellinen hallitus ei leikannut palveluista, [Suna Kymäläinen pyytää vastauspuheenvuoroa] niin kyllä rätinä korvassa on jo melkoinen siinä vaiheessa. Edustaja Kymäläinen, kun edellinen hallitushan leikkasi kuntien valtionosuuksia [Vasemmalta: Rajusti!] kumulatiivisesti miljardikaupalla, niin mistä hallitus leikkasi, [Suna Kymäläisen välihuuto] jos ei palveluista? Eikö silloin pantu kuntapäätäjät tekemään likainen työ ja leikattiin käytännössä päivähoidosta, koulusta, sosiaalipalveluista, terveyspalveluista ja vanhustenhoidosta? Eivätkö nämä ole palveluita, edustaja Kymäläinen? [Krista Kiurun välihuuto] Kun edellinen hallitus leikkasi kuntien valtionosuuksia, niin mitä muuta se leikkasi kuin palveluita? [Välihuutoja]

19.09 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime hallituskaudella tuli nuorisotakuu, perusturvaa korotettiin, asumistukia nostettiin ja päätettiin vanhuspalvelulaista, muun muassa [Ben Zyskowiec: Ja miten kävi työllisyyden?] näitä oikeudenmukaisia tekoja. Miltähän ihmisistä, jotka seuraavat tätä keskustelua, tuntuu, heistä, joiden lapsella ei ole varaa koulun vaatimiin sisäpelikenkiin, tai heistä, jotka miettivät, ostaako leipää vai lääkkeitä? Miltä kuulostaa se, että täällä vähätellään asiaa? Meillä on yli 100 000 köyhyysrajan alapuolella elävää lasta, 350 000 eläkeläistä, jotka elävät alle 1 000 euron tuloilla. [Krista Kiuru: Näin on!] Ei auta, jos täällä sanotaan, että kaikki on hyvin, kun kaikilla kaikki ei ole hyvin. Siitä tässä on kysymys. Orpo sanoi, että leikkaukset piti tehdä ja ne pitää pitää voimassa. Mutta nyt, kun talous kasvaa, teidän talousarvioesityksenne vuodelle 2018 sen tulonjaollisten vaikutusten mukaan työttömältä leikataan 39 euroa ja [Puhemies koputtaa] hyvätuloiset saavat 400 euroa. Se ei ole oikeudenmukaista. Siksi kysymme: miksi?

19.10 **Kaj Turunen sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu paljon toimeentulotuesta, ajautumisesta toimeentulotuelle ja köyhyydestä, eriarvoisuudesta. Omasta elämästäni voin kertoa sen, että meitä oli siinä mökissä kymmenen lasta ja perhe joutui tukeutumaan toimeentulotukeen. Nuorena miehenäkin jouduin kerran tukeutumaan toimeentulotukeen. Minun mielestäni toimeentulotuki on aina se viimeinen mahdollisuus selvitä, niin että saa ruokaa ja vaatteita. Kun katsoo, miten siitä jatkoi elämää eteenpäin, niin työpaikka oli se, joka ratkaisi sitten ja lähti tuomaan sitä positiivista kierrettä. Tämän vuoksi työllisyysaste on tärkeä, että mahdollisimman moni ihminen pääsee työn syrjään kiinni. [Vasemmalta: Juuri näin!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tässä vaiheessa vastauspuheenvuoron edustaja Mikkoselle ja sen jälkeen ministereille lyhyitä puheenvuoroja. Kutakuinkin kaikki ministerit ovat pyytäneet puheenvuoroja. Ei ole mahdollista kaikille antaa monen minuutin puheenvuoroja. Jos oikein ymmärrän, niin ministeri Orpo haluaa nyt sitten käyttää ensimmäisen ministeriäitiöstä. — Mutta sitä ennen, niin kuin sovittu, edustaja Mikkonen, vastauspuheenvuoro.

19.12 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, Suomi on monin paikoin hieno maa, Suomi on rakennettu sukupolvien yhteisellä työllä. Mutta se huoli, mikä meillä tänään tässä salissa on, on se, miten me pidämme kiinni

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

tuosta hienosta perinnöstä. [Ben Zyskowitz: Korkealla työllisyysasteella!] On tärkeää huomata ne merkit, mitkä nyt ovat ilmassa siitä, että yhä useampi suomalainen on joutunut köyhyyteen. Meillä on viikoittain 20 000, jotka hakevat ruokansa leipäjonosta. Yli 50 000 lapsiperhettä saa toimeentulotukea. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja meni viime vuonna ennätysmäärä ulosottoon. Nämä ovat niitä merkkejä, joiden tulisi herättää.

Tämä hallitus on leikannut kaikkein köyhimmiltä, sitä ei voi kiistää. [Ben Zyskowitz: Ei ole, toimeentulotuesta ei ole leikattu!] Te olette usein vedonneet siihen, että Juho Saaren työryhmä selvittää, mutta oletteko te kysyneet Juho Saaren työryhmältä, miten nämä teidän leikkauksenne opintotukeen, lääkekorvauksiin, sairauskorvauksiin ja lääkkeiden omavastuun nosto [Puhemies koputtaa] vaikuttavat köyhyyteen, lisäävätkö ne sitä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt ministeri Orpo, 2 minuuttia.

19.13 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! En minä eikä kukaan muu tästä aitiosta ole väittänyt, etteikö Suomessa olisi köyhyyttä ja eriarvoisuutta, ei kukaan. Tunnustamme sen, meillä on aivan sama näkemys. Mutta ehkä sitten ei siinä, mikä on se keino siihen. Teillä tuntuu olevan se helppo ratkaisu, että jaetaan lisää rahaa, mutta me lähdemme siinä järjestyksessä, että se raha pitää ensin hankkia, [Krista Kiuru: Ei ole varaa huolehtia heikompiosaisista!] ja siihen tarvitaan korkeampaa työllisyysastetta, hyvää talouden kasvua, dynaamista taloutta, toimivia työmarkkinoita, uudistuvaa koulutusjärjestelmää, uudistuksia läpi yhteiskunnan. Te haluatte kokonaan unohtaa tämän puolen, tämän työllisyyden, vaikka te siitä viime kaudella puhuitte, koska siinä menee hyvin. Se on se tie siihen — 28 000 pitkäaikaistyötöntä vähemmän, melkein 60 000 työtöntä vähemmän, työllisyysaste on nousemassa nyt ensi vuonna yli 70 prosentin. Voidaan päästä hallituskaudella sinne meidän tavoitteeseemme jopa, eli tämä menee todella hyvään suuntaan. Silloin meillä on varaa huolehtia heikompiosaisista.

Mitä tulee vielä näihin etuuksiin: Edustaja Niinistö sanoi, että ei saa omia näitä saavutuksia. Emme me mitään omi. Mehän kehumme täällä yhdessä tehtyä, niin kuin minäkin puheenvuorossani, yhdessä rakennettua. Mitä hallitus on tehnyt? Me olemme toteuttaneet vaikkapa esille nostamanne vanhuspalvelulain. Se on toteutettu. Me olemme pitäneet kiinni koulutuslupauksesta. [Anneli Kiljusen välihuuto] — Nämä vaalikaudet ovat peräkkäin, hyvä edustaja. Ne ovat peräkkäin. Me olemme toteuttaneet niitä, hyviä asioita, joita on tehty.

Mutta myöskin vielä tähän historiaan: Nämä puolueet, jotka täällä istuvat, keskusta, kokoomus, vanhoja pitkäaikaisia vastuunkantajapuolueita, ovat olleet rakentamassa kansaneläkejärjestelmää, äitiyspakkausta, peruskouluakin, olkoonkin, että puolueeni silloin vastusti sitä, [Välihuutoja] mutta minun isäni ja äitini olivat opettamassa siinä ensimmäisessä kokeiluperuskoulussa. Se on erittäin hyvä ratkaisu, minä pidän siitä. Mutta siis perusongelma edelleen on se, että meillä on eriarvoisuutta, meillä on köyhyyttä. Se suurin syy on työttömyys. Työttömyyden taustalla on [Puhemies koputtaa] erilaisia asioita, siksi työllisyys ennen kaikkea, jotta Suomessa asiat hyvin.

19.15 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellinen hallitus, Kataisen hallitus — kristillisdemokraatit olivat mukana siinä — syntyi keskelle taantumaa, ja siitä huolimatta se hallitus nosti perusturvaa 100 eurolla, mutta nykyinen nousukauden hallitus ei halua puuttua perusturvan tasoon muuten kuin leikkaamalla indeksejä ja lopulta jää-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

dyttämällä ne. Tällä hetkellä, kun me elämme nousukautta, osa suomalaisista palkankorotusten kautta ja yleisen talouskasvun kautta kyllä hyötyy siitä, mutta suuri osa suomalaisista, muun muassa lapsiperheet ja monet eläkeläiset, on perusetuuksien indeksileikkausten ja niitten jäädytysten takia joutunut siihen tilanteeseen, että he eivät pääse hyötymään tästä talouskasvusta. Haluaisin kysyä valtiovarainministeri Orpolta: Oletteko valmiita, kun talouden käänne on kuitenkin tapahtunut, huolehtimaan siitä, että nämä perusetuuksien varassa elävät kansanryhmät hekin pääsisivät osallisiksi tästä nousukaudesta? Oletteko valmis purkamaan nämä indeksijäädytykset ja -leikkaukset? Yksinkertainen kysymys.

19.16 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiczille tästä historiattomuudesta: Täällä on todettu maat Ruotsi, Norja, Suomi. Tiedätkö, mitä yhteistä näillä mailla on? Maailman kansat katsovat kadehtien niitä. Niissä on kaikissa vahva ja voimakas sosiaalidemokratia ja ammattiyhdistysliike, jotka on rakentaneet upean yhteiskunnan. Kansankotiajatuksesta kehittyi hyvinvointiyhteiskunta.

Mutta sitten tähän fokukseen eli pihviin. [Olavi Ala-Nissilän välihuuto] — Nyt kuuntelette tarkasti. — Vuosina 2011—2015 edellisessä hallituksessa kaikkein pienituloisin kymmenes sai 5 prosenttia lisää ostovoimaa ja rikkailta 2—3 prosenttia pois. Nyt se on päinvastoin tämän hallituksen aikana, ja tämä lähde on Nordean Olli Kärkkäisen taulukko, jota lainasin. [Puhemies koputtaa] Tämä on se, minkä takia tämä välikysymys on tehty. Poliitiikka on tahdon asia, sanoi Olof Palme.

19.18 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kymäläisen väitteeseen siitä, että viime vaalikaudella ei leikattu palveluista, on pakko vielä puutua. Juuri mistään muusta viime vaalikaudella ei näet leikattukaan kuin kuntien peruspalveluista. Kumulatiiviset leikkauspäätökset vuosina 2012—2017 olivat yhteensä 7 miljardia euroa ja ne kohdistuivat peruskouluihin, varhaiskasvatukseen, sote-palveluihin ja vanhushpalveluihin. Vuonna 2015 kuntien peruspalveluiden leikkaukset olivat noin puolitoista miljardia euroa, kunta-alan työpaikoiksi muutettuna yhteensä 30 000 lääkärin, sairaanhoitajan, lähihoitajan, opettajan, siivoojan, keittäjän ja niin edelleen palkat. Vuonna 2014 kunta-alan henkilöstöstä oli 15 000 lomautettuna, ja kaiken lisäksi suurkuntahanke kaatoi soteuudistuksen. Että tältä pohjalta. [Välihuutoja]

19.18 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeätä, että työllisyys kasvaa nyt ja saadaan työpaikkoja lisää, saadaan talouskasvun hedelmiä, mutta ne jakautuvat nyt tällä hetkellä hyvin epätasa-arvoisesti, epäoikeudenmukaisesti.

Valtiovarainministeri Orpo, kokoomuksen puheenjohtaja, totesi äsken tuossa omassa puheenvuorossaan, että sitten kun saadaan kasvu vahvaksi, meillä on varaa huolehtia köyhistä ihmisistä. Näin hän totesi. Tosiasiassa tällä yhteiskunnalla on kyllä varaa huolehtia kaikista köyhimmistä ihmisistä ilman talouskasvuakin näissä olosuhteissa, missä eletään, maailman parhaassa maassa — vai mitä, pääministeri Sipilä? Tosiasia on se, että te olette antaneet rikkaille, hyvin toimeentuleville ihmisille, hyvätuloisille ihmisille, veronkevennyksiä satoja miljoonia euroja. Te olette antaneet metsälahjavähennykset, te olette miljoonaperintöjen verotusta keventäneet, te olette antaneet yrittävähennyksen tälle porukalle. Teillä on ollut varaa tehdä hyvää politiikkaa hyvätuloisille ja rikkaille, mutta tehkää nyt sitä hyvää [Puhemies koputtaa] politiikkaa köyhien ihmisten puolesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

19.20 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Kun puhutaan eriarvoisuudesta ja mainitaan sote-uudistus, pitää myöskin tunnustaa se, että nykymuodossaan tämä uudistus on viemässä lisääntyvään eriarvoisuuteen. Jos vielä mainitaan maakuntauudistus, niin pitää todeta, että jos se leikkaa kasvukeskusten kilpailukykyä, se ei ole sitä, mitä me kaipaamme eli vähemmän eriarvoisuutta.

Tässä mainittiin myöskin subjektiivinen oikeus päivähoitoon ja sen rajaus. Se perusteltiin aikoinaan taloudellisin perustein. Tiedettiin ongelmat, mutta se oli taloudellinen päätös. Nyt tiedämme myöskin, että taloudellista säästöä ei ole tullut — Kuntaliitto arvioi, että 10 miljoonaa ehkä, jos optimistisia ollaan. Nyt kun tämä pääperuste on poissa ja kun tiedetään, että se on ongelmallinen nimenomaan eriarvoistumisen näkökulmasta, niin eikö tätä asiaa olisi syytä pohtia uudelleen?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän ministereille lyhyet vastauspuheenvuorot. Ensin ministeri Saarikko, 2 minuuttia.

19.21 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Täällä keskustelussa nousi minusta hyvin esiin se, että mikään hallitus ei aloita tyhjältä pöydältä. Suomalainen hyvinvointivaltio, hyvinvointiyhteiskunta kehittyy pala palalta. On erinomaista, että myös viime hallituksen jäljiltä on ollut asioita, joita on voitu viedä eteenpäin. Täällä esimerkiksi ei vielä ole noussut sosiaalihuoltolaki esiin, joka on ollut merkittävä palveluiden parannus nimenomaan heikossa asemassa olevien ihmisten kannalta. Mutta sitten se toinen puoli siinä, kun ei lähdetä tyhjältä pöydältä, on se, että tekemättä oli sote-uudistus ja kädessä oli 100 000 työtöntä lisää. [Eduskunnasta: Kyllä!] Näistä lähtökohdista hallitus teki omia valintojaan, jotta sukupolvipolitiikan nimissä velkaa ei jätettäisi seuraaville hallituksille hoidettavaksi tai tulevaisuuden lapsille. [Krista Kiurun välihuuto]

Täällä esiin on noussut, arvoisa puhemies, muutama konkreettinen kysymys omalta vasualueeltani:

Ensinnäkin asiakasmaksut. Niiden osalta on aivan totta, että tämä linkittyy tiiviisti sote-uudistukseen. Sen takia asiakasmaksujen malli pitää arvioida samassa yhteydessä, kun teemme ratkaisut ylipäätään soten palvelujärjestelmästä ja valinnanvapaudesta. Työryhmä on istunut tämän vuoden ajan ja lopettaa työnsä loppuvuodesta, ja hallituksen peruslinjaus on se, että se 1,4 miljardia, mikä yhteisten varojen tueksi kerätään kansalaisilta asiakasmaksuja suoraan palveluiden käytöstä, tuo kokonaissumma, ei nousisi, mutta sen potin sisällä meidän varmasti pitää tehdä uudelleen arvioita. Oma lähtökohtani on tietenkin se, että maksujen nousu vähävaraisille ihmisille ei voi olla se, mitä tavoittelemme.

Pidän myös hyvin tärkeänä sitä, mikä välikysymykseen vastanneen valtiovarainministerin puheessa sekä pääministerin puheessa nousi esiin, että eihän, hyvät edustajat, eriarvoisuus ole vain tulonsiirtoja ja toimeentuloa vaan se on kokemusta siitä, kuulunko mukaan, välitetäänkö minusta. Siksi pidän harmillisena, että ette ole nostaneet yhdessäkään puheenvuorossa suomalaisen kolmannen sektorin ja järjestöjen merkitystä tässä työssä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Grahn-Laasonen, 2 minuuttia.

19.23 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen:** Arvoisa puhemies! En ole aivan vaakuuttunut siitä, että tämä keskustelu tässä salissa tänään on tehnyt kunnia ja oikeutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

100-vuotiaalle Suomelle. Meillä pitää olla Suomessa sydäntä huolehtia hyvinvointiyhteiskunnasta, turvaverkoista, tasa-arvoisista mahdollisuuksista, ja tiedämme kaikki, että se onnistuu parhaiten silloin, kun meillä on mahdollisimman korkea työllisyysaste ja vahva, hyvin hoidettu julkinen talous, ja näihin asioihin hallitus on panostanut. Sen ohella meidän pitää huolehtia siitä, että kunnioitamme menneiden sukupolvien työtä myöskin siinä, että uudistamme meidän yhteiskuntamme rakenteita ja myös koulutusjärjestelmää.

Maaailma muuttuu nopeampaan tahtiin kuin koskaan. Se edellyttää sitä, että koulutuksen pitää vastata näihin uudenlaisiin osaamistarpeisiin. Se vaatii sitä, että huolehditaan uudenlaisessa maailmassa tasa-arvoisista mahdollisuuksista. Lapset tulevat moninaisemmista taustoista. Käännetään katsetta varhaisempiin vuosiin. Minkä takia teistä kukaan ei ole täällä huolissaan niistä lapsista, jotka eivät osallistu varhaiskasvatukseen ollenkaan? Meillä on alhaisimpia osallistumisasteita varhaiskasvatukseen koko OECD-kentässä, tässä sivistyneessä läntisessä maailmassa.

Tämän hallituksen toimesta, toisin kuin viime hallituskaudella, maksuja alennetaan nyt jo toisen kerran: 6 700 perhettä pääsee ensi vuonna maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin, [Krista Kiurun välihuuto] 70 miljoonalla eurolla vähennetään varhaiskasvatuksen maksuja pieni- ja keskituloisilta, nostetaan osallistumisastetta, kehitetään varhaiskasvatuksen laatua. Kyllä, on jouduttu myöskin säästämään monista palveluista, niin edellisellä kaudella kuin tälläkin, mutta erona on se, että tällä hallituskaudella viedään läpi uudistuksia, joilla turvataan se perusta, laatu, tasa-arvoiset mahdollisuudet myöskin seuraaville sukupolville. Tästä me pidämme kiinni.

Koulutuksen keskeyttämisen vähentäminen, peruskoulun tasa-arvoon panostaminen, heikompien alueiden koulujen tukeminen, harrastamisedellytykset ja varhaiskasvatus — muun muassa näistä edellytyksistä, perusasioista, muodostuu [Puhemies koputtaa] meidän tulevaisuutemme vahva perusta ja pohja opintien alussa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt jatketaan hetki debattia, ja sitten ministeri Lindström.

19.25 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiec muisteli tässä salissa omaa lapsuuttansa helsinkiläisessä vuokrayksioss. Voin kertoa, että myös minä olen elänyt perheeni kanssa vuokrayksioss Helsingissä, ja se oli 90-luvun taitetta. Ja voin kertoa teille myös sen, että yhä tänä päivänäkin Suomessa on perheitä, jotka elävät pienissä vuokra-asunnoissa, myös vuokrayksioss — tervetuloa tämän päivän Suomeen. Monelle perheelle on todellisuutta se, että rahaa on todella vähän käytettävissä, ja nämä hallituksen leikkaukset, jotka ovat kohdistuneet todella kovalla kädellä esimerkiksi juuri lapsiperheisiin, opiskelijoihin, eläkeläisiin ja moniin muihin ryhmiin, jotka ovat entuudestaan pienituloisia, todella koskevat. Ja se kysymys, mitä me nyt täällä käsittelemme, on se, että samaan aikaan kun tämä hallitus leikkaa kaikkein vähävaraisimmilta, sillä on varaa antaa satojen miljoonien eurojen verohelpotuksia yhteiskunnan kaikkein varakkaimmille ja kaikkein vauraimmille. [Puhemies koputtaa] Sen takia me olemme tehneet tämän välikysymyksen, ja tähän me haluamme kuulla hallitukselta vastauksia: haluatteko te kääntää tämän kehityksen [Puhemies koputtaa] vai jatkaa sitä?

19.26 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että minuakin häiritsee aika tavalla tämä edustaja Kymäläisen sanonta, että viime vaalikau-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

della ei leikattu palveluista, ja viittaa edustaja Paloniemen puheenvuoroon, jossa hän totesi, että viime vaalikaudella leikattiin kuntien valtionosuuksista yhteensä lähes 7 miljardilla eurolla. Joka vuosi te leikkasitte, ja kaikki nämä valtionosuuden leikkaukset kohdistuvat nimenomaan ihmisten suoriin peruspalveluihin, sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin, koulupalveluihin, varhaiskasvatukseen, vanhuspalveluihin ja niin poispäin. Eli onko meillä jokin näkemysero, ettekö te jollakin tavalla arvosta sitten kuntien ihmisille tarjoamia peruspalveluita, vai minkä vuoksi te ohitate tämän massiivisen valtionosuusleikkauksen? [Välihuutoja]

19.27 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän tehtävämme on varmistaa, että sadan vuoden kuluttua Suomessa on vähemmän eriarvoisuutta kuin tänä päivänä. Valitettavasti kuitenkin monet kehityskulut tällä hetkellä johtavat eriarvoisuuden lisääntymiseen. Kehityksen suunta on väärä, ja se on nimenomaan se kehityksen suunta, josta me, tämän päivän päättäjät, olemme vastuussa tuleville sukupolville.

Arvoisa puhemies! Hallitus on omilla leikkauksillaan lisännyt eriarvoisuutta. Hallituksen tekemät vähävaraisiin kohdistuneet leikkaukset eivät ole olleet pakko, ne ovat olleet valinta. Jakovaraa on ollut, mutta jakovara on käytetty veronkevennyksiin, jotka kohdistuvat pääasiassa hyvätuloihin. Hallitus on omalla politiikallaan kasvattanut eriarvoisuutta ja tuloeroja, eikä suunta ole nyt muuttunut, vaikka talous on lähtenyt kasvuun. Eriarvoisuus ja köyhyys eivät automaattisesti vähene, vaan tarvitaan tahtoa ja tarvitaan tekoja, ja nyt kysymys kuuluu: onko [Puhemies koputtaa] tahtoa, näemmekö tekoja?

19.29 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että meillä on ainakin yksi asia, josta kaikki varmasti olemme samaa mieltä, ja se on se, että eriarvoisuuskehityksen pysäyttäminen on todella tärkeää. [Vasemmalta: Näin on!] Keinoista sitten ollaankin hyvinkin eri mieltä.

Täällä on aiemmin viitattu siihen, että tämän hallituksen politiikka olisi lisännyt tuloeroja ja sitä myötä eriarvoistumista. Laskelmat, joihin täällä aikaisemmin muun muassa edustajat Gustafsson ja Andersson viittasivat, ovat niin sanottuja staattisia laskelmia, eli niissä ei oteta huomioon ihmisten käyttäytymismuutoksia eli esimerkiksi sitä, että jos ihminen saa töitä, työllistyy, nousee paremman toimeentulon piiriin, se vähentää tuloeroja. Tässä otetaan huomioon vain niin sanotusti suorat muutokset, ei lainkaan sitä, että esimerkiksi työllisyyskehitys muuttuisi. Sen vuoksi näitä laskelmia kannattaa tulkita erittäin rajoitetusti. Eriarvoisuuden parasta ehkäisyä — ei pelkästään lyhyellä tähtäimellä, vaan myös pitkällä tähtäimellä se on ainoa keino [Puhemies koputtaa] — on kasvattaa työllisyyttä.

19.30 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaminen ei tosiaan riitä, kun hallituksen teot vievät monin tavoin kehitystä eri suuntaan ja eriarvoisuus kasvaa. Mitä se auttaa, että varhaiskasvatusmaksut alenevat, kun laatua samaan aikaan heikennetään: lapsiryhmät ovat jättisuuria, ja varhaiskasvatusoikeutta on rajattu. Mitä se auttaa, että te hurskastelette koulutuksen merkityksellä, kun samaan aikaan olette tehneet jättileikkaukset koulutuksesta? Miksi esimerkiksi meidän sosiaalidemokraattien ehdotusta oppivelvollisuuden laajentamisesta koskemaan koko toisen asteen tutkintoa ei oteta tosissaan, vaikka näin voitaisiin ehkäistä syrjäytymistä ja eriarvoisuutta ja saada ihmiset töihin? Viime hallituskaudella oppivelvollisuusiän nostaminen kaatui kysymykseen ilmaisen opetuksen kustannuksista, mutta pidemmällä aikavälillä tulee kuitenkin syrjäyty-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

mistä huomattavasti halvemmaksi pitää kaikki ihmiset mukana koulutuksessa ja sitä kautta työelämässä. Miksi tämä ei teille kelpaa?

Muuten tämä Juho Saari arvioi viime viikolla, että suomalaiset eivät enää koe olevansa samassa veneessä: 60 prosenttia ihmisistä pitää eriarvoistumista keskeisenä turvattomuustekijänä.

19.31 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Orpo on korostanut useaan otteeseen korkean työllisyysasteen tärkeyttä, ja tämä käsitys ja näkemys on kyllä helppo jakaa. Työ ja yrittäminen muodostavat yhteiskuntamme tukijalan, ja suomalaista työtä ja työntekijää tulee ehdottomasti puolustaa jatkossakin myös täällä eduskunnassa.

Edustaja Tavio toi perussuomalaisten ryhmäpuheenvuorossa hyvin selvästi esille ryhmämme suomalaista työntekijää puolustavan kannan. Olemme ainoa oppositiopuolue, joka vastustaa EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tulevan työvoiman saatavuusharkinnan poistamista. Saatavuusharkinnasta luopumisen vaikutuksia on vähätelty suuresti julkisuudessa. [Pia Viitasen välihuuto] Ruotsissa se on johtanut työvoiman ylitarjonnan pahenemiseen matalapalkka-aloilla, aiheuttanut väärinkäytöksiä ja pakottanut valvonnan lisäämiseen.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa vaadittiin saatavuusharkinnasta luopumista. Jos hallitus edistää kokoomuksen vaatimalla tavalla saatavuusharkinnan poistamista ja mahdollistaa halpatyömarkkinoiden syntymisen Suomeen, ei se todellakaan paranna suomalaisten pienituloisten asemaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Keränen, ja hänen jälkeensä ministeri Lindström.

19.32 Niilo Keränen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on muutamissa puheenvuoroissa otettu esille tämä tuloerojen kasvu. Tiedätkö paljonko tuloerojen kasvu on ollut tämän hallituskauden aikana? [Eero Heinäluoman välihuuto] Siitä on mustaa valkoisella, eduskunnan tietopalvelun tekemän selvityksen mukaan 0,04 prosenttiyksikköä. [Vasemmalta: Kuinka monta ihmistä se on?]

Vertailun vuoksi, arvoisa puhemies, otan esille sen, kuinka Lipposen ensimmäisen ja toisen hallituksen aikana tämä tuloerojen kasvu oli 7,5 prosenttiyksikköä. [Eero Heinäluoman välihuuto] Se on vain suuruusluokan selvittämiseksi. Viime hallituskauden aikana tuloerot sahasivat vuosittain ylös ja alas, ja loppujen lopuksi oli noin 0,8 prosenttiyksikköä tuloerojen kaventuminen, mutta siihen tarvittiinkin 5—8 miljardia velkaa joka vuosi. [Eduskunnasta: Ja 100 000 työtöntä!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Lindström, 2 minuuttia paikan päältä.

19.33 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa herra puhemies! Otan kantaa vain ja ainoastaan tähän yhteen kysymykseen, jota perussuomalaisten ryhmäpuheessa peräänkuulutettiin ja johon myös edustaja Savio äsken kiinnitti huomiota: milloin hallitus aikoo muuttaa maahanmuuttopolitiikkaa työperäiseksi? Tämä on kysymys, josta itse asiassa olen kii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

tollinen, että kysyitte sen, koska tällöin pääsen selittämään yhden syyn sille, miksi itse läksin ryhmästä.

Tämä maahanmuuttopolitiikka on jo työperäistä. Meillä on tämä Talent Boost -toimintapideohjelma, jolla me houkuttelemme osaajia tänne Suomeen. Meillä on KOTO-SIB-kokeilu, jota toteutetaan maahanmuuttajien työllistymisen nopeuttamiseksi ja niin, että sitä ei rahoiteta julkisin varoin. Jos ja kun perussuomalaisten ohjelmassa edelleen käsittääkseni lukee, että puolue suhtautuu positiivisesti työperäiseen maahanmuuttoon, niin minä haluaisin tietää, millaista sen pitäisi sitten olla, jotta se olisi oikeaa. Mikä on nykyisen perussuomalaisen puolueen todellinen kanta muun muassa kotouttamiseen? [Li Anderssonin välihuuto] Haluatteko te sitä vai ette? Pitäisikö kotouttaa, vai pitäisikö ihmiset kotiuttaa? Eikö sellainen suunta olekaan hyvä, jossa edellytetään näiltä kotoutettavilta itseltään vastuuta? Siihen suuntaan nimittäin tätä kotouttamista viedään. Entä esimerkiksi tämä mainittu SIB-malli? Eikö sekin ole hyvä, että yksityinen toimija sijoittaa kotouttamiseen ja vain tulokista maksetaan? Tätäkin viedään eteenpäin.

Tätä SIB-mallia tuodaan myös kantasuomalaisille, pitkäaikaistyöttömille. Onko se huono asia? Positiivista erityiskohtelua se on sekin. Oletteko sitä mieltä, että joidenkin kohdalta positiivista erityiskohtelua voi harrastaa, joidenkin ei? Sanokaa se sitten suoraan. Minä olen sanonut tämän asian kymmeniä kertoja ryhmäkokouksessa, ja hyvä, että te otitte sen nyt esille, koska nyt pääsen sen sanomaan täällä julkisesti ja ääneen. [Välihuutoja]

19.35 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täällä on puhuttu staattisista laskelmista ja jälleen kerran toistettu sitä, että ei tietenkään voi olla nälkä. Mutta herätys hallituspuolueet, tervetuloa todellisuuteen! Minulla oli tänään iso joukko pirkanmaalaisia eläkkeensaajia täällä eduskunnassa vieraana, ja he olivat nähneet tämän Aamulehden jutun "Hallitus käänsi tuloerot kasvuun" ja sanoivat, että kyllä se näkyy. Se näkyy kukkarossa, ja he ihmettelivät kovasti tätä kehitystä. Täällä ollaan nyt kuultu, että kaikki on erinomaisesti ja kaikki on loistavasti, näin kertoo hallitus.

Mutta ilmeisesti ihan kesällä ei vielä näin ollut, koska silloin keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja vaati joukkoa toimia eläkeköyhyyden vähentämiseksi. Minulla heräsi toivo, mutta näitä toimia ei kuulunut. Pientä työeläkettä saavat unohdettiin täysin. [Välihuutoja] Nämä pienet, minimaaliset, takuueläkkeen korotukset syövät indeksileikkaukset pois. Ostovoima miinuksella. Mikä tämä tällainen ratkaisu oli? Onko tulkittavissa, että Orpo jyräsi jälleen kerran tämän keskustan eduskuntaryhmän tahdon, kun näin kävi? [Puhemies koputtaa] Kyllä tämä on aika kovaa kokoomuslaista politiikkaa.

19.36 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oletin, että täällä kysytään hallitukselta päin, mutta hallituksen ministerit haluavat ilmeisesti keskustella julkisuudessa siitä, miksi he ovat loikanneet puolueesta.

Kerron kuitenkin perussuomalaisten ajatuksia: Me olemme sitä mieltä, että esimerkiksi laitonta maahanmuuttoa ei tule edistää. Me emme meidän vaihtoehtobudjetissamme muun muassa nostaisi laittomien maahanmuuttajien palautusrahaa, koska suomalaisetkaan eivät saa rahaa siitä, että he noudattavat tuomioistuimen lainvoimaisia päätöksiä. Me emme halua lisätä myöskään vetovoimatekijöitä Suomeen tulolle. Siksi muun muassa kritisoimme Helsingin päätöstä. Emme halua, että olemme maailman sosiaalitoimisto.

Jos nämä ovat vaikeita kysymyksiä teille, ministeri Lindström, on hyvä, että poistuitte. En tiedä, mitä toivoitte ja ajattelitte. Tietysti nämä olisi voinut joskus kertoa eduskuntaryh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

mässäkin. Mutta mikäli haluatte jatkaa tätä, voimme mennä kahvion puolelle. Minusta on aika typerää, että te otatte sen täällä esille [Puhemies koputtaa] ja alatte käydä täällä puoluepolitiikkaa.

19.37 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelemme tässä todellakin välikysymyksestä, joka koskee eriarvoistumista, ei esimerkiksi pelkkiä tuloeroja. Tässä kysymyksessä päähuomio on Suomen suunnassa, siinä, mitä yhteiskunnassa on tapahtumassa. Alkaako ihmisten eriarvoisuus pienten signaalien myötä kasvaa? Tämä on aito huolenaihe ja vakava kysymys.

Arvoisa puhemies! Olen itse eniten huolissani niistä lapsista ja nuorista, jotka eivät ole vahvimpia ja valovoimaisimpia, niistä, jotka eivät saa kotoa tukea opiskeluun ja elämässä pärjäämiseen, ja niistä, joilla omaa kotia, edes sitä yksiötä, ei ole. Hallitus sanoo vastustavansa koulutuksen keskittämistä ja uudistavansa koko koulutusjärjestelmän. Kuitenkin massiivinen leikkauslinja on johtamassa siihen, että esimerkiksi toisen asteen koulutusverkko todellakin harvenee ja eriarvoistuu nuortemme silmissä saatavuuden osalta. [Puhemies koputtaa] Mitä te aiotte tehdä, että heikoimmat eivät tipu?

19.38 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, jotka teette tällaisen välikysymyksen, kyllä silti tiedätte tämän suuren kuvan: Tuloeroissa ei oikeastaan tapahtunut mitään Suomessa sen jälkeen kun ne nousivat selvästi silloin kun Lipposen hallitus sai aikaan nopeaa talouskasvua. Sen jälkeen ei ole ollut kuin mitätöntä värinää. Kysykää vaikka Markus Jäntiltä.

Se vähäinenkin värinä, jota nyt on nähty tuloerojen kasvun suuntaan ja joka saattaa lähivuosina jatkua, selittyy kahdella asialla: Toisaalta kasvulla. Nimittäin semmoista talouskasvua ei olekaan, joka alusta lähtien jakaisi ne kasvun hedelmät aivan tasan. Ja toinen asia on sitten se, mitä ei minusta ollenkaan pidä pyytää anteeksi, että on tehty vähäisiä sellaisia muutoksia, että työnteosta yritetään tehdä kannattavampaa. Se on ollut oikeaa politiikkaa. Niin kuin vihreiden viisain talousajattelija Antero Vartia sanoo: "Pienemmät tuloerot tarkoittaisivat suurempia kannustinongelmia. Jos haluamme taklata kannustinongelmia, on oltava tuloeroja. [Puhemies koputtaa] Emme saa luoda mielikuvaa ongelmasta, jos ongelmaa ei ole. Se saattaa aiheuttaa saman vahingon kuin tilanne, jossa ongelma olisi todellinen." Eikö ole hyvin sanottu?

19.40 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tärkeimmän kysymyksen tulisi olla, miten torjutaan hyvinvointiyhteiskunnan varjoissa vaanivaa köyhyyttä. Mitä tekee tämän päivän hallitus? Hallitus leikkaa eläkeläisiltä, opiskelijoilta, lapsiperheiltä, työttömiltä. Miksi meillä tämän päivän Suomessa on satojen metrien leipäjonoja, kuten eilen oli? Miksi tarvitaan Hurstin Laupeudentyötä, jotta ihmiset tulevat toimeen arjessaan? Miksi ihmiset joutuvat valitsemaan leivän ja lääkkeiden väliltä? Nämä ovat niitä hiljaisia signaaleja, mistä edustaja Filatovkin täällä aikaisemmin puhui.

Samaan aikaan kun hallitus on leikannut 4 miljardin euron edestä, se on jakanut hyväosaisille 2 miljardin euron edestä. Manna on riittänyt jaettavaksi niin metsälahjavähennyksenä, yrittäjävähennyksenä, apteekkarivähennyksenä kuin miljoonaperintöinä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Viime vaalikaudella tuloerot pienenivät, vaikka sopeutuksia tehtiin enemmän kuin nyt, ja samaan aikaan perusturvaa pystyttiin 100 eurolla korottamaan. [Puhemies koputtaa] Ministeri Orpo, kysyn: miksi sitä varallisuutta ei jaeta kaikille?

19.41 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On sanottu, että maata voi palvella myös oppositiosta, ja rakentavia ehdotuksia kyllä mielellään otetaan vastaan. Mutta minusta on todella surullista tämä keskustelu, johonka tämä viimeinen tunti ainakin on jo mennyt, ei tämä ole mieltä ylentävää katsottavaa kenestäkään. Tiedättekö, että ulkopuolisuuden tunne voi olla todella musertava ja lamaanuttava? On minusta todella epäoikeudenmukaista se, että oppositio antaa kuvan, että hallitus jättäisi osan kansalaisista oman huolenpidon ulkopuolelle. Se ei todellakaan ole totta. Vastakkainasettelu on Suomen yksi pahimpia ilmiöitä, ja valitettavasti tässä maailman todellisuudessa, missä tämä kaikki välittyy suoraan ulkopuoliseen yhteiskuntaan, tällä jatkuvalla vastakkainasettelun rakentamisella me emme, hyvä oppositio, ainakaan rakenna tätä Suomea toiselle vuosisadalle.

19.42 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä kritiikki taitaa olla eduskunnassa jopa pienempää kuin keskustan oman joukkueen sisällä. Uskon, että edes Ahon aikaan ei näin pahaa tulonjakojen politiikkaa tehty. Pitäisikö olla huolissaan, se on päivän kysymys. Kaksi kolmannelle suomalaisesta on huolissaan siitä, että tulo- ja varallisuuserot ovat kasvussa. Ovatko he väärässä? Päivän kysymys on se, niin kuin Petteri Orpo tässä valtiovarainministerinä totesi, että sitten kun on varaa, tullaan hoitamaan eriarvoisuuden pysäyttämistä ja köyhyyden torjuntaa. Tämä on väärää politiikkaa, sitä me olemme yrittäneet todistaa. Te aloititte sillä, että yrititte tehdä 4 miljardin sopeuttamistoimet, jotka jäivät 3,5 miljardiin. Sen jälkeen tuli jakovaara. Totesitte, että ostovoiman kiihdyttämiseksi haluatte taata, että tulee tietenkin, niin kuin kokoomus haluaa, verojen kevenykset. Sitä tehtiin [Puhemies koputtaa] 2 miljardilla, minkä jälkeen lopputulos on se, että alimmissa neljässä desiiilissä jää miinusmerkkiseksi ihmisten käteenjäävä tulo. Se on eriarvoisuutta.

19.43 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP:stä on kyllä kehkeytynyt aikamoinen synkistelyn mestarimaalari. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Herranjestas!] Jos otetaan ihan faktat tässä pöytään: Ensinnäkin Suomessa on OECD-maiden neljänneksi alhaisin köyhyysaste. Suomessa on OECD-maiden viidenneksi pienimmät tuloerot, [Jukka Gustafsson: Ja kenen ansiota ne ovat? Ei ainakaan tämän hallituksen!] ja voi sanoa, että jokainen työpaikka, joka Suomeen syntyy, myöskin tuo sitä hyvinvoinnin pohjaa, jolla me voimme myöskin niitä epäkohtia korjata. Suomi ei ole vielä valmis, kuten valtiovarainministeri totesi. Meillä on edelleen töitä, meillä on koulupudokkuutta, mutta se arvovalinta on joka tapauksessa viimeisessä budjetissa tehty. Koulutukseen lähdetään panostamaan, koulutusta vaalitaan mutta ei pelkästään vaalita vaan myöskin kehitetään, koska maailma elää ympärillä ja sen vuoksi tulee myöskin luoda uutta, jotta me pystymme lapset ja nuoret viemään entistä parempaan Suomeen.

19.44 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! On totta, että tämän välikysymyksen teema on tärkeä. Nämä ovat valtavia yhteiskunnallisia ongelmia ja haasteita, ja näistä täytyy keskustella, näihin täytyy reagoida, mutta on kohtuutonta vyöryttää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

nämä kysymykset tämän hallituksen syyksi ja kontolle. Edustaja Laukkanen on tehnyt yhden ajoituksen: että 22 vuotta sitten on alkanut tällainen ideologinen epätasa-arvoisuuden kehitys. Minä en osaa näin tarkasti tätä paikantaa, mutta kyllä varmasti merkkejä on pitkin matkaa ollut. Toivoisin, että tällaisen juupas—eipäs-inttämisen sijaan me yli hallitus—oppositio-rajojen lähtisimme oikeasti etsimään tietä [Puhemies koputtaa] oikeudenmukaisuuden syventämiseksi.

19.46 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei se alenna Suomen arvoa, että eriarvoisuudesta keskustellaan. [Vasemmalta: Päinvastoin!] Minusta se on pikemminkin niin, että kypsä ja tasapainoinen, yhteisöllisyyttä arvostava yhteiskunta kykenee nostamaan rakentavasti epäkohtia esiin. Ja kyllä niitä on.

Nostan tässä niistä vain yhden, koska se on mielestäni kaikkein raskauttavin — se on eräänlainen tasa-arvoa tuhoava monikärkiohjus — ja se on subjektiivisen päivähoito-oikeuden romuttaminen. Se on nimittäin kahdella tapaa erittäin tuhoisa. Ensinnäkin se heikentää pienten lasten vanhempien ja tässä tapauksessa erityisesti naisten työllistymismahdollisuuksia ja työssäkäyntimahdollisuuksia, ja toiseksi se asettaa lapset eriarvoiseen asemaan. Kysymys on lasten oikeuksista, nimenomaan siitä tasa-arvosta, johon me kaikki täällä haluaisimme uskoa. Mutta työttömän lapselta on viety oikeus kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen, päivähoito-oikeuteen, ja se on teidän hallituksen tekemä päätös, josta te kannatte vastuun. Olisi nyt aivan ehdottomasti tärkeätä, että tasa-arvon nimissä tämä päätös [Puhemies koputtaa] peruttaisiin, koska varhaiskasvatus on paras satsaus tasa-arvoiseen tulevaisuuteen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän debatin tässä vaiheessa vastauspuheenvuorot vielä edustajille Kankaanniemi, Ala-Nissilä ja Suutari ja sitten kysymyksen tehneen ryhmän ryhmäpuheenvuoron käyttäjälle, edustaja Rinteelle, ja sen jälkeen valtiovarainministerille 3 minuuttia, mielellään paikan päältä.

19.47 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Totean, että perussuomalaisten maahanmuuttopoliittinen linja ei ole tänä vuonna missään vaiheessa muuttunut miksikään. Se on se, mikä meillä on ollut ja on edelleen. En tiedä sitten heistä, jotka ovat poistuneet riveistä, mikä heidän linjansa on.

Me siis korostamme tarveharkinnasta lähtevää työperäistä maahanmuuttoa, jota tarvitaan eräillä aloilla, [Kimmo Kivelän välihuuto] mutta tarveharkinnan kautta. Ja laillinen maahanmuutto on muutoinkin mahdollista Suomen lakien mukaisesti, [Ozan Yanar: Täällä ollaan!] mutta tietysti me haluamme toimia siten, että lakeja vedetään sillä lailla tiukalle, ettei meistä tule koko maailman sosiaalitoimisto. Se vaara koko ajan on, ja tämä täytyy ottaa huomioon. Se on ihan realismia.

Arvoisa puhemies! Edustaja Turunen täällä antoi ymmärtää, että menkööt köyhät hakemaan toimeentulotukiluukulta toimeentulonsa. [Puhemies koputtaa] Mielestäni se on vanhuksille, [Puhemies koputtaa] kunniakansalaisillemme, kyllä aika ikävä ohje, [Puhemies koputtaa] että sinne pitäisi mennä.

19.48 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Elämme hyvin nopean muutoksen aikaa, kuten ministeri Grahn-Laasonen sanoi. Tälle ajalle on tyypillistä keskittyminen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Myöskin voimakas tuloerojen kasvu maailmalla on tälle kehitykselle luontaista. Suomessa on pärjätty yllättävän hyvin.

Minä luin tämän 28 minuuttia kestäneen välikysymyksen, joka täällä luettiin. [Suna Kymäläinen: Ei kestänyt kuin 23 minuuttia!] Ei siitä löytynyt konseptia siihen, miten me tässä maailmassa voimme eriarvoistumista vastaan toimia ja taistella. Me tarvitsemme osallistavaa talouskasvua, sellaista kasvua, joka nostaa kaikkia laivoja. Minusta juuri tätä osallistavaa talouskasvua hallituksella on. Saadaan ihmisille töitä, se on parasta sosiaaliturvaa ja osallistamista. Ihmisiä kannustetaan ottamaan työtä vastaan. Totta kai myöskin tulonjaoissa ja muissa pitää sitten ottaa tämä huomioon. [Jukka Gustafsson: No niin!]

Tämä maailman muutos on niin nopeaa, että hommatkaa nyt tekin, sosiaalidemokraatit, joku konsepti. Te häviätte joka maassa ja Euroopassa, kun teillä ei ole konseptia tähän nopeaan muutokseen. Tällaisen neuvon minä, arvoisa puhemies, teille vielä annan. [Välihuutoja vasemmalta]

19.49 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eriarvoistumista ei pysäytetä esimerkiksi pääoppositiopoiluuden esityksellä eli jyrkentämällä verotuksen progressiota, nostamalla pääomatuloverotusta, poistamalla yrittäjäverovähennys ja kiristämällä osinkoverotusta. Niillä aiheutetaan työttömyyttä. Eriarvoistumista torjutaan hallitusohjelman mukaisesti niillä toimenpiteillä, joilla luodaan edellytyksiä uusille työpaikoille, palkitaan ahkeruudesta ja annetaan mahdollisuus riskin ottamiseen ilman pelkoa yhteiskunnan turvaverkkojen pettämisestä.

Edesmenneen Outi Ojalan sanonta oli "Köyhän paras ystävä on vahva valtiontalous". Vapaassa markkinataloudessa vahvan valtiontalouden perusta on mahdollisimman matalassa, ennustettavassa ja laajassa veropohjassa, jossa kasvu kuuluu myös sen synnyttäjille, yrittäjille, riskinottajille ja aivan tavallisille, ahkerille työntekijöille.

19.51 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa pitää saada menestystä, ja on tärkeää, että meillä on menestyviä yrityksiä ja menestyviä yrittäjiä, mutta meidän pitää koko ajan myös huolehtia siitä, että ketään ei jätetä. Nyt tässä tilanteessa nähdään se, että tämän hallituskauden aikana ei olla tehty kunnon vaikutustenarviointoja eri esityksistä, ja sen tähden me olemme siinä tilanteessa, että kaikilta köyhimmiltä, niiltä, jotka tarvitsevat eniten tukea, on myös otettu pois. Ja nyt tarkoitan esimerkiksi vähävaraisia eläkeläisiä, jotka ovat olleet nyt siinä tilanteessa, että heidän osaltaan muun muassa lääkkeitten omavastuuta on korotettu ja asiakasmaksuja on nostettu ja indeksit jädtytetään. Sen takia tämä ei ole ollut hyvää politiikkaa.

Mutta, arvoisa puhemies, minua huolestuttaa ja meitä RKP:ssä huolestuttaa myös tämä seutujen eriarvoisuus, maakuntien tuleva eriarvoisuus, tässä sote-uudistuksessa. Minkä takia ei anneta kaikille maakunnille samoja oikeuksia? Me emme halua tänne A- ja B-maakuntia. Kaikkien pitäisi [Puhemies koputtaa] saada tehdä yhtäläisiä päätöksiä tärkeistä terveydenhuoltoasioista.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä ennen edustaja Rinnettä sopinee, että ministeri Mattila paikan päältä käyttää minuutin puheenvuoron.

19.52 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila: Arvoisa puhemies! Kiitos tästä mahdollisuudesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Täällä edustaja Henriksson kysyi lapsilisän ja toimeentulotuen suhteesta. Onhan toki niin, että perustoimeentulotukeen vaikuttavat monet muutkin sosiaalietyudet, joten se varmasti täytyisi tarkastella ehkäpä yhtenä osana sosiaaliturvan kokonaisuudistusta. Sinänsä tuskin kukaan on mitään sitä vastaan, että lapsiperheitä ja nimenomaan lapsiperheköyhyyttä ajatellen tarkastellaan lapsilisän määrää osana perheiden hyvinvointia, mutta todellakin laki toimeentulotuesta tällä hetkellä sanoo niin.

Todellakaan tämä hallitus ei aloittanut nousukauden aikaan vaan on aloittanut hyvin haasteellisessa taloudellisessa tilanteessa. Voidaan kysyä, että jos nousukauden aikaan otetaan velkaa, niin mitä tapahtuukaan sitten laskukautena.

Lisäksi haluan muistuttaa hyvistä hankkeista, jotka ovat jatkuneet hallituskausien yli, muun muassa osatyökykyisten [Puhemies koputtaa] työllisyyttä edistävästä hankkeista. Pidän tärkeänä, että näitä jatketaan myöskin tulevien hallitusten aikana. [Puhemies koputtaa]

19.53 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 3,5 miljardia leikkauksia köyhiltä ihmisiltä: työttömiltä, opiskelijoilta, lapsiperheiltä, eläkeläisiltä. 2 miljardia euroa veronkevennyksiä, rikkaille pääosin: metsätulovähennys, miljoonaperintöjen veronkevennykset ja yrittäjävähennykset. Ei ole ihme, että Suomenmaan haastattelussa yli puolet kyselyyn vastanneista puoluevaltuuston jäsenistä toteaa, että tämä politiikka on liian oikeistolaista. [Jukka Gustafsson: Siis keskustan!] Tämä arvio on muodostunut puolessa vuodessa, rajusti muuttunut. Yli 59 prosenttia katsoo, että keskustalaiset tekevät nyt liian oikeistolaista politiikkaa. Arvostelijat sanovat, että hallitus on säästöpäätöksillään lisännyt köyhyyttä. Tämä on paljon kovempaa kritiikkiä kuin mitä täältä eduskuntasalista tulee. "Ne paukut nyt heikompiosaisiin, kokoomukselle ei saa antaa enää yhtään periksi", Anna Ranki opastaa, siis puoluevaltuuston jäsen. Kokoomus johtaa tätä hallitusta, kovin oikeistolaista politiikkaa, Petteri Orpo. Te olette onnistunut hyvin kovasti. [Ben Zyskowiec: Kiitos, kiitos!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt ministerille 3 minuuttia, ja sen jälkeen vielä ennen kello 19:ää vastauspuheenvuorot edustajille Andersson, Heinonen ja Kalli, ainakin nämä. Nyt ministerillä puheenvuoro, vaikkapa puhujapöytästä.

19.54 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, kyllä minun täytyy kuitenkin kiittää oppositiota siitä, että tämä tärkeä keskustelu käytiin. [Eero Heinäluoma: Tulihan se! — Eduskunnasta: No niin!] Nyt kun tätä oikein miettii, niin onhan meillä yhteinen huoli, se, että vaikka Suomi on kaikilla mittareilla, useilla mittareilla, yksi maailman parhaista maista ja meillä on juuri niitä mittareita, jotka kertovat maan tasa-arvoisuudesta, me olemme ihan huipussa ja koulutusjärjestelmä on huipussa ja se antaa meille uskoa tulevaisuuteen, niin siitä huolimatta meillä on köyhyyttä ja eriarvoisuutta. Meillä on korkea työttömyys edelleen, se on jatkunut pitkään, ja se aiheuttaa syrjäytymistä, ja jos se on niin sukupolvesta toiseen, se on erittäin huolestuttavaa. Meillä on hyvin pienituloisia eläkeläisiä. Ja nämä ovat asioita, joista meidän pitää puhua. Me olemme samaa mieltä tavoitteesta, että Suomen pitää pysyä tasa-arvoisena, ja meidän täytyy tehdä joka päivä töitä tämän tavoitteen eteen.

Mutta sitten varmaan eri mieltä ollaan siitä, mitä ne keinot ovat. [Välihuuto] Me uskomme vahvasti siihen, että hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikan linja on toiminut, tuottanut uskomattoman hyviä tuloksia, kylläkin maailmanmarkkinoiden ja euroalueen hyvällä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

vedolla, ja siellä pohjalla on myöskin edellisen hallituksen tekemiä hyviä päätöksiä, mutta tämä toimii nyt. Jos me saamme kymmeniätuhansia ihmisiä töihin, niin se kaikki vähentää eriarvoisuutta, parantaa ja vahvistaa meidän hyvinvointiamme ja kestävyystämme jatkoa varten.

Mutta yksi asia, mihin minä haluaisin kiinnittää huomiota, on se, että tämän hallituksen yksi keskeinen asia on ollut se, että me olemme pystyneet ylläpitämään palveluita, ja tämä kuntien valtionosuuksien ja kunta—valtio-suhteen jäädyttäminen, niin että me emme heikkennä niitä, on yksi oleellinen osa sitä. Silloin jos me emme pysty, jos meillä ei ole varaa, etuuksien korottamisiin, [Antti Rinteen välihuuto] tasa-arvoiset palvelut ovat kaikkein tärkein asia. Kaikkein tärkeintä ovat tasa-arvoiset palvelut ja niiden takaaminen jokaiselle niin eri puolilla Suomea asuville kuin heikoimmassa asemassa oleville. Tämä on ollut yksi valinta, [Tarja Filatovin välihuuto] jonka me olemme tehneet.

Ja vielä yhtenä arvovalintana, kun te niitä pyydätte, on se, että kaikkein heikompiosaimpien eli toimeentulotuen varassa elävien indeksiä ei ole jäädytetty, mikä on mielestäni sellainen asia, että sekin ansaitsisi tulla ääneen sanotuksi. [Kimmo Kivelä: Nimenomaan!] Toimeentulotukimenot siitä syystä varmasti nousevat, tai se on yksi selityksistä, miksi ne nousevat, mutta tähän edustaja Filatovin kysymykseen minun täytyy vielä perehtyä.

Me olemme ottaneet tämän keskustelun aikana luultavasti noin miljoona euroa uutta velkaa. Vielä pari vuotta sitten sama keskustelu olisi saanut aikaan 10 miljoonan velkaantumisen, luultavasti. Velkaantumisen tahti on huomattavasti pienempi mutta edelleen 4 miljardia tänä vuonna, [Puhemies koputtaa] 3 miljardia ensi vuonna. Ei valitettavasti ole vielä mistä jakaa, vaan tämä velkaantuminen on noususuhdanteen huipulla [Välihuuto vasemmalta] pysäytettävä.

Puhemies! Viimeisinä sanoinani [Puhemies koputtaa] lainaan puheenjohtaja Rinteen eilistä tviittiä: ”Suomi on monilla mittareilla yksi maailman parhaita maita asua ja elää, meille jokaiselle rakas maa.” Tähän [Puhemies koputtaa] on hyvä rakentaa. [Antti Rinteen välihuuto — Eduskunnasta: Hienoa!]

19.57 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni on älyllisesti epärehellistä valtiovarainministeriltä sanoa, ettei ole varaa. Tässä ministeri Saarikko aikaisemmin sanoi, että eriarvoisuudesta puhuttaessa on kyse siitä, onko ihmisillä sellainen tunne, että kuulun mukaan, ja kun tarkastellaan, miten hallitus tosiasiallisesti on käyttänyt varoja — 1,5 miljardia veronkevennyksiin, 70 miljoonaa varhaiskasvatusmaksujen alentamiseen, johon tässä on viitattu useampaan otteeseen, miljardin verran kilpailukykyopimukseen — niin sitten voidaan esittää kysymys, mitä pienituloinen eläkeläinen, työtön tai opiskelija on saanut tästä rahasta, jos ei ole palkkatuloja tai jos on niin pienituloinen, että jo valmiiksi on kuulunut tähän nollamaksuluokkaan varhaiskasvatuksessa. [Ben Zyskowitz: Millä ne palvelut maksetaan, edustaja Andersson?] Mitä he ovat hyöttyneet? Kuuluvatko he mukaan, kun hallitus tekee arvovalintoja sen suhteen, miten rahaa käytetään, miten budjet-tivaroja käytetään, kun tehdään politiikkaa? [Puhemies koputtaa] Vastaus on, etteivät kuulu. [Ben Zyskowitz: Millä ne palvelut rahoitetaan, edustaja Andersson?]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, olen vielä merkinnyt tänne seuraavat vastauspuheenvuorot — joskopa sitten debatti voisi riittää näiden jälkeen, katsotaan, riittääkö: edustajat Heinonen, Kalli, Filatov, Kiviranta, Mäkisalo-Roppo-nen. Ja jos aivan välttämätöntä, niin voidaan sitten vielä ajatella pieni jatko.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

19.59 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä talouspolitiikkaa oppositio on syyttänyt kokoomuslaiseksi talouspolitiikaksi, ja se talouspolitiikka näyttää toimivan: talous kasvaa, työllisyys paranee, työttömyys vähenee. SDP:ssä tuijotettiin viime vaalikaudella vain tulonjakovaikutuksia, ja samaan aikaan maahan tuli 100 000 uutta työtöntä. Se ei kiinnostanut siinä vaiheessa. [Pia Viitasen välihuuto] Nyt kasvusta on päästy kiinni, kymmenettuhannet ovat päässeet työhön, pitkään työttömänä olleet ovat päässeet työhön. Siitä pitää olla tyytyväinen, mutta ei kaikki ole vielä todellakaan tehty. Työtä pitää jatkaa nöyränä, niin kuin äsken edellä ministeri Orpo totesi, ja teidän asenteenne tuli hyvin tuossa viimeisessä puheenvuorossanne esille. Toitte sen, että meidän pitää yhdessä etsiä edelleen ratkaisuja, että yhä useampi saa otteen tästä hyvästä talouskasvusta. [Jukka Gustafsson: Kovaa kritiikkiä Kataista kohtaan!]

20.00 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä talouspolitiikka perustuu pääministeri Sipilän hallitusohjelmaan. Tästä veropolitiikasta, mitä täällä on moitittu, haluan nyt muistuttaa, että vuonna 2015 tilinpäätöksen mukaan verotulot olivat hieman alle 40 miljardia ja nyt käsittelyssä oleva budjetti ennustaa, että verotulot vuonna 2018 ovat 44 miljardia euroa, eli on 10 prosentin kohennus tämän vaalikauden tässä vaiheessa. Kaikki hyvin tietävät, että tulonsiirrot ja heikommassa asemassa olevien ihmisten mahdollisuudet riippuvat täysin siitä, kuinka paljon valtio kykenee keräämään verotuottoja. Tämä on mahdollistanut sen, että Suomi ei enää velkaannu sillä tavalla kuin aiemmin. Ei kannata syyllistää tätä veropolitiikkaa, koska tämä veropolitiikka, jota toteutetaan, tuottaa.

20.01 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kun olen kuunnellut tätä debattia, niin on pakko sanoa se, valitettavasti, että Suomi on juuri niin huono maa kuin sen heikoin lenkki on. Meillä on tässä maassa lähes viidennes kansasta sellaisia, jotka elävät köyhyysrajan alapuolella, 120 000 lasta, jotka elävät köyhyydessä, 70 000 nuorta, jotka ovat syrjäytyneet. Minä tiedän, ministeri Orpo, että te vastaatte, että te olette alentanut palkkaverotusta. Se on totta. Mutta oletteko tietoinen siitä, että se ei kosketa kaikkein köyhimpiä? He eivät tienaa niin paljon, että he saisivat siitä jonkin verran hyötyä. Sen sijaan heitä koskettaa se, että työttömyydestä rangaistaan. Vaikka hakee töitä, ei saa työpaikkaa, pienennetään etuuksia, vedetään rahaa pois. Toinen asia, mikä olisi hyvä muistaa myöskin, on, että kun tässä maassa maksetaan lapsilisä, niin kaikkein köyhimmissä perheissä, siellä, missä saadaan toimeentulotukea, toimeentulotukea pienennetään sillä määrällä, mitä lapsilisät ovat, eli niissä käy niin, että lapset elättävät vanhempiaan. [Puhemies koputtaa] Tähän asiaan pitäisi saada muutos.

20.02 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hämmäntävää, että vihreät arvostelevat välikysymystekstissä muiden mukana hallitusta alueellisen eriarvoistumisen syventymisestä, vaikka juuri vihreät ovat yksinomaan keskittyneet suurimpiin kaupunkeihin ja unohtaneet muun maan kokonaan. Hallitus toimii johdonmukaisesti ottaessaan huomioon elinvoimaiset seutukaupunkialueet sekä negatiivisen rakennemuutoksen haittojen torjumisessa että positiivisen rakennemuutoksen täysimääräisessä hyödyntämisessä. Sen sijaan vihreät ovat omassa vaihtoehtobudjetissaan unohtaneet täysin esimerkiksi työperäisen liikkumisen helpottamisen ja olleet vaatimassa muun muassa kilometrikorvausten tuntuvaa alentamista. Tällaiset toimet ainoastaan pahentavat alueellista eriytymistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

20.03 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuoriin ja lapsiin panostaminen on kaikkein tärkein tulevaisuusinvestointi, minkä voimme tehdä. Valitettavasti tämä hallitus ottaa pois lasten tulevaisuudelta. Pitkällä tähtäyksellä nämä säästöt tulevat todella kalliiksi. Köyhyys koskettaa Suomessa yli sataatuhatta lasta, ja lapsen elämässä köyhyys ei ole vain vähävaraisuutta, se on myös ulkopuolisuutta ja herkästi periytyvää huono-osaisuuden kierrettä.

Erityisen huolestuttavaa on se, että hallituksen päätökset subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisesta ja ryhmäkokojen kasvattamisesta ovat johtaneet siihen, ettei enää varhaiskasvatukseen suojaa eriarvoistumiskehitykseltä kuten ennen. Surullista on myös se, että kaikissa näissä päätöksissään hallitus on lupauksistaan huolimatta jättänyt kokonaisvaltaiset lapsivaikutusten arvioinnit tekemättä. Kysynkin: milloinkas hallitus aikoo toteuttaa tämän lupauksensa?

20.04 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu pienituloisuudesta. Kuten ryhmäpuheenvuorossa sanoin, kokoomuksen eduskuntaryhmä ei kiistä sitä, etteikö aihe olisi tärkeä, vaan sen, että tämä eriarvoisuus olisi räjähtänyt kahden vuoden aikana ja nimenomaan tämän hallituskauden aikana. Ketkä ovat pienituloisia? Tilastokeskuksen mukaan pienituloisia on työttömistä noin 38 prosenttia, opiskelijoista noin 30 prosenttia, yrittäjistä 14, eläkeläistä 13 ja palkansaajista 1 prosenttiyksikkö. Elikkä se, että ihmiset pääsevät tekemään töitä, pääsevät sen ansiotulon äärelle, on yksi kaikkein vaikuttavimmista keinoista ihmisen sekä perheen kannalta saada se pienituloisuus päätymään.

20.05 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Puhumme eriarvoisuudesta, ja se on toki paljon muutakin kuin niitä rahasummia. Ministeri Grahn-Laasonen totesi, että emmekö me täällä oppositiossa ole ollenkaan huolissamme niistä lapsista, jotka ovat kokonaan ulkona päivähoidosta. Moniko näistä lapsista tulee subjektiivisen hoito-oikeuden rajaamisen kautta päivähoito-oikeuden piiriin? En usko, että yksikään.

Hallitus on leikannut koulutuksesta. Jokaisella koulutustasolla hallitus on säästänyt juuri siitä, missä se tulos olisi parasta, missä mahdollisuudet olisivat suurimmat: lapsista, nuorista, koulusta, oppimisesta.

Palaan vielä tuohon teidän seuraavan vuoden talousarvioonne. 2018 tulonjaollisten vaikutusten katsotaan olevan miinus 39 euroa työttömältä ja hyvätuloisille te veronkevennyksinä annatte tuon 400 euroa. Kysyn vielä: Kuinka tämä poistaa eriarvoisuutta? Onko tämä teidän käsityksenne oikeudenmukaisuudesta?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tässä vaiheessa myönnän vielä seuraavat debattipuheenvuorot: edustajat Meri, Andersson, Alako-Kahiluoto, Zyskowicz ja Filatov. Sen jälkeen ministerin vastauspuheenvuoro ja sen jälkeen puhujalistaan.

20.07 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korvaani särähtää täällä hieman se, että täällä puhutaan siitä, että kun subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajausta tuli 20 tuntiin, niin lasten suoja on poistunut, että aivan kuin heillä olisi ihan kamalaa olla siellä kotona. Muistetaan kuitenkin esimerkiksi lastenpsykiatrien viestit siitä, että koti on paras paikka pienelle lapselle, jos ei siellä jotain hätää ole. Ei nyt sentään sanota ihmisille, että lapsi ei olisi suojassa kotona. Aika huolestuttavaa puhetta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Olisin kuitenkin kysynyt ministeri Orpolta näistä vaihtoehtobudjettimme ajatuksista. Jossakin vaiheessa ilmoititte, että ette ole ehtinyt tutustua siihen, mutta toivottavasti nyt olette. Meillä on ehdotuksia esimerkiksi lääkekustannusten omavastuun kohtuullistamisesta ja eläkeläisten ja pienituloisten verovähennysten kohdistamisesta pienituloisimpiin ja keskituloisiin. Sain itse eräältä rouvalta tuossa viikonloppuna torilla viestin, että puhukaa joskus meistä keskituloisista, aina puhutaan vain jommastakummasta ääripäästä. Hän toivoi, että hänestäkin keskituloisena eläkeläisenä puhuttaisiin.

20.08 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä keskustelu on ollut arvokas, koska nyt on edetty jo siihen pisteeseen, että kokoomuksen ryhmäpuheenpitäjä myöntää, että tuloerot tosiaankin ovat kasvaneet. Tosin tämä muutos ei ole tarpeeksi suuri, jotta koko kokoomus olisi kiinnostunut siitä. Ehkä me saamme vielä tämän illan aikana vastauksen siihen, miten paljon tuloerojen pitää kasvaa, jotta tämä olisi kokoomuksen edustajien näkökulmasta ongelma, mikä on se Gini-kertoimen muutos, joka teille on niin suuri, että te alatte aidosti pohtia teidän politiikkanne suunnanmuutosta ja potentiaalista tarvetta sille. Minä luulen, että aika moni edustaja täällä ja aika moni kansalainenkin olisi kiinnostunut kuulemaan vastauksen siihen kysymykseen.

Arvoisa puhemies! Täällä on muutamissa puheenvuoroissa peräänkuulutettu myöskin konkreettisia, rakentavia ehdotuksia siitä, mitä voi tehdä eriarvoisuuden vähentämiseksi. Yksi hyvin konkreettinen keino on sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen alentaminen. Terveysterot Suomessa ovat pysyneet suhteellisen suurina. Viime vuonna 400 000 sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksua meni ulosottoon. Vasemmistoliiton laskelmien mukaan esimerkiksi terveyskeskuslääkärikäynnin maksun poistaminen koko maassa maksaisi vain 40 miljoonaa. Se on hyvin pieni summa verrattuna siihen, mitä tämä hallitus on käyttänyt esimerkiksi näihin suurituloisia suosiviin veronkevennyksiin. Joten vaihtoehtoja olisi kyllä, jos teillä olisi aidosti kiinnostusta puuttua tähän ongelmaan.

20.09 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perusturvan leikkaamista ei voi perustella työllisyydellä, sillä perusturvan ja asumistuen leikkaaminen ajaa ihmiset toimeentulotukiluukulle. Ihmisten työntäminen asumistueltä ja perusturvalta toimeentulotuella lisää työn esteitä, sillä toimeentulotuessa ei ole samaa 300 euron suojaosaa kuin asumistuessa on. Toimeentulotueltä ei tästä syystä ole helppoa nousta työelämään, mikä hallituksen kannattaisi huomata näitä päätöksiä tehdessään. Ei ole hyvä, jos sosiaalipolitiikka lyö korville työllisyystavoitteita, niin kuin hallituksen politiikassa nyt tapahtuu.

Kysymys kuuluu: miksi hallitus sulkee korvansa köyhyystutkijoille ja lisää toimeentuluesta riippuvaisten määrää? Köyhyys on viime vuosina lisääntynyt etenkin kaupungeissa, missä eläminen on kallista, ja asumisen kalleus on kaupungeissa nimenomaan työttömyyden jälkeen merkittävin köyhyyttä [Puhemies koputtaa] aiheuttava tekijä. Tämän vuoksi pitäisi pistää paukkuja asuntojen rakentamiseen eikä yrittää ratkaista tätä tilannetta sillä tavalla, että leikataan asumistukea. [Puhemies koputtaa] Eikö näin ole?

20.11 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Marin, näyttäkää minulle se nelihenkinen lapsiperhe, joka asuu yksiössä.

Toiseen asiaan, siitä, että meillä on köyhiä: meillä on aina köyhiä niin kauan kuin köyhyys mitataan perustellusti suhteellisen köyhyyttenä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Edustaja Andersson, te kysyitte, miten eläkeläisiä auttaa se, että työllisyys paranee. Edustaja Andersson, eläkeläisten eläkkeet ja heidän palvelunsa, sosiaalipalvelut, terveyspalvelut, kaikki palvelut viime kädessä perustuvat työntekoon.

Sitten, edustaja Andersson, kysyitte, miten kokoomus suhtautuu tuloeroihin. Se on tullut keskustelussa hyvin ilmi. Totean vielä kuitenkin, että on myös perusteltuja tuloeroja. Sen, joka nousee aamukuudelta ja menee Alepan kassalle, on tienattava enemmän kuin sen, joka ei nouse eikä mene.

20.12 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että ministeri Orpo kiinnittää huomiota tähän toimeentulotukimenojen kasvuun, mutta se selitys löytyy teidän esityksistänne, joita te olette tuoneet tänne eduskuntaan. Minulla on aina tapana, tulipa sitten työvoimapolitiittisia lakeja tai sosiaalipoliittisia lakeja, ensimmäiseksi katsoa niiden talousvaikutukset. Ikävä kyllä liian monessa teidän tuomassanne laissa lukee, että toimeentulotukimenot kasvavat. Vaikkapa nyt viimeisenä tämä aktiivimalli, jonka lähes tulkoon kaikki asiantuntijat ovat haukkuneet eriarvoistavaksi ja kertovat, että ihmisillä ei ole yhdenvertaisia mahdollisuuksia täyttää tuon lain edellytyksiä, sekin kasvattaa toimeentulotukimenoja. Työllisyyden näkökulmasta tämä on erittäin ongelmallista, koska kun siirytään työttömyysturvalta toimeentulotukimenojen piiriin, silloin työllistymisen kynns nousee, ja tämän luulisi huolettavan teitä ihan tosissaan. Siksi toivon, että teette todella tuon selvityksen.

Toinen selvitys, jota toivon, on se, minne ovat menneet meidän pitkäaikaistyöttömämme. Heistä ei ole 20 000 työllistynyt, vaan he ovat poistuneet [Puhemies koputtaa] jonnekin muualle. Sekin on työllisyysasteen näkökulmasta erittäin tärkeä kysymys.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Orpo, 3 minuuttia.

20.13 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Kerran jo käytinkin päätöspuheenvuoron ja lopetin sen edustaja Rinteen tviitin lainaamiseen, mutta eiköhän tästä selvitä. — Ensinnäkin vielä näitä perusteita siis: Suomessa on OECD:n vuoden 2016 verotietojen perusteella tehdyn selvityksen mukaan maailman neljänneksi korkein veroaste. Sen lisäksi meillä on edelleen suhteellisesti köyhiä OECD-maista kolmanneksi vähiten. Meillä tasataan tuloeroja veroilla ja etuuksilla aivan kärkimaitten joukossa tässä maassa. Meillä on todella kova progressiivinen verotus. Eli meillä tämä rakenne on todella hyvä ja tuloeroja vähentävä.

Ja vielä kerran: hallituksen toimet ja päätökset eivät merkittäväällä tavalla lisää tuloeroja Suomessa, eivät tilastollisesti merkitsevällä tavalla, mutta sekään ei poista sitä, edustaja Andersson, ettemmekö minä ja hallitus ymmärtäisi sitä, että Suomessa on pienituloisia ja vähäosaisuutta. Mutta, edustaja Andersson, kyllä ne rahat täytyy jostain saada hankittua ja se velkaantuminen pitää saada taistuttamaan, ja tämä on se meidän ensisijainen tie, ja se on se sama tie, mitä te, edustaja Rinne, ja teidän puolueenne ajoitte hyvin tyylikkäästi viime hallituksessa.

Työ ensisijaisesti, jotta on varaa huolehtia ihmisistä — jotta on varaa huolehtia ihmisistä — mutta ihmisistä huolehtiminen ei ole pelkästään tulonsiirtoja, vaan se on hyvä hyvinvointiyhteiskunta, jossa on tasavertaiset palvelut, jotka antavat tasavertaiset mahdollisuudet pärjätä elämässä. Se lähtee sieltä perheiden palveluista, se lähtee varhaiskasvatuksesta, peruskoulusta koko ketjussa. Siihen tarvitaan hyviä työllisyyspalveluita, siihen tarvitaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

sosiaali- ja terveyspalveluita. Kaikkia näitä yhdessä on rakennettu, ja nyt on tämän hallituksen vuoro pitää niitä yllä, ja aivan takuuvarmasti teemme kaikkemme, että nämä palvelut ensinnäkin toimivat, tämä meidän hyvinvointiyhteiskunnan perusta, ja että meillä on jatkossakin varaa pitää niitä yllä — jatkossakin varaa pitää niitä yllä. Tästä, ihan näistä peruseräpäätteistä, Suomessa on oltu aina samaa mieltä, ja siksi mielestäni tämä keskustelu ei ole osoittanut mitään erityistä uutta vaan lähtökohtaisesti me olemme lähes kaikesta samaa mieltä, ainoastaan keinoista eri mieltä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt menemme puhujalistaan.

20.15 Kimmo Kivelä sin: Puhemies! Edustaja Kymäläinen viittasi puheessaan eiliseen itsenäisyyspäivän jumalanpalvelukseen. Se ei kylläkään ollut arkkipiispa Mäkinen, joka olisi saarnassaan sanonut nämä fiksut sanat, että talouden pitää olla ihmistä varten eikä ihmisen taloutta varten, vaan se tuli sieltä alttarilta tuomiorovasti Poutiaisen suusta.

Mutta joka tapauksessa tätähän on jatkunut pitkään, että tuntuu, että koko inhimillinen elämä täytyy alistaa talouden alttarille ja kuin talouden kaikkivoipaisuus olisi itsetarkoituksellista, jonka alle kaiken inhimillisen elämän tulisi alistua, toki niin, että toimiva talous turvaa leivän, ja siellä, missä on toimiva talous, on myös oikeudenmukainen, demokraattinen päätöksenteko ja yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus toteutuu.

Mutta niin kuin esimerkiksi valtiovarainministeri Orpo välikysymyksen vastauspuheen vuorossaan aivan oikein totesi, meidän ongelmanamme on tulevaisuudenuskon puute ja näköalattomuus. On mittareita, joilla Suomi on aivan kärkeä hyvinvoinnissa, onnellisuudessa, tasa-arvoisuudessa, koulutusmahdollisuuksissa. Tämä jono on valtavan pitkä. Mutta kuitenkin varjoja on paratiisissa. Jos kohta bkt kasvaa, niin kot:ssä ei ole yhtä auvoista. Kot:llä tarkoitan kansan onnellisuustasetta. Kansan onnellisuustasessa on valitettavia mitalin käänköpuolia. Meillä on paljon ihmisiä, joilla ei mene hyvin, ja siinä mielessä tämä välikysymys on ollut perusteltu. Aina näistä yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden kysymyksistä, tulevaisuudenuskon vahvistamisesta, näköalattomuuden vähentämisestä täytyy keskustella avoimessa hengessä.

Mutta kuten jo debattipuheenvuorossani totesin, on kohtuutonta syyttää tästä kaikesta nykyistä hallitusta. Aina vuorollaan jokainen hallitus on kurja hallitus, mutta ei tämäkään hallitus sellaiseen fakiiritemppuun sentään ole kyennyt, että olisi kahdessa vuodessa romuttanut kaiken, vuosikymmeniä rakennetun tasa-arvoisuuteen perustuvan hyvinvointiyhteiskunnan. Sellaiseen käänteiseen talvisodan ihmeeseen ei tämäkään hallitus sentään kykene.

Meillä menee paremmin, ja onkin tärkeää, että vastaisuudessa, kun kenties jaettavaa muodostuu, jaetaan oikeudenmukaisesti. [Suna Kymäläisen välihuuto] Erityisesti vasemmalta kuuli moneen kertaan viime hallituksen saavutuksista, että tuloerot kaventuivat. Tikulla silmään, sanotaan sanonnassa, mutta tämä ei ollut aitoa tuloerojen kaventumista, vaan koska viime kaudella sosiaalimenot kasvoivat, kun tuli satatuhatta työtöntä lisää, niin tuloerojen kaventuminen kiteytettynä perustui siihen, että mediaanitulo laski huomattavasti. [Satu Hassin välihuuto] Tämä on kiistatonta.

Nyt me tarvitsemme rohkeaa katsetta tulevaisuuteen. Meidän ei tule haikailla semmoiseen menneisyyden maailmaan, jota itse asiassa koskaan ei ole ollutkaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

20.20 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty tänään vilkasta keskustelua ja hyviä asioita on tullut esille ja monenmoista syyttelyä ja on ehkä haettu niitä syyllisiä. Aina sitä miettii tietysti, että tuolla ruudun toisessa päässä ihmiset katsovat näitä ja varmaan odottavat niitä vastauksia, joita nyt ei kuitenkaan ministeriäitiöstä hirveästi tullut, ei konkretiaa esimerkiksi näihin, mitä esitin perussuomalaisten ajatuksista.

Meillä on myös, ministeri Orpo, vastinpari esimerkiksi näille meidän eläkeläisten ja pienituloisten veroalennuksiin ja lääkekustannusten kohtuullistamiseen. Me olemme hakeet vastinparin niille muun muassa suursäätiöiden ja yhdistysten pääomaverovelvollisuudesta ja varallisuusveron palauttamisesta, niin että se ei koske omaa asuntoa ja se koskee vain yli puolen miljoonan omaisuutta. Siitä saisimme sen vastinparin. Nämä olisi minusta oikeudenmukaisia ratkaisuja, mutta näitä ei haluta kuulla. Toivon, että ministeri Orpo nyt lukee sen meidän vaihtoehdon. [Ministeri Orpo nyökyttää ministeriäitiössä] Sieltä ministeri nyökytti. — Kiitos.

Sain eilen aika paljon palautetta Facebook-sivuilleni siitä, että "olit Linnan juhliissa ja me olimme leipäjonossa", ja täällä muutama edustaja sen otti esille. Kyllä se tuntui pahalta. Minusta oli ihana juhlia Suomen itsenäisyyttä, ja muistelin Suomen sotia ja isovanhempiani ja äitiäni, joka on tullut Karjalasta, ja monia asioita ja kuuntelin isänmaallista musiikkia, oli vähän tippakin linssissä, mutta kuitenkin minusta tuntui tosi pahalta, kun ajattelin, että siellä ruokajonossa on ollut tosi vähävaraisia ihmisiä ja olen etuoikeutettu, kävin kamppaajalla ja meikissä ja söin monenmoista ruokaa. Jotenkin ajattelen, että meidän täytyisi saada tähän asiaan parannusta.

Katselin tuota Heikki Hurstin haastattelua, jossa hän totesi, että ehkä me emme koskaan saa — eikä varmaan ole mahdollistakaan, ettei ole yhtäkään ihmistä mahdollisesti hake-massa tukea ja apua, mutta hän totesi, että jos saisimme edes puolet näistä jonoista pois. Hän kertoi, että ruokajonoissa olevien ihmisten määrä on moninkertaistunut. Jokaisena ruokajonopäivänä Helsingissä jonoissa on noin 2 700 ihmistä, kun noin 10 vuotta sitten siellä oli pari—kolmesataa ihmistä. Ne ovat ihan hirveitä eroja. Hän puhui myös siitä, kuinka esimerkiksi pääkaupunkiseudulla asumisen kustannukset ovat nousseet. Ja sitä varten meillä oli esimerkiksi meidän vaihtoehtobudjetissamme asumisen halpuutuksen malli ja haimme sähköveroon alennusta ja sille polttoaineöljyveron alennusta, juuri sen takia, että me ajattelemme näitä asumiskuluja. Vaikka jotkut näkivät tämän pelkästään ilmastonmuutokseen liittyvänä, tällaisiin voisi kyllä laittaa aina semmoisia porsaanreikiä — no porsaanreikä nyt on varmaan huono sana, mutta ihan oikeita aukkoja sillä lailla, että ne eivät koskisi esimerkiksi kotitalouksia ja muuta. Kaikilla ei ole varaa niihin energiaremontteihin. Itse olen semmoisen tehnyt, ja se on todella kallista. Esimerkiksi vaihdoin öljylämmityksestä maalämpöön, ja ei sitä kyllä kukaan pieneläkeläinen tee. Minäkin otin sitä varten pankkilainan, ei ollut tilillä lähes 20 000 euroa rahaa. Vaikka siitä sitten saisikin kotitalousvähennyksen, se ei kyllä sitä tilannetta pelasta.

Pikkusen kiinnitti päivän aikana näissä debateissa huomiota se, että kun hallitus on saanut jotain hyvää aikaiseksi, se on juuri tämän joukon ansiota, ja sitten kun on ollut jotain huonoa, kaivettiin jo perussuomalaisetkin sieltä monen vuoden takaa, se, mitä olemme hallitusohjelmaan kirjanneet. Silloin kun lähdettiin eduskuntavaaleihin, kaikki puolueet totesivat, että talous on huonossa kunnossa ja leikata pitää jostakin. Toki mekin siihen lähdimme mukaan. Jotenkin vaan huvittaa, että emme me ole tätä budjettikirjaa tänä syksynä jättäneet. Nyt jatkuvasti yritetään sitten saada meidätkin siihen mukaan. [Timo Heinosen välihuuto] Se on hauskaa sillä tavalla. Väistellään sitä vastuuta. Sitten kun jossain ollaan mu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

kana itse, sitten ollaan loppuun asti, ei yritetä työntää sitä kaverille, kannetaan se vastuu itse.

Perussuomalaisten edustaja Tavio toi hyvin ryhmämme näkemyksiä tuossa päivän puheenvuorossaan ja esitti epäluottamuslauseen. Toteankin, arvoisa puhemies, että kannatan tätä edustaja Tavion epäluottamuslausetta.

20.25 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa herra puhemies! "Paha sanoa, mitä tulevaisuus tuo tullessaan." "Ei ole unelmia tällä hetkellä, elän yhden päivän kerrallaan." "Yrittää löytää tarkoitusta ja tunne, että saa jotain elämältä. Haluaisin pystyä tekemään jotain, joka antaisi minulle jokseensakin tunteen olla tyytyväinen olemassaoloon." Nämä olivat suoria lainauksia Nuorisotutkimusverkoston tuoreesta tutkimuksesta, jossa koottiin työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten näkemyksiä tulevaisuudesta. Nämä lainaukset kertovat hyvin siitä, mitä eriarvoistuminen ja syrjäytyminen käytännössä ovat. Syrjäytyminen on ulkopuolisuuden tunnetta ja näköalattomuutta; uskonpuutetta siitä, että joskus voisi olla paremmin; pieniä arkisia unelmia, joiden toteutuminen nähdään mahdottomana.

Arvoisa puhemies! Suomi on pitkään ollut maa, jossa kenestä tahansa taustasta riippumatta voi tulla mitä tahansa. Mahdollisuuksien maa. Maa, jossa monilla on hyvät mahdollisuudet toteuttaa itseään ja unelmiaan, suuria ja pieniä. Meidän voimavaramme ovat yhdenvertaisuus ja luottamus, jotka pitävät yhteiskuntaa koossa.

Suomessa on kuitenkin selviä merkkejä siitä, että syrjäytymisuhan piirissä olevien nuorten aikuisten määrä on kasvamassa. OECD:n selvityksen mukaan jopa yli viidennes 20–24-vuotiaista suomalaisista miehistä on työttömänä eikä osallistu koulutukseen. Koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten osuus on noussut Suomessa vuodesta 2011 alkaen. Taustalta löytyy usein myös mielenterveysongelmia. Syrjäytyminen ja huono-osaisuus uhkaavat kasautua ja syventyä. Eriarvoistumisen ja pahoinvoinnin kasvu asettaa yksilöiden itsensä lisäksi myös koko yhteiskunnan alttiiksi ongelmille.

Syrjäytyminen ja osattomuuden tunne ruokkivat myös radikalisoitumista ja lisäävät turvattomuutta. Eriarvoistuminen onkin myös keskeinen turvallisuusuhka meille kaikille. Eriarvoistuminen myös siirtyy herkästi sukupolvelta toiselle synnyttäen huono-osaisuuden kierteitä, joita on vaikea saada katkeamaan. Tarvitaan systemaattista politiikkaa, jolla kaikki pidetään mukana.

Vaihtoehtobudjetissamme me vihreät nostimme esiin monia keinoja, joilla eriarvoistumista voisi vähentää. Viimeaikaisilla sosiaaliturvan leikkauksilla ja indeksien jäädytyksillä on kipeät seuraukset kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin suomalaisiin. Meidän tulee pitää huolta sosiaaliturvan tason riittävydestä. Esimerkiksi Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea on moittinut Suomen sosiaaliturvaetuuksien vähimmäistasoa riittämättömäksi jo pitkään. Sosiaaliturvan tason kohentamisen ohella tulisi myös purkaa päättäväisesti kannustinloukkuja ja ottaa jatkuvasti rohkeampia askeleita esimerkiksi koti perustuloa.

Suomen menestys nojaa korkeaan osaamiseen. Varhaiskasvatukseen on tärkeää panostaa, jotta lasten eriarvoistumiseen ja oppimistulosten heikentymiseen voidaan puuttua nopeasti. Laadukas, kaikkien saavutettavissa oleva koulutus ei ole itsestäänselvyys, vaan siitä on pidettävä huolta jatkuvasti ja kaikilla tasoilla. Koulutuksen tulee olla aidosti maksutonta, jotta perhetausta ei asetu kynnykseksi opintojen tielle.

Arvoisa puhemies! Helppojen ratkaisujen sijaan tarvitaan pitkäjänteistä työtä ja mielellään yhteistyötä. Kun teemme päätöksiä, meidän tulisi arvioida niitä paremmin eriarvois-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

tumisen vähentämisen näkökulmista. On hyvä, että esimerkiksi nuorisotakuuta yritetään parantaa ja että pääministeri on nyt kutsunut eduskuntapuolueet koolle eriarvoistumisen vastaiseen työhön. Mutta eriarvoistumisen vähentäminen tulee tarvitsemaan myös lisää resursseja. Meillä ei ole varaa päästää ketään putoamaan. Pidetään kaikki mukana, tehdään sitä yhdessä.

20.29 Stefan Wallin r: Arvoisa puhemies! Hallitus, joka nyt ei enää ole täällä paikalla, arvosteli tässä aikaisemmin opposition välikysymystä, mutta tässä asiassa oppositiossa on kaksi leiriä, koska osa oppositiosta ei ole mukana tässä välikysymyksessä. Meidän ryhmämme ryhmäpuheenvuorossa edustaja Henriksson perusteli varsin hyvin, miksi meidän ryhmämme on jättäytynyt ulos tästä välikysymyksestä.

Tilannekuva on hyvinkin pitkälti yhteinen, mutta meidän työkalupakissamme on erilaiset työkalut. Suurin ero ehkä liittyy verotukseen ja varsinkin ansiotuloerotukseen, jota me haluaisimme keventää enemmän kuin hallitus esittää omassa budjettiesityksessään ja vieläpä tavalla, joka antaa kaikille tulonsaajille enemmän rahaa käteen, koska se on meidän mielestämme oikea linja. [Anders Adlercreutz: Se on hyvä linja!] Kuitenkin olemme myöskin sitä mieltä, että hallitus ei ole suhtautunut tähän välikysymyksen otsikkoasiaan riittävän vakavasti, joten kannatan siksi edustaja Henrikssonin tekemää epäluottamuslausetta.

20.30 Niilo Keränen kesk: Arvoisa puhemies! Oli ihan mukava kuunnella tuota edustaja Kymäläisen alkupuheenvuoroa. Se oli varsin näppärä varttitunnin yhteenveto 2,5 vuoden kyselytunneista.

Mutta, arvoisa puhemies, kun tätä eriarvoisuutta käsitellään, niin pitää muistaa, mistä Sipilän hallitus aloitti. Valtion velkaantumismuutos oli varsin huima ja talouskasvu nollan alapuolella. Jos sillä linjalla olisi jatkettu, hyvinvointivaltiolle olisi kohta voitu heittää hyvästit. Hallitus lähti liikkeelle Suomen kuntoonsaattamistavoitteella. Keinoja on ollut monenlaisia, ja itse en voi millään kieltää sitä edes itseltäni, että jotkut leikkaukset esimerkiksi sosiaalietuuksiin ovat olleet kovia ja kipeitä. Yrittämiseen ja työllisyyteen valitut keinot ovat kuitenkin pureet, ja velkaantuminen on huomattavasti hidastunut. Talous kasvaa 3 prosentin vuosivauhtia. Työllisiä on tänään kymmeniätuhansia enemmän kuin vuosi sitten, ja sitä kautta verotulot lisääntyvät.

Arvoisa puhemies! Tärkeintä ei tietenkään ole se, miten valtion kassa jaksaa. Valtion kassan tarkoitus on, että kansalaiset voivat hyvin, ja kun kasvua tulee, sitä pitää sitten osata jakaa oikein, kuten ministeri Orpo tuossa debatin keskellä sanoi. Ensi vaiheessa kasvun tulee kuitenkin näkyä kaikkein vähäosaisimmille, ja sehän näkyykin, arvoisa puhemies. Minä luettelen tässä ihan muutaman uudistuksen, joita sentään on tehty ja ollaan tekemässä.

Takuueläkettä on korotettu. Alinta hoitotukea ollaan korottamassa. Vähimmäispäivärahojen korotus on tulossa. Yrittäjän omavastuupäiviä sairastuessa on vähennetty ja vähennetään. Yksinhuoltajakorotus on tulossa lapsilisiin. Varhaiskasvatusmaksujen poisto pienituloisimmilta on tehty. Pienituloisilta ja takuueläkeläisiltä Yle-vero on poistettu. Eläkeläisten asumistukeen on tehty enimmäisasumismenojen korotus. Toisen asteen opiskelijoilla, 18—19-vuotiailla, eivät vanhempain tulot enää vaikuta opintotukeen. Yksinäisille opiskelijoille asuntotuen muutos ei nyt ihan täysin mutta lähes kokonaan korvaa opintorahaleikkauksen. Perheellisistä opiskelijoista useimmat ovat jo aiemmin olleet yleisen asu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

mistuen piirissä, heillehän tämä on ollut pudotus, mutta nyt tuleva huoltajakorotus sitä korjaa. Indeksijäädytykset, jotka ovat olleet rumia ja hankalia, ovat tuoneet kuitenkin mukanaan hyvääkin, eli asiakasmaksukatto ja lääkekatto ovat laskeneet. Omaishoitajien tukemiseen on tullut runsaasti lisärahoitusta. Vielä yhden asian otan esille: viimesijaista toimeentuloturva ei ole huononnettu, mutta ei sitä oikeastaan parannettukaan ole, joten tämä nyt ei niin hirmuisen positiivinen asia ole.

Arvoisa puhemies! Eriarvoisuus on toki muutakin kuin rahaa, ruokaa taikka apteekkejä, joita on nostettu toistuvasti esiin. Esimerkiksi yksinäisyys todella koskettaa kaikkia sosiaaliluokkia, ja kysymys onkin, miten me osaamme tulevina aikoina siihen vastata.

On tärkeää, että perusturvan kokonaisuudistusta aloitellaan, mutta se on sitten erityisesti seuraavan hallituskauden asia. Nykyisen opposition kannattaisi pelkän negatiivisuuden sijasta myöskin ruveta rakentamaan kestäväää sosiaaliturvaa tulevaisuuteen.

20.35 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Eriarvoisuudesta puhuminen ei ole mikään pieni asia, sillä eriarvoisuus vaikuttaa ihmisiin kaikilla elämänalueilla. Se alentaa pärjäämistä yhteiskunnassa, heikentää mahdollisuuksien hyödyntämistä ja aiheuttaa osalle väestöstä merkittävän takamatkan eri elämänalueilla ja markkinoilla. Eriarvoisuus myös vähentää kannustin- ja byrokratialoukkujen muodossa ihmisten kykyä käyttää julkisen vallan ja työmarkkinoiden tuomia mahdollisuuksia. Lisäksi se heikentää fyysistä terveyttä ja henkistä autonomiaa, mikä heijastuu elinajanodotteen eroina, pitkäaikaisena pienituloisuutena ja pysyvänä vajaakuntoisuutena. Nykyisen hallituksen aikana eriarvoisuus on kasvanut, ja se näkyy kyllä ihmisten arjessa.

Köyhyyden kasvu ja sen syveneminen ovat osa eriarvoisuutta. Viime hallituskaudella tehtiin tuloeroja tasaavaa politiikkaa. Perusturvaan tehty korotus taittoi vuosikymmeniä jatkuneen taloudellisen eriarvoistumisen ja jopa vähensi köyhien määrää. Nykyhallitus jäädyttää sosiaalietuuksien indeksit, heikentää sosiaaliturvan tasoa ja leikkaa lääkekorvauksista. Kaikki nämä päätökset näkyvät miinuksena pienituloisimpien kukkarossa. Esimerkiksi kakkostyypin diabetes -lääkkeiden korvausten alentaminen on johtanut siihen, että pienituloiset jättävät lääkkeet ostamatta. Leipäjonoissa on yhä enemmän köyhiä eläkeläisiä ja lapsiperheitä.

Arvoisa puhemies! Syyskuun lopulla julkaistiin merkittävä suomalaisten nuorten asenteita selvittänyt tutkimus. Tässä tutkimuksessa nuoret pitivät suurimpana turvallisuushakana suomalaisten keskinäistä eripuraa ja eriarvoistumista. Vasta ilmestyneen Nuorisotutkimusverkoston raportin mukaan NEET-nuoret eli työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret kokevat syrjäytymisen olevan yksin jäämistä ja luottamuksen kadottamista toisiin ihmisiin ja yhteiskuntaan. Näillä nuorilla on heikompi yhteenkuuluvuuden tunne suomalaisen yhteiskuntaan kuin muilla nuorilla, ja he ovat passiivisempia ja toivottomampia. Suomessa arvioidaan olevan jo lähes 70 000 syrjäytynyttä nuorta, ja tämä määrä kasvaa koko ajan. Tästä on oltava huolissaan.

Arvoisa puhemies! Suomessa on edelleen lähes 100 000 alle 30-vuotiasta ihmistä, joilla ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa. Pelkän peruskoulun suorittaneiden työllisyysaste on vain 40 prosenttia, kun taas korkeakoulutettujen työllisyysaste on yli 85 prosenttia ja toisen asteen suorittaneiden noin 70 prosenttia. Työurien pituus ylittää peruskoulun varassa olevilla hädin tuskin 20 vuotta korkeakoulutettujen työurien kestäessä yli 35 vuotta. Nämä luvut omalta osaltaan selittävät eriarvoistumiskehitystä. Koulutustason nostaminen on välttämätöntä, jos haluamme nykyistä korkeampaa työllisyyttä. SDP:lle tärkeä tavoite on-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

kin 12-vuotinen oppivelvollisuus. Kaikkein kiireellisin uudistus olisi saada oppimateriaalit maksuttomiksi toisen asteen koulutuksessa. Nyt ammatillinen koulutus ja lukio saattavat keskeytyä, koska perheellä ei ole varaa maksaa oppimateriaaleja. Tiedän tällaisia tilanteita tältäkin syksyltä. Oppivelvollisuuden pidentämisestä yhteiskunnalle koituvat kustannukset tulevat takaisin paremman työllisyyden ja vähenevän syrjäytymisen kautta.

Ammatillisen koulutuksen reformin tavoitteet ovat sinällään hyviä, mutta valtavien säästöjen takia nämä tavoitteet eivät voi toteutua. Reformin nimissä hallitus leikkasi ensin oppilaitoksilta 200 miljoonaa euroa ja aloitti vasta sitten rakenteellisen uudistuksen. Opetusministeri tuo jatkuvasti esille, miten hyvin reformi on toteutunut ja miten sitä on rakennettu yhdessä. Muutama viikko sitten ilmestyi Ylen kysely opettajille, ja sen mukaan vajaa 22 prosenttia opettajista uskoi uudistuksen pystyvän vastaamaan tulevaisuuden ammatilliseen osaamiseen ja työelämän tarpeisiin. Vain 15 prosenttia opettajista uskoi uudistuksen vähentävän opintojen keskeyttämistä. Vajaa 13 prosenttia opettajista uskoi reformin avulla voitavan ehkäistä syrjäytymistä aikaisempaa paremmin, ja vajaa 24 prosenttia uskoi oppilaitoksensa pystyvän uudistuksen jälkeen antamaan riittävästi opinto-ohjausta ja tukea opiskelijoille. Lähes 80 prosenttia opettajista uskoi ammattiin valmistuvien osaamisen laadussa olevan eroja aiempaa enemmän, ja vain hiukan yli 15 prosenttia uskoi oppilaitosten pystyvän uudistuksen jälkeen takaamaan tasavertaiset jatko-opiskelumahdollisuudet kaikille ammattiin opiskeleville. Opettajat ovat todella huolissaan opiskelijoista ja heidän eriarvoistumisestaan. [Puhemies koputtaa] Hallituksen myöntämät pienet lisäpanostukset eivät tätä tilannetta riittävästi korjaa.

20.41 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Olemme vuosikymmenten saatossa rakentaneet Suomesta maan, jossa tuloerot ovat pieniä ja kaikilla lapsilla ja nuorilla on yhtäläiset mahdollisuudet kouluttautua ja luoda tulevaisuuttaan taustastaan riippumatta. Olemme huolehtineet jokaisesta, joka tarvitsee apua ja jonka omat voimat ehtyvät. Se on arvokas perintö, josta on pidettävä huolta. Valitettavasti nyt on merkkejä siitä, että tuo perintö on murenemassa. Eriarvoisuuden vähentäminen ei ole ollut keskiössä Sipilän hallituksen päätöksenteossa. Pienituloisten etuuksia leikataan, ja verohelpotuksista hyötyvät eniten hyvätuloiset. Seurauksena Suomessa on kasvava joukko niitä, jotka joutuvat pinnistelemaan päivästä toiseen, lapsiperheitä, sairaita, ikäihmisiä, vammaisia, opiskelijoita ja muita pienituloisia, joiden elämä on jokapäiväistä selviytymistaistelua.

Köyhyysrajan alapuolella elävien määrä ja lapsiperheköyhyys ovat tutkimusten mukaan kasvussa. Yli 50 000 lapsiperhettä saa toimeentulotukea. Etuuksien leikkaukset ovat osuneet usein samoihin ihmisiin. Pienituloisimmat sairastavat eniten mutta pääsevät hoitoon heikoiten. Leikkaukset lääke- ja sairauskorvauksiin sekä omavastuusuuden ja asiakasmaksujen korotukset ovat ajaneet monen tilanteeseen, jossa pitää valita, hoidattaako sairautensa vai ostaako rahoilla ruokaa. Sosiaali- ja terveystoimen asiakasmaksuja meni viime vuonna ennätysmäärä ulosottoon. Leipäjonot ovat pidentyneet, ja monen työssä käyvänkin on turvauduttava niihin. Yli 20 000 suomalaista hakee ruokansa leipäjonoista viikoittain. Monet tämän maan rakentaneet ikäihmiset joutuvat viimeiset vuotensa elämään äärimmäisessä niukkuudessa. Kaikilla ei ole varaa hoidattaa sairauksiaan. Monen sosiaalinen elämä on kutistunut, koska heillä ei ole varaa käyttää julkista liikennettä. Usea vanhus joutuu tinkimään ruuastaankin.

Viime kaudella hallitus piti huolta siitä, että leikkauksista huolimatta kaikkein pienituloisimpien etuuksia ei leikattu. Päinvastoin korotettiin perusturvaa 100 eurolla. Toisinkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

voi siis tehdä. Köyhyys ei kannusta, se lannistaa. Moni köyhyyteen pudonnut ei enää onnistu ponnistamaan takaisin ylös. Siksi on varmistettava, että tuloerojen kasvusta ei tule pitkän aikavälin kehityssuunta, ja siksi vihreiden vaihtoehtobudjetissa pienituloisten verotusta kevennetään ja osinkojen verotusta kiristetään. Köyhyyden torjuntaan panostetaan yhteensä 650 miljoonaa.

Arvoisa puhemies! Köyhyystutkijat ovat todenneet, että suomalainen eriarvoisuus alkaa rakentua jo aikaisin. Eriarvoistuminen alkaa jo ennen koulua. Tutkimuksista esimerkiksi käy ilmi, että jo ensimmäiseen luokkaan mennessä sanavarastoissa on valtavia eroja. Perheet, joissa on korkea koulutuksellinen ja kulttuurisen pääoman taso, kykenevät siirtämään lapsilleen sellaisia arvoja ja kykyjä, jotka vievät heitä nopeammin eteenpäin, eikä koulu pysty pitämään heikoimmista taustoista tulevia enää vastaavalla tavalla mukana. Näitä perhetaustoista tulevia eroja voidaan tehokkaasti tasoittaa laadukkaana varhaiskasvatuksen avulla. Kuitenkin hallitus on heikentänyt varhaiskasvatusta kasvattamalla päivähoidon ryhmäkokoja. Se on myös vähentänyt työttömien lasten oikeutta saada varhaiskasvatusta, siis vähentänyt juuri niiden lasten oikeutta, jotka hyötyisivät siitä kaikkein eniten.

Fiksut kunnat, joilla on ollut varaa, ovat peruneet näitä leikkauksia. Se on oikein. Mutta samalla se johtaa tilanteeseen, jossa lapsen menestyksen eväät riippuvat entistä enemmän siitä, mihin kuntaan hän sattuu syntymään. Rajut leikkaukset koulutuksesta ovat johtaneet siihen, että peruskoulu ei pysty enää kuroma kotitaustan aiheuttamia eroja kiinni, vaikka se on aina ollut suomalaisen koulutuspolitiikan ydintavoitteita. Kouluissa on puute aikuisista, eikä isoissa ryhmissä opiskelu onnistu kaikilta. Liian moni nuori joutuukin päättämään peruskoulun vajavaisin taidoin, mikä katkaisee heidän opinpolkunsa ja uhkaa syrjäyttää kokonaan yhteiskunnasta. Erot koulujen kesken ovat kasvaneet. Toiset kunnat ovat pystyneet korvaamaan hallituksen tekemiä leikkauksia, toiset eivät. Kotikunnasta riippuen suomalaiset oppilaat saavat eri määrän opetusta. Ero voi olla peruskoulun aikana jopa puoli vuotta. Samoin oppilaiden saama tuen määrä vaihtelee kunnittain.

Tällaista kehitystä ei pidä sallia. Vihreiden valinta on toisenlainen kuin hallituksen. Se torjuu köyhyyttä ja huolehtii koulutuksen hyvästä perustasta. Se tehdään samoilla kokonaisresursseilla kuin hallituksenkin. Kyse ei ole siis rahasta. [Puhemies koputtaa] Kyse on arvoista. Satavuotiaassa Suomessa on varmistettava, että kaikki pysyvät samassa veneessä ja uskaltavat unelmoida paremmasta tulevaisuudesta.

20.46 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! Suomen itsenäisyyden juhluvuoden teema Yhdessä — Tillsammans liittyy oleellisesti tähän nyt käsiteltävänä olevaan teemaan, eriarvoisuuteen: yhdessä, ei erikseen ja kaikki mukana. Meillä vallitsee yhteiskuntarauha ja -järjestys, koska jokainen suomalainen voi kokea, että hänelle annetaan mahdollisuus edetä, opiskella, mahdollisuus pärjätä. Tämän asian tärkeyttä ei voi yliarvioida. Kun eilen seurasi ulkomailta tulevia tervehdyksiä 100-vuotiaalle Suomelle, moni tarttui nimenomaan tähän, tasa-arvoiseen yhteiskuntaan ja sen kautta toimivaan yhteisöön, jossa kaikki haluavat tehdä oman panoksensa, koska heille annetaan se mahdollisuus.

Suomen itsenäisyyden alkutaipaleella näin ei ollut. Se, että tänään olemme tässä pisteessä, on monen hyvän päätöksen summa, joista vähin ei ole opiskelun yhdenvertaisuus. Siitä, että jokainen voi luottaa siihen, että opiskelu on mahdollista, että se ei ole rahasta kiinni, pitää pitää kiinni. Saavutettu etu on helppo menettää, ja menetys saattaa tulla hiipien, pienin askelin, huomaamatta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Se ei kuitenkaan tarkoita, että kaikki pitäisi mitata Gini-kertoimen sadasosilla, se ei tarkoita sitä, että ainoa eriarvoisuutta pienentävä toimi on progression jyrkentäminen. Meidän pitää pitää huolta siitä, että palkalla pärjää, että asuntoon on varaa pienelläkin palkalla, mutta myös siitä, että verotus luo kannusteen etenemiselle, oppimiselle, opiskelulle, että se luo kannusteen vaikka yrityksen perustamiselle. Meidän pitää pitää huolta siitä, että kaikilla on pääsy opintopolulle ja että kaikille tarjotaan eväät polulla menestymiselle. Siksi päivähoidon subjektiivisen oikeuden rajoituksen säilyttäminen on käsittämätöntä ottaen vielä huomioon se, että arviot säästöistä ovat osoittautuneet huomattavan optimistisiksi. Tämä oli tietoinen päätös, joka selvästi ajaa eriarvoisuuteen: evätään ryhmältä oikeus täysimittaiseen varhaiskasvatukseen vanhempien sosioekonomisen aseman perusteella.

Muita epätasa-arvoon vieviä hallituksen toimia on nykytuotoinen sote-uudistus, joka ei asiantuntija-arvioiden mukaan ole viemässä tavoitteeseensa. Ja se, että maakuntauudistuksella heikennetään kasvukeskusten talousmoottoreiden kilpailukykyä, ei ole kestävää alueellista tasa-arvoa.

Arvoisa puhemies! Toimivan yhteiskunnan perusedellytys on se, että kaikkien siinä olevien katsotaan olevan osa sitä ja että kaikki katsovat, että heillä on oikeutus olemassaoloon ja yhteiskuntaan osallistumiseen. Yksi näkökulma tähän on se, mistä päätettiin Helsingin kaupunginvaltuustossa reilu viikko sitten. Ymmärrettiin, että yhteiskunnan sisällä kannattaa pitää myös heikoimmassa asemassa olevat. Se oli viisas, pragmaattinen päätös. Toista puolta samasta kolikosta edustavat ne mielenosoitukset, joita valitettavasti nähtiin eilen Helsingin kaduilla. Samaan aikaan kun valtaosa suomalaisista juhlisti meidän polkuamme vaikean alkutaipaleen jälkeen yhtenäiseksi kansaksi, johon kaikki lasketaan, 612-kulkue ja viimeisiään vetävä uusnatsijärjestö agitoivat eriarvoisuuden puolesta, sen puolesta, että määritellään se, mitä on olla suomalainen, mahdollisimman tiukasti, eriarvoistavasti.

Ärade talman! Vår största prestation som land är att vi lyckats hålla alla med. Att vi under hundra år arbetat mot ett samhälle där alla har en plats, där alla har en uppgift. Det är ett arbete som kräver uppmärksamhet och ett långt perspektiv varje dag.

20.50 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kollegat! On toisaalta surullista mutta toisaalta hyvin kuvaavaa, että keskustelemme eduskunnassa eriarvoisuudesta samalla viikolla, millä Suomi viettää satavuotisjuhliensa myötä poikkeuksellisen loistokasta ja arvokasta itsenäisyyspäivää.

Hyvinvointia on rakennettu sata vuotta. Olemme kehittyneet köyhästä maasta ankarien sotavuosien ja yhteiskunnan valtavan rakennusvaiheen myötä miltei kaikilla mittareilla maailman parhaaksi maaksi. Se, mitä on vuosikymmenet rakennettu ahkeralla työllä ja suurilla uhrauksilla, on nyt muutaman vuoden aikana ollut melkoisessa ryöpytyksessä. Taloustilanteeseen vedoten on tehty leikkauksia. Palveluja on lähdetty uudistamaan, mikä liian usein on tarkoittanut niiden heikentämistä, suorastaan jopa vaarantamista.

Juhlavuoden teemana on Yhdessä — Tillsammans. Silti juuri nyt kansaa jaetaan kahtia voimakkaammin kuin ehkä ikinä. Meitä jaetaan niihin, joilla on, ja niihin, joilla ei ole. [Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa!] Tuloerojen kasvu kasvattaa osaltaan hyvinvointieroja, joiden kohdalla olemme kestävämmässä tilanteessa. Eriarvoisuus varhaiskasvatuksessa ja koulupolulla kasvavat, ja vaikkapa koulupudokkuus vaikuttaa koko elämän ajan. Jokainen syrjäytynyt on liikaa, ja toivon, että tästä asiasta tässä salissa kaikki ovat samaa mieltä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Menestyksemme kansakuntana on perustunut osaamiseen. Siinä on kansallisen eheyden ja hyvinvointipalvelujen ohella tärkein avain siihen, että olemme kyenneet nopeasti nousemaan köyhyydestä hyvinvointiin ja korkean elintason maaksi. Hallituksen koulutusleikkausten myötä voidaan kysyä: mistä rakennamme menestyksemme tulevaisuudessa?

Sipilän hallituksen koulutuspolitiikka on saanut asiantuntijoilta täystyrmäyksen, siis huom., ei oppositiolta vaan asiantuntijoilta täystyrmäyksen. Koulutuslupaukset on rikottu kerta toisensa jälkeen. Sen seurauksena koulutuksellinen eriarvoisuus kasvaa oppilaiden, koulujen ja kuntien välillä sekä kaikilla koulutustasoilla. Uskallan jopa sanoa, että Sipilän hallitus jää historiaan politiikasta, joka käänsi koulutustason laskuun ensimmäistä kertaa sataan vuoteen.

Mitä tapahtuu ensi vuonna? Koulutusleikkaukset sen kun jatkuvat, kun ammatilliselta koulutukselta ollaan uudistamisen varjolla leikkaamassa 200 miljoonaa euroa pois. Hallitus kertoo mielellään julkisuudessa, miten suomalaisten osaamistasoa nostetaan ja miten koulutusta uudistetaan. Tosiasiassa tällaisella uudistamisella verhoillaan pelkkää leikkaamista ja keskittämistä, ja se on maakunnissa huomattu.

Nuorilla on ainakin minun mielestäni oikeus saada laadukasta ammatillista koulutusta täyspäiväisesti. Ammatillisen koulutuksen leikkaukset johtavat lähiopetuksen vähenemiseen entisestään. Jatkossa on tuhansia opettajia vähemmän opettamassa, ja mitä vähemmän opiskelija saa lähiopetusta, sitä huonommin ne opinnot helposti myös etenevät, saattikka erityisoppilaiden kohdalla — lähiopetus on äärimmäisen tärkeää.

Arvoisa herra puhemies! Meidän päättäjien tärkein kunnia-asia on jättää maa tuleville polville paremmassa kunnossa kuin millaisena sen itse saimme. Tämä tulisi pitää mielessä tässä salissa jokaisen kansanedustajan riippumatta siitä, ollaanko hallitus- vai oppositioasemassa. Yhteiskunnan yhtenäisyys ja osaaminen, kaikkien mahdollisuudet hyödyntää oma potentiaalinsa ja se, että kenenkään ei anneta jäädä osattomaksi, ovat asioita, joita meillä ei yksinkertaisesti ole varaa menettää. Niiden suhteen hallituksen kannattaisi vakavasti puntaroida omaa politiikan tekemistensä.

Hallituksen puheissa eriarvoisuus on jo noteerattu ongelmaksi, jopa myös tässä debattikeskustelussa, jota on tänään käyty täällä salissa. Nyt tämä pitäisi vaan saada näky-mään myös käytännön teoissa. Suomen seuraavia sataa vuotta rakennetaan tänä päivänä tehtävillä päätöksillä. Ajattelen niin, että sisäisen turvallisuudentunteen pahin uhka on ihmisten syrjäyttäminen, koska silloin heidät kylmällä tavalla ulkoistetaan yhteiskunnasta seuraajan asemaan.

20.55 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa puhemies! Tänä päivänä tässä salissa on käsitelty tärkeää asiaa, eriarvoistumista, ja siihen löytyy kyllä monelta eri saralta näkökohtia.

Viime vaalien alla annettiin koulutuslupaus. Voi sanoa, että se on kyllä rikottu harvinaisen räikeästi. Meillä on subjektiivista päivähoito-oikeutta rajattu ja peruskoulu on mylly-ryksessä.

Peruskoulu-uudistus lähti liikkeelle aikoinaan Lapista, josta se monistettiin koko maahan. Peruskoulu on tarjonnut laadukasta ja tasa-arvoista koulutusta, joka on mahdollistanut tämän kansakunnan tämän päivän menestyksen, mistä on tässäkin salissa tänään puhuttu. Nyt kuitenkin leikkausten ja ryhmäkokojen suurentamisen takia peruskoulun kivijalat ovat rapautumassa. Jo puolet kuudesluokkalaisista pojista kokee koulun merkityksettömäksi eikä kiinnity riittävästi koulumaailmaan. Sukupuolten väliset oppimiserot ovat OECD-maiden suurimmat. Alueelliset erot kasvavat. Etelän tytöt pärjäävät pohjoisen poi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

kia paremmin. Joka kahdeksas poika ei osaa kunnolla lukea peruskoulun jälkeen. Opiskelun tie voi nousta pystyyn jo perheen taloudellisen tilanteen takia. Edustaja Mäkisalo-Ropponen otti täällä esille muun muassa tuon toisen asteen koulutuksen ja sen, että oppikirjat maksavat jopa parituhatta euroa — ja se voi olla ihan syy sille, miksi nuori ei voi jatkaa koulutusta. Hallitus ei kuitenkaan tee tämän koulutuksellisen eriarvoistumisen tien pysäyttämiseksi mitään. [Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa!] Tämä on hankala asia kaiken kaikkiaan.

Talouden osalta tulisi olla hallituksen tärkein kysymys, miten torjutaan hyvinvointiyhteiskunnan varjoissa vaanivaa köyhyyttä. Tämä hallitus on leikannut eläkeläisiltä, opiskelijoilta, työttömiltä, lapsiperheiltä. Miksi meillä tämän päivän hyvinvointi-Suomessa on satojen metrien leipäonoja, ja miksi tarvitaan Hurstin Laupeudentyötä, jotta ihmiset tulevat toimeen arjessaan? Miksi ihmiset joutuvat valitsemaan leivän ja lääkkeiden välillä? Samaan aikaan kun hallitus on leikannut 4 miljardia euroa, se on jakanut pääosin hyväosaisille veronalennuksia noin 2 miljardin euron edestä. Niiltä on otettu, joilla on vähän, ja niille on annettu, joilla on ollut jo ennestään.

Köyhissä perheissä elää lapsia tänä päivänä noin 120 000. Tämä on huolestuttava luku. Viime vaalikaudella tuloerot pienenivät, vaikka sopeutusta tehtiin enemmän kuin nyt. [Timo Heinonen: Ja satatuhatta työtöntä!] Lisäksi tehtiin 100 euron korotus perusturvaan. Se oli suurin summa pitkään aikaan.

Terveyserot ovat kasvaneet tämän päivän Suomessa. Mies, jolla on korkea tulotaso ja hyvä koulutus ja joka tulee hyvältä asuinalueelta, elää jopa 10 vuotta pitempään kuin mies, jolla on alhainen tulotaso — hän kitkuttelee pienillä tuloilla, hänellä on alhainen koulutus ja hän tulee huonomaineisemmalta asuinalueelta. Naisten osalta tämä ero on 6 vuotta.

Tuleva sote-uudistus uhkaa kasvattaa terveyseroja, se ei kavenna niitä. Yksityisillä ja julkisilla palveluilla on kova kilpajuoksu tällä hetkellä, ja tuolla meillä pohjoisessa se konkretisoitui Länsipohjan alueella. On selvää, että kun tulee yrityksiä ja yhtiöitä, silloin pätevät osakeyhtiölait ja viivan alle on aina tultava tulosta. Nämä terveystyöryhmät kilpailevat asiakkaista ja terveyspalvelujen niistä osa-alueista, mistä tulee voittoa, mutta ne eivät ole kiinnostuneita niistä, joiden tuotto on olematonta tai jopa miinusmerkkistä. Tämä on tuolla meilläkin nähtävissä.

Edustaja Kiviranta haastoi täällä vihreitä aluepolitiikasta, mutta haastan myös keskustaa aluepolitiikasta. Tällä hallituksella ei ole metropolipolitiikkaa, ei kaupunkipolitiikkaa. Tämä hallitus ei enää alueellista. Valtio vetäytyy. Tämä on ollut nähtävissä sairaaloiden, poliisin, käräjäoikeuksien ja myös muiden turvallisuusviranomaisten osalta. Tämän hallituksen politiikan ydinsana [Puhemies koputtaa] on keskittäminen.

21.00 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Kertaus on kuitenkin opintojen äiti. Lyhyessä vastauspuheenvuorossani aiemmin lainasin näitä Nordean Olli Kärkkäisen laskelmia, joissa on pantu niin kuin tämä ydinasia paperille, ja se on niin kuin se taustasyy, miksi tämä välikysymys on tehty.

Tässä on kysymys siitä, että edellisen hallituksen, 2011—2015, politiikan vaikutus tulokymmenysten käytettävissä oleviin tuloihin oli se, että kahden köyhimmän desiilin tulot kasvoivat 4—5 prosenttia, samanaikaisesti rikkaiden vähentyi 1,5—1 prosenttia. Ja sitten tämä on kääntäen yläpäässä rikkaitten kohdalla: kun 2011—2015 sosiaalidemokraatit olivat hallituksessa, rikkaimmatkin osallistuivat talkoisiin niin, että heidän tulokymme-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

nyksensä supistuivat 2—3 prosenttia. No, nyt se tilanne on sitten toisenlainen, rikkaat rikastuvat. Tämän takia tämä välikysymys on ollut tärkeä.

Arvoisa puhemies! Eilen oli suuri juhlapäivä meille suomalaisille. Sanasta "menestystarina" tuli tämmöinen viikonlopun slogan. Se on hyvä slogan sille 100 vuoden kehitykselle, mutta tämän jälkeen oli tärkeä tämä osa-opposition välikysymys, kun me haluamme jatkaa tätä menestystarinaa tuloeroja tasoittavan talous- ja yhteiskuntapolitiikan merkeissä ja, niin kuin äskeiset lukuni osoittivat, tämä porvarioikeistolainen hallitus on vienyt kehitystä toiseen suuntaan. Köyhät ovat köyhtyneet ainakin suhteellisesti, osa ihan asiallisestikin, ja rikkaat ovat rikastuneet, rahaa on riittänyt heille.

Arvoisa puhemies! Oikeastaan haluan nostaa tässä yhden tämmöisen kansallisen kysymyksen esille, joka liittyy tähän eriarvoisuuskehitykseen noin pidemmän aikavälin näkökulmasta. Nuorisotutkimusverkostohan toteutti tällaisen syvätutkimuksen, jossa oli otsake "Nuorten huonovointisuus yllätti syvyydessään", toistan: "Nuorten huonovointisuus yllätti syvyydessään". Ja tässähän on kysymys kymmenistä tuhansista nuorista, 20—29-vuotiaista. Minun täytyy, hyvät kuulijat, sanoa suoraan, että kun seurasin junassa, kun tulin eilisiin juhliin, suoraa tv-lähetystä näitten mielenosoitusten tiimoilta ja katselin sitten tätä natsien kulkuetta — se oli yllättävän suuri, 300—400 ihmistä, suurin osa nuoria miehiä — niin minä ajattelin, että mikä tässä yhteiskunnassa mättää, kun nuoret valitsevat senkaltaiset arvot. Minä olen joskus sanonut näin, että oikeastaan heidät kaikki pitäisi lähettää yhteiskunnan varoilla Auschwitzin keskitysleireihin katsomaan ja tutustumaan, mitä natsit ovat saaneet aikaiseksi. Nämä tutkijat toteavat, että "yhteenkuuluvaisuudentunne suomalaisen yhteiskuntaan on muita löyhempää", siis näillä NEET-nuorilla, "yhteiskunnallisiin asioihin vaikuttaminen ja mukana olo politiikassa on harvinaista, etenkin pojat vaikuttavat vierastavan politiikkaa", ja sitten valitaan tavallaan niin kuin tämäntyyppinen viiteryhmä, itse asiassa alakulttuuri [Timo Heinonen: Onko se hallituksen syy sitten?] käyttäkseni tämmöistä sosiologista käsitettä. [Puhemies koputtaa] Ja nyt kysymys kuuluu näin, että meidän pitää tehdä jotakin tämän nuoriso- ja yhteiskuntapolitiikan suunnan muuttumiseksi, ettei tämä liike nyt ainakaan kasva.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt näyttää olevan debatin tarvetta, joten otetaan tässä vaiheessa lyhyt debatti.

21.05 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Miksi, edustaja Gustafsson, te ette puhu mitään niistä 100 000 ihmisestä, jotka tuolla kaudella, mitä te äsken ylistitte hienoksi kaudeksi, joutuivat työttömiksi? Myös vihreiden edustaja, puheenjohtaja Mikkonen kertoi vain tulonjakovaikutuksista ja tuijotti vain niitä, ja ne toki pysyivät silloin, mutta tällä samalla kaudella, kun valtiovarainministerinä oli SDP:n Urpilainen ja hänen jälkeensä Rinne, niin vaikka budjetit eivät kasvattaneet tuloeroja, niiden aikana tähän maahan tuli yli 100 000 uutta työtöntä. Miksi te, edustaja Gustafsson, ette puhu ollenkaan heidän kohtalostaan? Heidän tulonsa romahtivat silloin dramaattisesti.

Nyt, kun valtiovarainministerinä on Orpo, meidän talous kasvaa, työllisyys paranee, työttömyys vähenee. Näistä ihmisistä jälleen monet ovat päässeet takaisin työn syrjään kiinni. Heidän tulotasonsa on parantunut, [Puhemies koputtaa] he ovat kiinni tässä yhteiskunnassa aivan uudella tavalla, ja te unohdatte kokonaan nämä työttömät ihmiset.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

21.07 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietenkin kaikki ovat iloisia... [Timo Heinonen: Te ette puhu mitään siitä!] Edellisen hallituksen aikana, missä Katainen ja Stubb olivat pääministereinä, valitettavasti työttömyys oli suurta, ja tietenkin kaikki ovat iloisia nyt, että työllisyystilanne paranee. Mutta se ei ollenkaan poissulje sitä, että te nyt sitten kuristatte työttömien elinolosuhteita, leikkaatte työttömiltä ja annatte keppiä ja ajattelette, että sillä se työllisyys paranee, että ne ihmiset, jotka oikeasti eivät pysty menemään työpaikkoihin eivätkä löydä niitä, jotenkin enemmän aktivoituisivat sillä, että heitä kuritetaan ja heiltä leikataan työttömyysturvaa. Tämähkö on se linja?

Samalla tavalla muissa asioissa: Sosiaaliturvaa ja palveluita heikennetään, ja nyt tämän teidän uusi sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus tulee eriarvoistamaan ihmisiä, ei vähentämään terveyseroja vaan lisäämään, ja heikentämään myöskin sosiaalipalveluita. Valitettavasti.

21.08 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kukaan ei tietenkään vähättele hallituksen ponnisteluja työllisyyden parantamiseksi — tosin ne voisivat olla vielä ponnekkaampia — mutta sitä ei voi kieltää, että perusturvan leikkaaminen siten, että ihmiset joutuvat turvautumaan toimeentulotukeen, ei edistä yhtään työllisyyttä. Pikemminkin se lyö korville sitä työllisyystavoitetta, sen vuoksi että toimeentulotuessa ei ole vastaavaa suojaosaa kuin esimerkiksi asumistuessa, jossa on se 300 euron suojaosa. Sen vuoksi olisi kaikkein järkevintä olla koskematta perusturvaan ja asumistukeen, että kun ihminen saa työttömyysturvaa tai asumistukea, silloin hän voi tehdä työtä ja säilyttää molemmissa sen 300 euron suojaosan. Sitä ei ole toimeentulotuessa. Sen vuoksi ei ole järkevää työllisyyspolitiikkaa, kuten ei ole myöskään järkevää köyhyyspolitiikkaa, lisätä niiden määrää, jotka ovat toimeentulotuella.

21.09 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuitenkin täytyy sanoa, että jos verrataan edellisiä hallituskausia ja tätä päivää, niin siinä vaiheessa, kun keskustajohtoinen hallitus aloitti työskentelyn, tämän maan taloudellinen tilanne oli varsin keho, varsin surkea, ja nyt, kun pian kolme vuotta hallitustaivalta on käyty, on siirrytty talouskasvun aikaan ja eletään nousukautta, kuten täälläkin debattivaiheessa puhuttiin. Tämä kaikki on tapahtunut yhden hallituskauden aikana. Eikö se, jos mikä, ole tärkeää, että yhä useampi ihminen on päässyt työelämään kiinni? Puhutaan kymmenientuhansien ihmisten arjen muuttumisesta.

Toki taloutta on tasapainotettu. Taloutta tasapainotti edellinenkin hallitus. Mutta jos ajatellaan kaikista pienituloisimpien eläkkeitä, kun täällä on niistä puhuttu, niin on pystytty kolme kertaa parantamaan takuueläkeläisen tilannetta. Yli 340 euroa enemmän saa takuueläkeläinen rahaa vuodessa käteen kuin sai silloin kun oppositio oli vielä vallassa. [Välihuutoja]

21.10 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihan välittömästi tähän edelliseen puheenvuoroon: Se ei pidä ihan paikkaansa, että näiden teidän takuueläkkeen lisäyksien myötä olisi sen ihmisen käytettävissä oleva summa sitten suurempi, koska teillä on myöskin lääkekorvauksia pienennetty, asumiskulut ovat nousseet, asumistukea on leikattu ja niin edelleen.

Viime kaudella maailmantalous sakkasi ja tehtiin paljon toimenpiteitä työllisyyden nousuun, joiden hedelmistä saamme nauttia nyt, ja kun talouskasvun aika on, niin silloin ne

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

täytyy jakaa oikeudenmukaisesti niille, joilta on leikattu eniten ja joiden ostovoima kasvaisi suurimmalla tavalla, jolloin pyörät pyörivät taloudessa, kun jokainen euro, jonka tuomoinen pienituloinen käteensä saa, menee sinne leipään tai lääkkeisiin tai ehkä joskus elokuvissa käyntiin, jonka jokaiselle soisi. Sen vuoksi tämä hallituksen epäoikeudenmukainen tulonjako ei meitä miellytä.

21.11 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenilmaisut jostakin tarkoittavat, että jotain on vialla, minkä takia ihmiset menevät tuonne marssimaan. Eriarvoisuuden kehittyminen edelleen pitää tietysti katkaista, mutta jos on rauhallinen mielenosoitus, niin, edustaja Gustafsson, se syyllistäminen varmaan ei auta tätä asiaa vaan pitää yrittää löytää se, miksi ne porukat menevät osoittamaan mieltään, ja tutkia sitä ja yrittää kehittää ja parantaa, ettei niin kävisi. Että se, että me syyllistämme nuoria miehiä, ei kehitä eikä vie parempaan ratkaisuun.

21.12 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun mielestäni tämä opposition välikysymys on paikallaan. Se on täysin aiheellinen ja ajankohtainen, sillä nyky-yhteiskunnan suurimpia ongelmia on, että tämä polarisaatio alkaa olla vähän joka paikassa, ja niin se on nyt valitettavasti nuortenkin kohdalla. Kun katsoo Kelan tutkimuksia, niin työkyvyttömyyseläkkeellä olevien nuorten määrä on tuplaantunut 20 vuodessa. Ainakin Kelan mukaan koulutuksen jälkeen työelämään siirtymistä ei tueta riittävästi, jolloin nuori joutuu turvautumaan pysyvään työkyvyttömyyseläkkeeseen.

Kun tämä tutkimus on 20 vuoden ajalta, niin ei kannata kiistellä, mikä hallitus on ollut syyllinen tähän, kun siihen ovat varmaan kerinneet kaikki olla useita kertoja syyllisiä. Mutta enemmän kannattaisi rakentavasti sitten kysyä — täällä on kaksi keskeistä ministeriä opposition puolella — ja minä kysyn teiltä, mikä teidän analyysinne on, että miksi tämä on tapahtunut ja mikä se on sitten, millä voitaisiin tukea työelämään siirtymistä, onko se paikallinen sopiminen rakentavasti vai mikä se on, että me saamme oikeasti tuettua, että ihmiset siirtyvät työelämään. [Puhemies koputtaa] Vastauksia me haluamme.

21.13 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tässä oli kyllä edustajan puheessa todella, todella paljon syvällistä sisältöä. Mielelläni jatkaisinkin tästä teemasta keskustelua vaikka kahvikupin ääressä. Olette esittänyt erittäin rakentavaa keskustelua yhteiskunnan tulevaisuudesta, ja sitä sen yhdessä tekemisen tällaisena satavuotisen historiamme seuraavan vuosisadan ensimmäisenä päivänä pitäisi ollakin.

Haluan todeta, että aika isoja haasteita yhteiskunnassa on, niin kuin edustaja Gustafsson äsken myös tuossa pöntössä kertoi. Näistä haasteista kertoo isointa se, että tämä suomalainen kestävyysvaje ei ole luonteeltaan taloudellinen, se on sosiaalinen. Se on niin iso sosiaalinen kestävyysvaje, että minä itse olisin erityisen huolissani siitä, miten meillä on varaa, kuulkaa, tällaisessa maassa kasvattaa sellaista sukupolvea, joka tippuu jo ennen kuin on edes mahdollisuuksia [Puhemies koputtaa] päästä alkuun.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Hoskonen, ja sen jälkeen debatin käynnistäneelle vastauspuheenvuoro, edustaja Gustafssonille.

21.14 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti sen verran vielä tästä asiasta — seurasin työhuoneessani tätä keskustelua ja ajattelin muuta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

man sanan tästä sanoa — edustaja Kiurulle, että törmäsin tänä päivänä kaupungilla asioi-
dessani erääseen henkilöön, joka kertoi, että hänen lähipiirissään on muuan perhe, jossa on
kolmannessa polvessa työttömiä, ja se on totta kai ongelma, mutta me emme tästä ongel-
masta selviä sillä, että me kasvatamme julkisia menoja hillittömästi. Meillä on ihan ainoa
oikea tapa: kuten edesmennyt kansanedustaja, suuresti kunnioittamani Outi Ojala aika-
naan sanoi, että vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä. Se pitää edelleen paikkansa.
Kun saamme työpaikkoja syntymään tähän maahan lisää, se tuo, esimerkiksi iso paperiko-
ne, Äänekosken investointi, valtavan määrän erilaisia työpaikkoja sille seutukunnalle — ei
pelkästään tehdas, vaan siellä on baareissa ja kauppoissa huoltoasemilla ja niin edelleen val-
tavasti töitä lisää. Tähän meidän pitää pyrkiä, koska julkisella puolella meidän tulee pitää
huoli, [Puhemies koputtaa] jotta kestävyys on kunnossa.

21.15 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos mielen-
kiintoisista puheenvuoroista. Erityisesti haluan kiittää edustaja Eestilää, joka kertoi pu-
heessaan sen, että kokoomuksessa on myöskin valistuneita yhteiskunnallisia mielipiteitä.
Niitä hetkittäin löytyy kyllä edustaja Heinosestakin, mutta tänään ei ollut paras päivä.

Hallitus, jossa sosiaalidemokraatit olivat mukana — siis 2011, minä olin itse kaksi vuot-
ta ministerinä ja olin mukana myöskin hallitusohjelmaneuvoittelussa — toteutti juuri sitä
politiikkaa, josta hallitusohjelmaneuvoittelussa sovittiin ja joka todettiin. Itse asiassa sen
politiikan työllisyshedelmät rupeivät näkymään vasta sitten loppuvaiheessa. Kuuntelin
erästä radio-ohjelmaa, jossa eräs ekonomisti totesi, että saadaan kiittää hyvistä työllisyys-
kehityksestä Kataisen—Stubbin hallitusta, Sipilän hallitusta ja erityisesti tätä Euroopan
imua, [Puhemies koputtaa] mikä talouspolitiikassa on tapahtunut. — Voi kun tekisi mieli
jatkaa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt jatkaa edustaja Heinonen, jonka nimi on tässä
sen verran mainittu, että hän antaa vielä vastauspuheenvuoron.

21.16 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Se, mikä niissä edellisen
kauden hallitusohjelmaneuvoittelussa omasta mielestäni meni metsään, oli se, että sosiaa-
lidemokraattien vaatimuksesta vaadittiin, että jos tehdään säästöjä, niin pitää veroja kiris-
tää saman verran, eli tämä fifty-fifty-ajattelu. Se itse asiassa painoi meidän työllisyytemme
alamäkeen ja esti meitä pääsemästä kiinni siihen kasvuun, mitä tapahtui jo muualla Euroo-
passa. Nyt kun valtiovarainministerinä on ministeri Orpo, tämä ajattelu on käännetty toi-
sinpäin eli työn verotusta on määritetäisesti laskettu, tehty työllistämistä, työn tekemi-
sestä kannattavaa. Se näkyy nyt tässä hedelmänä, eli yhä useampi ihminen on päässyt työn
syrjään kiinni.

Olen keskustelijoiden kanssa samaa mieltä siitä, että meidän maamme isoin huoli ja jopa
turvallisuushuoli on syrjäytyminen. Sen eteen toivon, että me etsimme yhdessä keinoja,
että jokainen suomalainen kokisi tämä isänmaan [Puhemies koputtaa] rakkaaksi ja esimer-
kiksi jopa puolustamisenkin arvoiseksi.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt palaamme puhujalistaan.

21.18 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Eriarvoistuminen on yksi yhteiskuntamme
vakavimpia ongelmia. Hallituksen on korjattava politiikkaansa eriarvoistumista silmällä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

pitäen eri hallinnonaloilla. Välikysymys tästä aiheesta on paikallaan, sillä eriarvoistumisen lisääntyminen on 100-vuotiaan Suomen tulevaisuudennäkymien kannalta merkittävä uhka. Siihen puuttuminen edellyttää nykyistä toimivamman tukiverkon rakentamista nuorille, perheille ja kaikille niille, jotka ovat syystä tai toisesta heikommassa asemassa.

Syy, miksi perussuomalaiset eivät ole mukana välikysymyksessä, ei ole siinä, ettemmekö tunnista eri-arvoistumisen ongelmaa, vaan välikysymyksen lähestymistavassa. Jos tutkimme ja katsomme edellistä hallitusta, niin ne toimet eivät vähentäneet silloin eri-arvoisuutta. Kunnilta kiristettiin. Tämä vaikutti negatiivisesti vanhusten palveluihin, jopa ryhmäkokoihin kouluissa. [Suna Kymäläisen välihuuto] Suomen vahvuus on ollut maailman mittakaavassa tasapuoliset menestymismahdollisuudet perhetaustasta riippumatta. [Suna Kymäläinen: Ei hyvänen aika!] Tästä on pidettävä kiinni, ja eriarvoistumiseen on puuttettava.

Sosiaaliturvan kehittäminen käsi kädessä työllisyyden edistämisen toimien kanssa on keskeisessä asemassa eriarvoistumisen ongelman ratkaisemisessa. Sosiaaliturvan laajentamisessa tulee äkkiä vastaan taloudelliset rajoitteet. Sen sijaan tehokkailla työllistämistoimilla voidaan onnistua ja saavuttaa hyviä tuloksia ja työllisyyden kautta vaikuttaa taloudelliseen eriarvoistumiseen.

Hyvinvointiyhteiskunnasta puhuttaessa julkiset palvelut nousevat väistämättä esille. Palvelujen ylläpito ja vahvistaminen vaativat paljon resursseja, mutta niitä voidaan kehittää myös uudistamalla käytäntöjä ja tehostamalla hallintoa sekä karsimalla sitä kuuluisaa turhaa byrokratiaa. Mielestäni työllistämispalvelut, terveystalvelut, perheelle suunnattu tuki sekä varhaiskasvatus ja koulut ovat keskeisiä osa-alueita, joita vahvistamalla voidaan vaikuttaa eriarvoistumiseen.

Pitkään jatkuneet leikkaukset ovat heikentäneet palveluverkostoa. Nyt on aika vetää suuntaviivat sille, millaisia palveluja haluamme tarjota ihmisille ja kuinka paljon valtio tukee heikommassa asemassa olevia kansalaisia. Eriarvoistumisen kehityskulun jarruttaminen vaatii toki lisää resursseja, mutta toimintaa on pystyttävä kehittämään myös kustannustehokkaampaan suuntaan prosesseja hiomalla ja teknologiaa hyödyntämällä. Lisäksi poikkihallinnollisen yhteistyön kautta voidaan tehostaa toimintaa.

Arvoisa puhemies! Palvelujen uudistamisessa olisi aina ajateltava, miltä maailma näyttää apua tarvitsevan silmin. Usein ongelma on palvelun saavutettavuudessa. Ne, jotka palveluja tarvitsevat, eivät niiden piiriin päädy aina. Tämän muuttamiseen olisi erityisesti satsattava. Ihmisiä on kohdattava käytännössä, muuten tukipalvelut eivät toimi. Tämä ihmisrajoitustilassa tapahtuva työ on säästöjen myötä yleisesti kärsinyt, ja nyt nimenomaan tässä on keskeinen kehityskohde.

Lopuksi haluan huomauttaa, että palvelujen alueelliseen saatavuuteen on panostettava. Koko Suomen elinvoimaisuudesta on pidettävä kiinni, ja tämä edellyttää palvelujen keskittämisen hillitsemistä. Ihmiset eivät saa olla postiosoitteensa perusteella eriarvoisessa asemassa.

Kannatan edustaja Tavion esittämää perussuomalaisten epäluottamuslausetta hallitukselle. — Kiitos.

21.22 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Punavihreän opposition välikysymysväite on, että hallituksen talouspolitiikka olisi lisännyt eriarvoisuutta. Tilastollista ja riippumatonta faktaa tämän väitteen tueksi ei kuitenkaan löydy, sillä hallituksen toimien vaikutus tuloeroja mittaavaan Gini-kertoimeen on ollut häviävän pieni. Valtiovarainministeriön

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

laskelmissa tuloerojen muutokset tuloluokittain ovat minimaalisia. Lisäksi, mikä tärkeintä, tuloeromme kuuluvat maailman pienimpiin.

Täällä taivalkoskelainen, kokenut lääkäriedustaja Niilo Keränen luetteli pitkän listan hallituksen hyviä toimia tuloerojen kaventamiseksi, ja odotettavissa on, jos talous hyvin kehittyy, että näitä ehtii tulla vielä eduskunnan loppukaudella runsaasti lisää.

On myös syytä tiedostaa, että hyvin toimiva yhteiskunta myös tarvitsee tuloeroja. Maksuttomalla opetuksella, yhteiskunnan tukemalla opintojen rahoituksella ja kannustavalla verotuksella luomme edellytykset yksilöiden sosiaaliselle nousulle ja siten mahdollistamme sen, että he menestyksellään nostavat myös muita, esimerkiksi työllistämällä. Vanha totuus on, ettei mikään yhteiskunta tule toimeen ilman rikkaita, hyväksymme me sen tai emme. Esimerkiksi edustaja Jukka Gustafssonin virkavuosilla tämän luulisi olevan jo tuttu asia — kun äsken käsitelitte rikkaita erikseen.

Ainoa kestävä tapa luoda hyvinvointia on luoda työpaikkoja. Tässä hallitus on onnistunut, sillä työttömiä on nyt yli 80 000 vähemmän kuin hallituskauden alussa.

Arvoisa puhemies! Välikysymyksessä moititaan hallitusta myös opintorahan leikkaamisesta. Suomessa opintotukijärjestelmä on kansainvälisesti katsottuna lähes ainutlaatuinen. Meillä ei opetus ole ainoastaan ilmaista, vaan meillä jopa maksetaan siitä, että opiskelemme. Näin on tietenkin hyvä. On kuitenkin oikein, että opintotuessa on siirrytty jonkin verran lainarahoituksen suuntaan, eritoten nyt, kun korkotasoa on matala ja työvoimapula on monilla aloilla huutava.

Hallituksen kehittämä työttömien aktivoimismalli on juuri sitä politiikkaa, mitä tarvitsemme. On aivan selvä, että kaikenkertymisestä niin kutsutusta ideologisesta työttömyydestä pitää päästä eroon. Parhaiten tämä onnistuu poistamalla kannustinloukkuja ja vaatimalla työttömiltä aktiivista työnhakua.

21.25 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Suomi on tulonjaon ja varallisuuden jaon mittareilla arvioituna yksi maailman tasa-arvoisimmista maista. Tasa-arvo on suomalaisen, pohjoismaisen yhteiskunnan peruspiirre, meitä määrittävä asia. Tasa-arvo heijastuu moneen muuhun meille tärkeään yhteiskunnalliseen instituutioon. Oikeusvaltio edellyttää lainkuuliaisuutta, ja lainkuuliaisuus edellyttää sitä, että lakien suojaama yhteiskuntajärjestys koetaan reiluksi, oikeudenmukaiseksi, tasa-arvoiseksi. Suomi on säilynyt tasaisen tulonjaon maana, vaikka muutoksia on tullut. Edes 90-luvun lamasta toipumiseen liittynyt tuloerojen kasvu ei pudottanut meitä tasa-arvon kärkisijoilta maailman mitassa.

Arvoisa puhemies! Samalla tavoin kuin tasa-arvo vaikuttaa moneen asiaan, se on myös monen tekijän summa. Hallituksen puolustukseksi on esitetty näkemyksiä, joiden mukaan tulonjaon muutos on pieni, suorastaan marginaalinen. Tämä osoittaa, ettei eriarvoistumisen uhkaa ja sen tekijöitä ole ymmärretty. Kysymys ei ole tulonjakomittareiden sadasosista, kysymys on siitä, että yhteiskunnan rakenteet tuottavat eriarvoisuutta. Nämä rakenteet ovat hyvinvointivaltion vastuualueen ydintä. Vastuu terveydestä kuuluu yksilöille itselleen, silti yhteiskunnan rakenteilla, hyvinvointimallilla on siihen vaikutusta. Hyvin järjestetyt neuvolapalvelut, lasten terveyspalvelut, toimiva kouluterveydenhoito tuottavat terveitä aikuisia, joilla on tasa-arvoiset lähtökohdat aikuisuuteen. Tämä malli jatkuu myös aikuisiässä ja ikäihmisillä.

Meidän on tunnustettava, että terveyseroissa suomalainen yhteiskunta on kaukana tasa-arvon ihanteesta. Sairastaminen ja matala elinajanodote ovat mitä julminta eriarvoisuutta. Hallituksen hapuilu sote-uudistuksessa ei ole edes tähännyt tämän eriarvoisuuden poista-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

miseen. Pääministeripuoluetta kiinnostaa vain uuden hallintoportaan rakentaminen. Valtiovarainministerin puolue vähät välittää siitä, että sen valinnanvapaustavoite näyttää johtavan jo nyt täysin hallitsemattomaan ja arvaamattomaan tilaan. Olivatpa puolueet sitten yhtä tai eri mieltä, niiden viestissä korostuvat vain nämä kalliit keppihevokset. Eriarvoistumisesta ei kuule sanaakaan.

Arvoisa puhemies! Koulutus on toinen tasa-arvon peruspilari. Siinä meillä on onnistuttu terveyspolitiikkaa paremmin. Koulut, yliopistot ja kansansivistys ovat tavoittaneet lapsia, nuoria ja aikuisia asuinpaikasta ja varallisuudesta riippumatta, ja koulutus on antanut sellaista henkistä pääomaa, jolla on tasattu rahassa mitattavia varallisuuseroja. Menestyä on voinut, vaikka lapsuudenkodista ei olisi tullut taloudellista tukea ja suurta perintöä.

Hallituksen koulutusleikkaukset ovat horjuttaneet tasa-arvon perustaa. Jos terveyspolitiikka on ollut laiminlyöntiä, niin koulutusleikkaukset ovat olleet lähestulkoon pahantekeä. Jos koulutusresurssi viedään, korostuu perityn varallisuuden merkitys. Silloin olemme luomassa pysyvästi eriarvoista yhteiskuntaa. Erityisesti leikkaukset varhaiskasvatukseen ja subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen ovat tällaista politiikkaa, joka luo pysyvästi eriarvoistavia rakenteita. Tämä on, puhemies, kestänyt.

Aluepolitiikka ja kaupunkipolitiikka ovat myös olleet selkeitä tasa-arvon välineitä. Niissä ei ole syytä kaataa vastuuta yksilölle vaan kysymys on politiikasta. Harvaan asuttujen seutujen ihmisten peruspalvelujen turvaaminen on yhä tärkeää tasa-arvopolitiikkaa. Se on varsinkin meidän pohjoisen kansanedustajien sydäntä lähellä, mutta onhan se ymmärretty myös täällä pääkaupunkiseudulla.

Tulevina vuosina kaupunkipolitiikan merkitys kasvaa. Edellä viittasin eroihin elinajanodotteessa. Täällä pääkaupunkiseudulla elinajanodote voi pudota kaupunginosien välillä jopa vuosia muutaman metropysäkin matkalla, ja kotikaupungissani Oulussa tilanne on valitettavasti samankaltainen. Odotan, että hallitus reivaa kurssinsa sote- ja maakuntauudistuksessa siten, että kaupungeille annetaan voimavaroja ja valtuuksia hoitaa omat asiansa ja samalla myös ympäröivän maaseudun vahvoiksi vetureiksi.

Arvoisa puhemies! Suomessa sääty-yhteiskuntakin oli muuhun maailmaan nähden tasa-arvoinen. Itsenäistymisen jälkeen meistä tuli itsenäisten talonpoikien, työläisten, sivistyneistön ja yrittäjien yhtenäinen kansa. Se on kallis perintö. Siitä on pidettävä parempaa huolta kuin mihin hallitus on sitoutunut.

21.30 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Eriarvoistuminen on sinällään tärkeä teema [Jukka Gustafsson: Miten niin sinällään?] — sinällään tärkeä teema — maailmallaan eriarvoistuminen on paljon laajempaa, tosin globaalisti ajatellen eriarvoistuminen on pienentynyt, kun Kiinassa ja Intiassa on satoja miljoonia ihmisiä päässyt paremman elintason piiriin, mutta toisaalta tuloerojen kasvu maailmalla on iso ja tulot keskittyvät harvoille ihmisille. Suomessa tilanne on paljon erilainen.

Tässä on puhuttu viime vaalikaudesta. En täällä muuten ollutkaan silloin, edustaja Gustafsson, mutta todella me olimme minun mielestäni viime vaalikauden lopussa tulossa hyvin vaikeaan tilanteeseen jatkuvien leikkausten tiellä ja se olisi johtanut eriarvoistumisen kasvuun monella tavalla. Valtiontalous olisi ollut jatkuvien leikkausten tiellä. Sen takia tämä talouden käänne on ollut erittäin tärkeä.

Nykyisessä hallitusohjelmassa on hyvin tärkeää myös se, että julkista taloutta käsitellään kokonaisuutena. On jollain tavalla naurettavaa, mitä viime vaalikaudella tehtiin eli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

säästettiin kuntien valtionosuuksia leikkaamalla. Siinä ei julkistaloudessa säästä mitään vaan siirretään taskusta toiseen. Ymmärtääkseni viime vaalikaudella myöskin hallitusneuvotteluissa neuvoteltiin tuo alijäämä liian pieneksi, ja sitä verojen korotuksella, kiristyksellä, yritettiin paikata, ja se oli talouskehityksen kannalta negatiivinen asia.

Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme osallistavaa talouskasvua — sanotaan, että kaikki kasvu kuuluu kaikille — ja mukaansa ottavaa talouskasvua. Alkiolaisittain ajattelen niin, että se osallistava talouskasvu tarkoittaa myöskin, että ihmiset omien mahdollisuuksiensa mukaan osallistuvat siihen talouskasvun kasvattamiseen, esimerkiksi juuri työtä tekemällä. Eli työllisyysaste: On erittäin tärkeä asia, että ihmiset pääsevät työn piiriin, se on heidän itsensä kannalta hyvä asia, ja se on sitten yleiseltä kannalta hyvä asia, valtiontalouden kannalta hyvä asia, ja se on myöskin parasta sosiaaliturvaa. Tässä mielessä hallituksen se käänne, että työllisyys määrätietoisesti paranee, on erittäin tärkeä. Nyt nähdään, että me emme siihen 75 prosenttiin vielä tällä vaalikaudella tietenkään pääse. Keskustan ryhmän puheenjohtaja Kaikkonen on asettanut seuraavan vaalikauden tavoitteeksi erittäin kunnianhimoisen 100 000 uutta työpaikkaa. Se on se, mihin meidän pitää pyrkiä.

Mitä tämä osallistava talouskasvu tarkoittaa, niin siinä ei todellakaan ole, niin kuin tässä keskustelussa tahtoo olla, kyse desimaaleista, tulodesimaaleista, joissa ei ole tapahtunut paljon suuria muutoksia Suomessa. Toki meillä on eriarvoisuutta tuloissa, mutta se on myöskin alueellista eriarvoistumista, niin kuin täällä on mainittu, myöskin eriarvoistumista esimerkiksi koulutuksessa, terveydenhuollossa — se eriarvoistuminen on paljon laajempi käsite. Tähän osallistavaan talouskasvuun todella kuuluu myöskin alueellinen kehitys. Siinä mielessä hallituksen päätös esimerkiksi seutukaupunkiohjelman tekemisestä, kaupunkiohjelman tekemisestä, on erittäin tärkeä asia. Suomessahan on voimakas keskittämiskehitys menossa nimenomaan pääkaupunkiseudulle, ja se ei monessa mielessä välttämättä ole hyvä asia, kun tiedämme, että suomalaisen hyvinvoinnin pohja tehdään tuolla vientisektorilla ja vientisektoria on osin Itä-Suomessa ja ennen kaikkea lisää tuolla rannikolla.

Puhemies! Vielä, kun olen tuon verojaoston puheenjohtaja: kun on väitetty, että verotuksella olisi luotu eriarvoisuutta, niin veropolitiikan tärkein tehtävä tällä vaalikaudella on ollut työllisyyden ja kilpailukyvyn parantaminen. Sitä on kevennetty 2,1 miljardia tällä vaalikaudella ja kiristetty 1,1 miljardia ja työn verotusta on kevennetty noin 1,3 miljardia painottaen kuitenkin kevennykset pieni- ja keskituloisille suhteellisesti ottaen. Suurituloisten osalta on vielä solidaarisuusveroa laajennettu, ja sillä tavalla suurituloiset ovat näissä talkoissa mukana. Tuo lapsivähennys, josta on puhuttu, voi olla ongelma, mutta se oli määräaikaiseksi tarkoitettu. Eduskunta silloin totesi, että se on epäonnistunut tapa lapsiperheiden toimeentulon parantamiseen, ja se on jäänyt pois.

Puhemies! Keskustan linja minusta on juuri hallituksen linja eli osallistavan talouskasvun linja: luodaan työpaikkoja, otetaan ihmiset mukaan kasvuun huomioimalla heidät myöskin, totta kai, tulo-, sosiaali- ja veropolitiikassa. Kiinnitän huomiota siihen, että hallitus on päättänyt toisaalta tehdä verotuksen tiekartan, jossa on tuloverotus pöydällä, on päättänyt tehdä sosiaali- ja terveysjärjestelmän uudistuksen, jossa tämä kannustavuus ja oikeudenmukaisuus on mahdollista ottaa, on päättänyt tehdä myöskin Saaren työryhmän työn, ja on perustulokokeilu. Tästä kokonaisuudesta sitten muodostuvat ne työvälineet, millä voidaan osallistavaa talouskasvua ensi vaalikaudella tehdä niiden puolueiden toimesta, jotka hallituksessa ovat.

Tältä pohjalta, puhemies!

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

21.37 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva välikysymys eriarvoistumisesta on ihan perusteltu sinänsä. Hyvä, että asioista keskustellaan ja tuodaan näkökulmia esille, se on positiivista sinällään. Mutta ihmettelen suuresti kyllä varsinkin sosiaalidemokraattien käyttäytymistä asiassa, kun katsoo heidän toimiaan viime vaalikaudella tai esimerkiksi kilpailukyky sopimuksen yhteydessä. Sopimukseen kyllä nimi löytyy, mutta sitten ei tunnuta enää muistavan, miten sovituksista pidetään kiinni. Mutta eihän se minun ongelmani ole, se on jonkun muun ongelma.

Joka tapauksessa, arvoisa puhemies, on totta, että julkisessa taloudessa meillä on ollut paljon ongelmia, mutta ne on saatu nyt pikkuhiljaa oikenemaan. Hyvin monessa puheenvuorossa tässä salissa on käyty läpi sitä, ovatko meillä tuloerot kasvaneet. Kuten on todistettu monella eri kertomella sekin asia, häivähdykset ovat olleet todella pieniä, niillä ei sinänsä ole merkitystä. 1 ja 2 euroa, totta kai ne ovat rahaa nekin, mutta kuitenkin ne eivät tätä isoa kuvaa ole muuttaneet miksiäkään.

Ja toinen juttu: Samaan aikaan on sitten oikaistu myös valtiontalouden tilannetta rajusti. Täällä puhutaan palvelujen erilaisesta järjestämisestä tässä maassa — nehan kuuluvat aina kuntien järjestettäväksi, poliisin ja työvoimahallinnon palvelut kuuluvat valtiolle ja pari muuta pientä juttua, joihin tavallinen ihminen äärimmäisen harvoin törmää. Joka tapauksessa kuntien palvelut ovat ne, joista me tässä puhumme. Ja kuntatalous on viime vuosina parantunut aivan valtavasti niistä päivistä, kun te olitte, arvoisat demarit, hallitusvastuussa. 7 miljardia oli kuntien velanotto, 7,5 miljardia on tarkka luku, teidän hallituskaudeltanne. Eikö se vaikuttanut kuntien palveluihin silloin? Totta kai se vaikutti, hyvänen aika, kymmeniä kuntia oli konkurssin partaalla, ja nyt te täällä meille viisastelette siitä, että nyt muka menee huonosti. Viime vuonna kuntatalous oli 400 miljoonaa euroa plussalla — ei velalla vaan siis plussalla — teidän aikanne 7,5 miljardia miinuksella, hyvänen aika. Missä teidän matematiikkanne on? Samoin valtionvelka kasvoi 20 miljardia. [Sirpa Paateron välihuuto] Valtion omaisuutta myytiin 3,3 miljardilla, ja valtion kassa keveni 7,3 miljardilla eurolla. Matematiikalla yhteensä laskettuna tulee 38,1 miljardia neljän vuoden ajalle, keskiarvona 9,5 miljardia per vuosi. Täällä te meille puhutte siitä, että muka sitten palveluja järjestetään sillä keinoin, että julkinen talous on muka teidän aikanne parantunut ja eriarvoisuus on vähentynyt. Sen karmeampaa eriarvoisuuden kasvua kuin kuntatalouden romahtaminen ei tässä maassa voi tuntea, koska kunta on järjestänyt pienille lapsille ja vauvasta vaariin aina palvelut, neuvolakäynnistä geriatriseen sairaanhoitoon ja vastaanottoon terveyskeskuksessa. [Suna Kymäläisen välihuuto] — Kaikki siltä väliltä, edustaja Kymäläinen. Turha teidän on tässä ihmisille kertoa sitä tarinaa, millä te selkeästi johdatte harhaan ihmisiä, että mitä kuntien palvelut ovat. [Suna Kymäläisen välihuuto]

Outi Ojala kertoi tässä salissa aikanaan, että vahva valtiontalous ja julkinen talous ovat aina köyhän paras ystävä, ja se on muuten totta. Terveystalouden tehtävät kuuluvat kunnille ja... [Jukka Gustafssonin välihuuto] — Edustaja Gustafssonin on aivan turha hukuttaa numero suuren sanamäärän tai lausemäärän sekaan, kun tämä on yksinkertainen totuus. — Esimerkiksi kotikunnassani kuntatalous on kohtuullisen hyvässä kunnossa, joten lasten varhaiskasvatustulot ei ole edes peritty. Pienet lapset ovat päässeet kyllä hoitoon kätevästi, eikä ole ollut koskaan ongelmaa. [Jukka Gustafsson: Hyvä, hyvä!] Mutta sehän kertoo siitä juuri, mitä minä tässä todistan. Kun kuntatalous on kunnossa, kunnalla on valtava määrä mahdollisuuksia valita, mihin se rahansa käyttää — kunnan yleinen toimivalta, kuten, edustaja Gustafsson, te viisaana miehenä tiedätte, kunnan yleinen toimivalta. Ja nyt te

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

täällä meille tulette sanomaan, että teidän aikanne lähes kaikki meni päin seiniä, nyt sitten kun tilannetta on korjattu valtavalla vauhdilla.

Ja kuten edustaja Olavi Ala-Nissilä tuossa puheenvuorossaan todisti, yli 80 000 uutta työpaikkaa on luotu, ja tämän päivän suurin eriarvoisuuden luoja on työttömyys. Se on ihan varmasti sitä kaikilla mittareilla mitattuna. Moni perhe on tänä jouluna onnellisempi perhe, kun jompikumpi vanhemmista, parhaimmillaan molemmat ovat saaneet töitä ja lapsille on varaa ostaa joululahjoja ja elämä on palannut normaaleihin uomiin. Tällä tiellä meidän pitää jatkaa. Kahdeksan vuotta me menimme väärään suuntaan, ja nyt sitten kun on menty oikeaan suuntaan, niin tämä ei teille käy. Kyllä minä ymmärrän, että oppositiolla pitää olla välikysymys aseenaan, mutta käyttäkää sitä vastuullisesti tämän tällaisen pelleilyn sijasta, että ruvetaan yhtäkkiä tekemään sellaisista asioista ongelmia, mitkä eivät ole ongelmia. Ja oma jälkenne on sellainen, että eipä kestä paljon päivänvaloa, eikä tuo teidän tekemänne julkinen talous muutu valtavilla puheilla ja välikysymyksillä totuudeksi. [Suna Kymäläinen: Onneksi teidän puheet on pieniä!] Ottakaa valtioneuvoston selonteko julkisen talouden tilasta vuosille 2018—2021, siitä näette sen totuuden, ja sieltä löytyvät ne numerot, ettette sano, että minä puhun omiani. Katsokaa joskus edes peiliin, koska se kuitenkin tekee hyvää, kun katsoo näitä isoja numeroita. [Jukka Gustafsson: Onneksi valtiovainministeri Orpo kuitenkin ymmärsi välikysymyksen merkityksen!]

21.42 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tässä täytyy aika lailla ihmetellä, minkälaista kielenkäyttöä tuolta pöntöstä voi toisia edustajia kohtaan esittää. Edustaja Hoskonen ei ehkä muista tai tiedä, kun hän ei viime kaudella ollut oppositiopuolue keskustassa, että tuolloin syyskuussa 2014 keskusta jätti välikysymyksen eriarvoistumisesta ja pienituloisten toimeentulosta. Täytyy rehellisesti sanoa, että minä pidin tuon ajan keskustalaisesta politiikasta, ajatusmaailmasta ja herkkyydestä enemmän kuin tämän hallituskauden keskustasta. Tänään olemme kuulleet näitä mahtipontisia puheita siitä, kuinka hyvin Suomessa asiat tällä hetkellä ovat, vaikka mikään ei sulje sitä tosiasiasta pois, että meillä elää yli 100 000 lasta köyhyysrajan alapuolella, meillä elää 350 000 eläkeläistä alle 1 000 euron toimeentulolla ja niin edespäin, kuten olemme tässä keskustelussa monesti sanoneet. Kieltäminen ei vie [Puhemies koputtaa] meidän asioitamme eteenpäin, ainoastaan... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä — Jukka Gustafsson: Keskustan kenttäkään ei tue Hoskosta!]

21.43 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sellainen asia, kun kerran viime vaalikaudella nämä luvut olivat tiedossa, mihin kuntatalous kehittyi, että totta kai ne olivat tiedossa jo silloin. Kyllä meillä Kuntaliitto tietää, kuten esimerkiksi edustaja Paatero Kuntaliiton hallituksen puheenjohtajana tasan tarkkaan tietää, mihin nämä luvut menivät. Ette te voineet olla tietämättä — ei varmasti ole uskottava selitys. Totta kai silloin pitää tehdä välikysymys, kun näkee, että kuntatalous on menossa päin honkia.

Kyselin tästä kuntataloudesta ystävältäni, Ilomantsin ortodoksisen seurakunnan kirkkoherralta Ioannis Lampropouloukselta, kun Kreikan vaikeudet iskivät, mitä siellä tehtiin, kun valtiontalous ja julkinen talous menivät polvilleen. Siellä leikattiin kerralla eläkkeistä suurin piirtein puolet pois ensimmäisellä kerralla. Yhteislukema on vielä vähän enemmän, mutta ensi kerrasta jo... [Välihuutoja] Leikattiin kaikkia tuloja, kaikkia tulonsiirtoja, mitä valtio budjetissaan tekee. Tätäkö te Suomeen haluatte? Hyvänen aika, olkaa nyt joskus vä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

hän realistisempia. Julkinen talous on parantunut, ja se luo mahdollisuuksia, mutta järjensä pitää olla koko ajan päässä.

21.44 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jotta nämä numerot jotenkin pysyisivät: Kuntien lainakanta on kasvanut yhä. Se ei mitenkään liity mihinkään valtionosuuksiin, koska kunnat pääasiassa investoivat ja ottavat siihen lainaa. Ja Hoskonen, kuntien lainakanta kasvaa yhä. [Hannu Hoskosen välihuuto] — Kyllä, juuri näin, mutta äsken liititte sen suoraan valtionosuuksiin.

Valtionosuuksia on leikattu, ja niitä leikataan yhä. Miinus 30 miljoonaa on se, vaikka täydentävässä talousarviossa tuli. Ja on otettu etukäteen niitä oletettuja tulevia, mahdollisia vähennyksiä. Vaikka niistä on tehty Kuntaliitonkin puolella selvitykset, että ne eivät realisoidu, niin ne on etukäteen leikattu kunnilta pois tämän hallituksen aikana, joten se hyvä, mikä kunnissa on tehty, on tehty kunnissa. Kunnat ovat säästäneet. Kunnat ovat tehos-taneet omaa toimintaansa. On hyvä, että tällä hallituskaudella on leikattu ehkä vähemmän [Puhemies koputtaa] kuin edellisellä, mutta on leikattu [Puhemies koputtaa] ja leikataan koko ajan.

21.46 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Kun tässä on iltapäivän ja illan tätä keskustelua seurannut, niin ehkä tilanne ei ole aivan niin huono kuin oppositio antaa ymmärtää, ja toisaalta voi toki olla, että tilanne ei ole myöskään aivan niin hyvä kuin hallitus antaa ymmärtää. Mutta kyllähän kehitystä on tapahtunut, ja minäkin luotan sosiaalidemokraattiseen liikkeeseen: te olette olleet monesti ihan vastuullinen valtionhoitajapuolue, mutta eivät kaikki asiat suinkaan ihan huonosti ole.

Nimittäin jos miettii sitä aikaa, jolloin keskusta tuli valtaan, niin se ei ollut mitenkään hirvittävän helppo, eikä varmasti edelliselläkään hallituksella mitenkään hirvittävän helppoa ollut. Tekin teitte varsin suuria talouden sopeuttamistoimia, leikkasitte monista asioista ja keskittitte palveluita, ja se oli varmasti vaikeaa. Ongelma tietenkin oli, että talous ei lähtenyt silloin vielä kasvuun. Talous on lähtenyt nyt kasvuun. Siihen on vaikuttanut varmasti monet seikat — kansainvälinen tilanne, maailmantalous, euroalueen tilanne — mutta on siihen varmasti vaikuttanut hallituksenkin tekemät asiat. Vai onko sitten kuitenkin niin, että kaikki huonot asiat ovat aina hallituksen syytä ja hyvät asiat eivät koskaan ole hallituksen syytä? [Jukka Gustafssonin välihuuto] Tuskin niinkään.

Mutta jos ajattelee sitä, että tässä vaiheessa vaalikautta, silloin kun keskusta tuli valtaan, me olimme Kreikan kanssa euroalueen huonoimmissa kasvuluvuissa, ja nyt me olemme kyllä euroalueen parhaimmissa kasvuluvuissa, yli 3 prosentin vuosikasvua bkt:hen, ja sellaisia arvioita ei kyllä uskallettu eikä osattu tehdä silloin, kun hallitusta muodostettiin.

Mutta jos miettii sitä, mitä pystytään vaikkapa ensi vuodenkin budjettiin saamaan aikaiseksi, niin ne saattavat tuntua pieniltä asioilta, mutta ei minun mielestäni se ole vähäpätöinen asia, että vaikkapa pienimpiä äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahoja pystytään nyt korottamaan 23 eurolla kuussa. Ne ovat odottaneet korottamista varsin pitkään, ne ovat lähestulkoon perus- ja ihmisoikeuskysymyksien kaltaisia summia, kun puhutaan kaikista pienimmistä etuuksista, ja niihin saadaan nyt vihdoinkin korotus. Puhutaan siitä, että lapsilisän yksinhuoltajakorotus kasvaa 5 euroa kuussa. Se ei välttämättä kuulosta kansanedustajasta suurelta, mutta kun tiedetään, minkälaisessa ahdingossa monet lapsiperheet ja yksinhuoltajat elävät, niin kyllä 5 euroakin kuussa on silloin iso raha. Voi miettiä sitä, että saatiin opintotukeen kompensatio — monet hallitukset ovat aina peukaloineet opintotukea,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

koska se on varsin suuri menoerä valtion budjetissa, mutta kuitenkin sinne saatiin huoltajakorotus — joka on rakenteellinen muutos, ja toivon, että se siellä säilyy. Keskusta on sitä ajanut varsin pitkään, ja toivottavasti se siellä tulevat vuosikymmenetkin pysyy. Se rakenteellisesti parantaa opiskelevien vanhempien tilannetta.

Ja tämä takuueläke: Keskusta on perusturvapuolue. Meille on ollut aina tärkeää panostaa perusturvaan ja siihen, että myös niillä ihmisillä, joilla on katkonainen työura ja jotka eivät ole pystyneet tekemään vuosikymmenten mittaista työelämää, on oikeus perusturvaan, ja sen täytyy kannatella silloin, kun elämässä ei muuta ole. Eikä se, että kaikista pienimpiä eläkkeitä, siis kaikista pienimpiä eläkkeitä eli takuueläkkeitä, on pystytty kolme kertaa korottamaan näinä vaikeina talouden tilanteina, ole minusta ollenkaan vähäpätöinen ja pieni asia — se, että ensi vuonna saa yli 344 euroa takuueläkettä enemmän vuodessa kuin silloin, kun keskusta tuli valtaan. Kyllä tämä on tärkeä asia kaikista pienituloisimmille eläkeläisille.

Ja jos puhutaan vaikkapa siitä, miten nyt tulee uusia perheitä, jotka pääsevät irti päivähoitomaksuista: ne ovat nuorille työssäkäyville perheille varsin suuria maksuja siinä vaiheessa, kun on useampi lapsi hoidossa. Lähes 7 000 perhettä pääsee niistä erilleen. Myös sisaralennus tulee ensi vuonna voimistetuksi voimaan ja myös kokeilu siitä, että 5-vuotiaat saavat jo osa-aikaisesti varhaiskasvatusta maksutta. Elikkä kyllä paljon on eteenpäinkin menty.

Tietenkin tästä kuntataloudesta voi debatoida, mutta kyllähän se niin on, että eihän se julkista taloutta mitenkään parantanut, että kuntien valtionosuuksia viime kaudella leikattiin, ja eihän se palveluita parantanut vaan päinvastoin. Ne olivat erittäin massiivisia leikkauksia, ja kuntatalous vahvistuu tällä hetkellä samoin kuin vahvistuu koko julkinen talous. Kyllä se, että me emme ole säilyttäneet kunnille uusia tehtäviä — toisin kuin aikaisemmin on ollut — on ollut suuri lupaus kunnille.

21.51 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Useat eläkkeensaajat elävät todella vaikeassa tilanteessa, kun heidän tulonsa eivät riitä edes välttämättömiin menoihin. Moni vanhus on joutunut tahtomattaan yhteiskunnan ulkoreunoille, sen pimentoihin ja notkoihin. Pieni palkka tarkoittaa pientä eläkettä. Suomessa elää yli 540 000 eläkkeensaajaa alle 1 200 euron kuukausituloilla. Useat heistä ovat naisia, jotka ovat tehneet pitkän päivätyön pienipalkkaisessa työssä teollisuudessa, kaupan alalla, hoiva-alalla ja muissa Suomelle tärkeissä tehtävissä. Eläkkeensaajien elämänlaatua heikentävät kallistuneet lääkkeet, kasvaneet sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut, asumisen kalleus ja epäoikeudenmukainen verotus.

Juha Sipilän hallituksen politiikka on epäoikeudenmukaista ja ihmisiä eriarvoistavaa. Hallitus tuntuu kuittaavan eläkeläisten hädän asenteella ”rahaa ei ole, koettakaa pärjällä”. Hallituspuolueiden pitäisi sanoa rehellisesti, että rahaa on jaossa vain rikkaille, ei teille köyhille. Verotus on yksi konkreettinen esimerkki arvovalinnoista. Sipilän hallituksen veroalennuksista hyötyvät suurituloiset eläkeläiset samaan aikaan, kun pientä eläkettä saavan ostovoima painuu miinukselle hallituksen arvovalintojen johdosta. Paljon oikeudenmukaisempaa olisi ollut se, että satojen miljoonien eurojen verokevennykset olisi suunnattu pientä eläkettä ja palkkaa saaville. Tällöin heidän saamansa euromääräinen hyöty olisi ollut todellinen helpotus ihmisten päivittäiseen toimeentuloon.

SDP on täällä eduskunnassa ehdottanut toimenpideohjelman laatimista eläkeläisköyhyyden poistamiseksi. Keskeisinä elementteinä ihmisten tilanteen kohentamiseksi olisivat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

muun muassa kansaneläkkeen ja tätä kautta myös pienten työeläkkeiden korotus, sosiaali- ja terveydenhuollon maksujen ja lääkkeiden hintojen alentaminen, asumisen hinnan alentaminen ja verotuksen oikeudenmukaisuus.

Arvoisa puhemies! Pienituloisen eläkeläisen elämä on tässä ja nyt. Se on huomenna, kun pitää mennä apteekkiin ostamaan lääkkeitä. Se on ylihuomenna, kun pitää mennä kauppaan ostamaan ruokaa. Satavuotiaassa Suomessa ei saisi olla tilannetta, että vanhukset jonnottavat leipäjonoissa. He ovat meille tämän maan puolustaneet ja jälleenrakentaneet. Juha Sipilän porvarihallituksen teot ovat pahentaneet köyhyyttä, ja se on kunniaton teko. Sen vuoksi kannatan epäluottamuksen antamista hallitukselle.

21.55 Pilvi Torsti sd: Arvoisa puhemies! Puhun eriarvoistumisesta koulutuksen näkökulmasta. Kuten Antti Lindtman totesi tiistaisessa juhlaistunnossa, me haluamme, että tämä on edelleen maa, jossa kenestä tahansa voi tulla mitä tahansa.

Maanantaina tällä viikolla opetusministeri puhui hienosti Sivistys 100 -juhlassa Helsingin yliopiston juhlasalissa siitä, kuinka Suomen vahvuus ponnistaa koulutuksesta. Samana maanantaina tässä salissa, suurin piirtein näihin kellonaikoihinkin, oli käsitellyssä ensi vuotta koskevat peruskoulujen, lukiodien ja vapaan sivistystyön leikkaukset Suomi 101 -vuodelle. Kaikkien asiantuntijoiden arvion mukaan ne lisäävät koulutuksen eriarvoisuutta, siis myös lasten eriarvoisuutta. Puhutaan siis indeksijäädytyksistä vuosi toisensa jälkeen.

Maanantaina siis valitettavasti jälleen kerran korostui, millainen ristiriita vallitsee opetusministerin puheiden ja tekojen välillä aivan jatkuvasti. Nyt oli kyseessä yksittäinen asia, indeksivaikutukset noin 5 miljoonaa, mutta iso kuvahan on se, että hallitus on myllännyt koko koulutuskenttää ja tehnyt ennätykselliset leikkaukset koulutukseen ja nyt sitten pyrkii puhumaan uudistuksista. Ammatillisesta koulutuksesta on leikattu liki 200 miljoonaa, ääni ei vain oikein tunnu kuuluvan sieltä kentältä, miten se vaikuttaakaan. Nuorisotakuu on ajettu alas.

Yksi älyttömimmistä päätöksistä, niin kuin täällä moni on todennut, on tällä vaalikaudella tietysti ollut varhaiskasvatuksen leikkaus. Jokaiselle lapselle kuuluvan rajoittamattoman subjektiivisen oikeuden ideologinen rajoittaminen on totisesti laittanut lapset eriarvoiseen asemaan perhetaustan ja myös asuinpaikan perusteella, koska osa kunnista on lähtenyt ikään kuin tasa-arvotalkoisiin ja pitänyt oikeuden voimassa omilla kustannuksillaan, mutta kaikilla kunnilla tähän ei ole ollut mahdollisuutta. Näin lapsilla ei enää ole yhtäläistä oikeutta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja ennen kaikkea yhdessä olemiseen taustasta, vanhempien työmarkkina-asemasta ja asuinpaikasta riippumatta. Ja nämä säästöthän ovat olleet varsin vaatimattomia, niin kuin tiedämme.

Arvoisa puhemies! Poliitikko on tekoja. Me tosiaan haluamme, että tämä on edelleen maa, jossa kenestä tahansa voi tulla mitä tahansa. Koulutuksen tasa-arvo on hapertumassa. Se ei vielä näy maailman kärkisijoista kilpailtaessa, vaan se näkyy hiljaisissa signaaleissa. Sen takia putoamisen kierre on nyt saatava pysähtymään etenkin syrjäseuduilla ja kaupunkien tietyissä tihtentyneissä huono-osaisuuden ytimissä, niin kuin tutkija Venla Bernelius on asian osuvasti ilmaissut. Nimittäin hiljaisiin signaaleihin reagoiminen on viisautta, jonka voimme tunnistaa sitten tulevaisuudessa. Koulutuksen eriarvoistumisen kierre on sillä tavalla vaarallinen, että se vaikuttaa vasta tulevaisuudessa, johon meidän kaikkien ajatukset eivät ehkä vielä ihan ennä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Koulutuksen tasa-arvon hapertumisessa on myös sellainen piirre, että se on kansalaisten hirveän laajasti jakama huoli. Ylipäänsä suomalaiset eivät tutkimuksien valossa toivo itselleen tai lapsilleen minkäänlaista eliittiasemaa eivätkä pyri esimerkiksi sillä tavalla valitsemaan kouluja. Suomalaiset ovat käytännöllisiä, toivovat palvelut lähelle ja kaikille hyvät koulut, ja siksi lähikouluihin ja lähipäiväkoteihin on satsattava, ja ne ovat oikeastaan ratkaisun avaimiakin. Meidän on siis huolehdittava siitä, että kaikissa kouluissa kenestä tahansa on mahdollista tulla mitä tahansa ja että vanhemmille ei synny syitä karttaa lähikouluja.

Sitten on myös ymmärrettävä alueiden erilaisuutta. Täällä Helsingissä meillä on alueita, joissa joka kolmas oppilas on maahanmuuttajataustainen, äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielinen. Joillain alueilla tällaisia lapsia on joka yhdeksäs koululainen, siis toisaalla joka kolmas ja toisaalla joka yhdeksäs. Näin ollen on selvää, että näissä kouluissa on keskenään erilaiset tarpeet, jotta ne pystyvät tarjoamaan riittävän hyvää yksilöllistäkin opetusta kaikille lapsille ja olemaan hyvä lähikoulu. Juuri tällainen toiminta näiden tehtyjen säästöjen myötä on helposti hapertumassa. Esimerkiksi niin sanotun positiivisen diskriminaation rahoituksen tasoa on leikattu muutamassa vuodessa aika rajusti, samalla kun sen tarve on lisääntynyt jatkuvasti, ja vaikuttavuudestakin alkaa olla jo pientä näyttöä.

Kaupunki on täällä Helsingissä pyrkinyt korvaamaan valtion leikkauksia, mutta lopputomiin näin ei voi kaupungeissa toimia. Niinpä hallitukselta on kysyttävä, aikooko hallitus tosiaan tehdä sellaisia tekoja, mitä tämä puhe tällä viikolla todella huutaa ja talouskasvukin perustelee. Aikooko hallitus liittyä sivistys-Suomen rintamaan ja perua näitä koulutuksen järjestömiä leikkauksia ja sitä kautta Suomen nuorten ja lasten eriarvoistumista lisäävän politiikan toimenpiteitä? Vai onko todella syytä kyseenalaistaa luottamus hallitukseen luottamus tämän asian tunnistamisessa? — Kiitos.

22.00 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Olemme yhtä mieltä siitä, että Suomi on hienoa maa, mutta on jatkuvasti ponnisteltava, jotta Suomi jatkossakin pysyy yhtenä maailman parhaimmista maista. Se, että tulonjako on maassamme kansainvälisessä vertailussa suhteellisen tasainen, on yhteydessä kaikkiin niihin asioihin, joiden vertailussa Suomi kuuluu maailman parhaiden maiden joukkoon. Vastaavasti eriarvoisuuden kasvu ei ole vain epäoikeudenmukaista, se on omiaan pahentamaan suurta määrää yhteiskunnan ongelmia riikollisuudesta terveyseroihin.

Kolme esimerkkiä siitä, miten Sipilän hallitus on lisännyt eriarvoistumista.

Ensimmäinen, ammatillinen koulutus: Hallituksen puheenvuorossa ministeri Orpo puhui hyvin ja kauniisti koulutuksen merkityksestä, muun muassa näin: "Suurin syy eriarvoisuuden ja köyhyyden taustalla on heikko koulutus. Meillä on yli 600 000 aikuista, joilla ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa. Heistä töissä oli vuonna 2015 ainoastaan 43 prosenttia, kun ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden työllisyysaste oli yli 86 prosenttia. Matalasti koulutetut ovat heikommassa asemassa, kun työtehtävien vaatimukset kasvavat. Heikko koulutus ennustaa myös heikompaa terveydentilaa. Perusasteen koulutuksen saanut menettää elinvuosia syöpäsairauksien vuoksi 50 prosenttia ja verenkiertoelinten sairauksien vuoksi 100 prosenttia enemmän kuin korkeakoulutettu." Tästä analyysistä ministeri Orpo ja vihreät ovat samaa mieltä, mutta johtopäätöksemme siitä, mitä pitää tehdä, ovat kovin erilaisia. Hallitus on leikannut koulutuksesta rajusti. Suurimmassa syrjäytymisvaarassa ovat nuoret, joilla ei ole peruskoulun jälkeistä koulutusta. Leikkaukset ammatilliseen koulutukseen ovatkin yksi huolestuttavimpia hallituksen tekoja. Varsinaista opetusta am-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

matillisessa opetuksessa vähennetään ja opiskelijoiden jättämistä oman onnensa nojaan kutsutaan etä- tai itseopiskeluksi. Se on itsepetosta. Suomen Kuvalehti kertoi huhtikuussa esimerkkejä Oulusta: ennen ammattiopinnoissa oli lähiopetusta yli 30 tuntia viikossa, nyt keskimäärin 25 tuntia ja joillakin aloilla jopa alle 20 tuntia viikossa. Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys on laskenut, että tänä vuonna ammatillisten oppilaitosten rahoitus vähenee 220 miljoonalla eurolla ja alalla on jouduttu lakkauttamaan 800 opettajan työsuhteet.

Toinen esimerkki: Tämä hallitus on vienyt työttömien lapsilta oikeuden kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen, mikä tässä keskustelussa on jo moneen kertaan mainittu. The Economist -lehti on tänään julkaissut uutisen, jonka mukaan sanamäärä, jonka lapsi kuulee ennen kuin hän täyttää 5 vuotta, ratkaisee hänen tulevaisuutensa. Tutkimustieto varhaiskasvatuksen merkityksestä ihmisen elämälle kasvaa koko ajan. Hallitus on rajannut oikeutta varhaiskasvatukseen juuri niiltä, joille siitä todennäköisesti olisi suurin hyöty. Tällä voi olla hyvin vahingollinen vaikutus lasten koko elämän mahdollisuuksiin.

Ja kolmas esimerkki, asumistuki: Juuri nyt eduskunnan täysistunnon toista käsittelyä odottaa hallituksen esitys asumistuen indeksijäädystä. Hallituksen oman arvion mukaan tällä saavutettavasta säästöstä 40 prosenttia eli lähes puolet valuu toimeentulotukimenojen kasvuun. Jos hallituksen tavoite on parantaa työn vastaanottamisen kannustetta, tämä muutos menee juuri väärinpäin — sen ohella, että se hallituksen omankin arvion mukaan vaikeuttaa niiden elämää, joilla ennestäänkin on vaikeinta.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on väitetty, että vaihtoehtoja ei ole. Kyllä on. Me vihreät olemme vaihtoehtobudjetissamme esittäneet yhden mahdollisuuden. Ehdotamme köyhyyden torjuntaan yli 600 miljoonaa ja koulutukseen noin 500 miljoonaa euroa enemmän kuin hallitus, emmekä esitä tämän rahoittamista lisälainalla. Sen sijaan ehdotamme, että kohtuullistetaan tuloveronkevennystä hallituksen esittämästä ja sen lisäksi leikataan ympäristölle haitallisia tukia, sellaisia tukia, jotka ekonomistit muun muassa Valtion taloudellisessa tutkimuskeskuksessa ovat todenneet kansantaloudelle tehottomiksi ja työllisyydelle hyödyttömiksi.

Olof Palme totesi aikoinaan, että politiken är att vilja — politiikka on tahdon asia. Voisi sanoa myös, että politiken är att välja — politiikka on valintoja. Hallituksen valintoihin kuuluvat rajut koulutusleikkaukset, kaikkein köyhimpiin ihmisryhmiin kohdistuvat leikkaukset, kuten leikkaukset Kelan etuuksiin, opintorahaan, asumistukeen sekä lääke- ja matkakorvauksiin. Jos vaikutusarviot olisi tehty huolella, hallitus olisi huomannut, että sen tekemät leikkaukset kasautuvat tietyille ryhmille. Nämä leikkaukset näkyvät muun muassa toimeentulotuen pitkäaikaikäskäytön kasvuna. Nämä ovat vääriä valintoja.

22.06 Eero Suutari kok: Arvoisa rouva puhemies! Oppositio väittää välikysymyksensä, että vastaus kasvaneeseen eriarvoisuuteen löytyy Sipilän hallitusohjelmasta. Välikysymyksessä todetaan, että mikäli hallitus todella haluaa vaikuttaa eriarvoisuuteen, se täytyy tehdä huomioimalla opposition vaihtoehtobudjeteissa esittämät linjaukset.

Arvoisa puhemies! Minä kävin läpi vaihtoehtobudjettien linjaukset ja totesin, että on niissäkin haasteita. Sosiaalidemokraattien varjobudjetin slogan on "kasvu kuuluu kaikille". Varjobudjetti sisältää rankalla kädellä veronkiristyksiä, uusia verolakeja, jotka kohdistuvat voimakkaimmin yrityksiin. Demareilta vaikuttaa puuttuvan kokonaan selkeä kuva yrittäjyyden edistämisestä. Toisella kädellä ollaan lisäämässä veroja ja velvoitteita ja toisella kädellä taas ollaan parantamassa sosiaaliturvaa ja luomassa erillisiä kannustimia sellaisilla malleilla, joihin liittyy monia haasteita. Varjobudjeteissa esiteltävien toimenpitei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

den perusteella kasvu ei kuuluisi ainakaan sen keskeisille synnyttäjille eli yrittäjille, riskin ottajille, tavallisille ahkerille, koulutetuille työntekijöille.

Suurin eriarvoisuushaaste suomalaisessa yhteiskunnassa on työelämän ulkopuolelle syrjäytyminen. Tämän vuoksi ihmisten pääseminen töihin työttömyydestä ja työnteon esteiden poistaminen ovat parasta eriarvoisuuden torjuntaa. Eriarvoistumista ei pysäytetä nostamalla pääomatuloverotusta, jyrkentämällä tuloverotuksen progressiota, poistamalla yrittäjävähennys tai kiristämällä osinkoverotusta. Eriarvoistumista torjutaan, niin kuin hallitus tekee, toimenpiteillä, joilla luodaan edellytyksiä uudelle työlle — palkitaan ahkeruudesta ja annetaan mahdollisuus riskin ottamiseen ilman pelkoa yhteiskunnan turvaverkkojen peittämisestä.

Arvoisa puhemies! Oppositio väittää jatkuvasti eriarvoisuuden ja tuloerojen kasvaneen Suomessa. Kertaan vielä: Tilastokeskuksen mukaan Suomen tuleroissa ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia koko 2000-luvun aikana. Työllisyyskasvu pienentää tuloeroja, kun entistä suurempi osa suomalaisista tekee töitä. Suurimpina hyötyjinä talouskasvusta ovat he, jotka saavat työttömyyden jälkeen työpaikan. Kun ihmisiä siirtyy tulonsiirtojen saajista palkkatöihin, vaikuttaa tämä tietysti tuleroihin. Työnteon ja aamulla töihin lähtemisen onkin oltava aina kannattavampaa kuin yhteiskunnan tuilla elämisen.

Arvoisa puhemies! Eriarvoisuutta torjutaan parhaiten tasa-arvoisilla mahdollisuuksilla kouluttautua sekä vahvalla työllisyydellä. Nämä edellytykset opposition vaihtoehtobudjetit romuttavat täysin. Oppositio ei tunnu ymmärtävän, että hallitusohjelma ei työllistä ihmisiä. Sen tekevät ne tuhannet yrittäjät, joilta opposition vaihtoehtobudjetit puristavat irti viimeisetkin edellytykset luoda uutta työpaikkaa ja ottaa riskiä ja palkata ihmisiä töihin. Opposition budjetit ovat kylmää kyytiä yrittämiselle, riskinotolle ja omistamiselle. Edesmenneen vasemmiston kansanedustajan Outi Ojalan sanoin "köyhän paras ystävä on vahva valtiontalous". Vapaassa markkinataloudessa vahvan valtiontalouden perustan luovat mahdollisimman matala ja ennustettava ja laaja veropohja, jossa kasvu kuuluu myös sen synnyttäjille eli yrittäjille, riskin ottajille ja aivan tavallisille ahkerille työntekijöille.

22.11 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensin on todettava, että ulkopuoliset tekivät analyysia meidän vaihtoehtobudjetista suhteessa yrittäjyyteen, ja on totta, että verotusta kiristettäisiin enemmän siellä suurten yritysten puolella, mutta pienet, yhden henkilön yritykset ja muut, hyötyisivät meidän esityksistämme. Elikkä pienet yritykset hyötyisivät sosiaalidemokraattien esityksistä mutta eivät ne suuret yritykset. Kyllä, tässä meillä on erilainen näkemys kuin kokoomuksella ja EK:lla.

Mutta välikysymys eriarvoistumisesta on ollut siis tarpeen, koska tuossa 2,5—3 tunnin kohdalla alkoivat keskustasta ja ehkä kokoomuksestakin jo tulla ensimmäiset kommentit siitä, että kyllähän tässä vähän voi olla myöskin semmoista mallia, että jotain tarvitsisi tehdä, sitä ennen olin jopa loukkaantunut pienituloisten ihmisten puolesta valtiovarainministerin todetessa, että sitten kun meillä on varaa, voimme huolehtia eriarvoisuudesta ja kaikkein pienituloisimpien asioista.

Valtio ja yhteiskunta tunnetaan siitä ja siitä antaa kuvan se, miten se huolehtii kaikkein heikoimmassa asemassa olevista. Jos tämä kuva on näin ikävä, että vasta sitten kun on kaikki muut asiat tehty, niin on aika ikävää. Sen takia näitä korjausliikkeitä olisi tarpeen tehdä. Niitä tarvittaisiin talouspolitiikan linjaan, markkinaehtoistamisen vähentämiseksi, pienituloisimpien leikkausten peruuttamiseksi esimerkiksi työttömien, opiskelijoiden, lapsiperheiden ja eläkeläisten osalta, joilta on siis leikattu, ja toisaalta palveluiden rahoituk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

sen lisäämiseksi, vaikkapa subjektiiviseen päivähoidon-oikeuteen, koulutukseen kaikilla sen tasoilla ja sote- ynnä muihin palveluihin.

Tässä talouspolitiikassa, kun hallitus on omasta mielestään sen erityinen osaaja ja asiantuntija, on muutama kummallinen piirre:

Ensimmäinen on se, että rakenteellinen alijäämä kasvaa. Vaikka tässä hallitusohjelmassa lukee, että rakenteellisesta alijäämästä päästään pois, niin näin ei tapahdu, vaan se pahe-
nee.

Toinen on se, että kun leikkauksia on pakko tehdä, niin hallitus sanoo, että niitä on pakko tehdä juuri pienituloisilta, koska he ovat ainoita, jotka saavat tulonsiirtoja. Näin ei ole, vaan myöskin talouden arviointineuvosto on antanut ohjeita hallitukselle, ja jos hallitus olisi halunnut kuunnella, olisi voitu tehdä toisenlaista politiikkaa, käyttää myöskin tuloja tähän talouden tasapainottamiseen eikä välttämättä antaa niitä verohelpotuksia sinne suurituloisimpiin päin. Nyt se 4 miljardia ei toteudu, koska siitä 2 miljardia menee toiseen suuntaan: 4 miljardin leikkaukset, jotka eivät aivan toteudu, ja sitten 2 miljoonaa plussaa niille, joilla jo on kaikkein eniten tälläkin hetkellä.

Nämä ovat semmoisia talouspolitiikan linjauksia, mitä minä en pysty ymmärtämään. Ja ne näkyvät käytännössä ihmisten kukkarossa niin, että pienituloisimmille se on miinus 30 euroa ja suurituloisimmille plus 400 euroa, ja tämä näkyy ihmisten elämässä. Edellisellä kaudella siis sopeutettiin paljon enemmän, kun oli käytössä sekä tulot että menot, ja siitä huolimatta pystyttiin pitämään kiinni siitä, että taloudellinen eriarvoisuus ei kasva ja pystyttiin lisäämään perusturvan tasoa. Elikkä se on mahdollista, jos halutaan tehdä.

Lapsikäyhyys on jopa 120 000, ja ongelmathan näkyvät jo siellä nuoruusiässä. Meillä on 90-luvulla koettu tätä samaa, ja silloin on tehty linjauksia ja silloin Suomi on jopa sitoutunut YK:ssa linjauksiin, joissa lukee, että lapsia hyödyttävistä sosiaalimenoista pidetään kiinni ja että ne asetetaan ensi sijalle niin lyhyt- kuin pitkäkestoisten finanssi- ja lamakausien aikana. Näin on Suomi luvannut, allekirjoittanut paperin YK:ssa. Ja mitä tapahtuu? Nyt joka tapauksessa leikataan.

Meillä on paljon erilaisia selvityksiä, joista yksi on Nuorisotutkimusverkoston selvitys nuorista, jotka eivät ole töissä, koulutuksessa eivätkä harjoittelussa. Maailmankuva on todella pessimistinen: he eivät luota toisiin ihmisiin, eivät luota yhteiskuntaan, eivät luota siihen, että heillä olisi mitään asemaa ja paikkaa, merkitystä tässä yhteiskunnassa. Tuntuu erittäin pahalta, koska tämä on riski erityisesti heille itselleen mutta myöskin koko yhteiskunnalle. Jos tämä 70 000 nuoren määrä tästä vielä kasvaa... Minun mielestäni se on tälläkin hetkellä jo liian suuri. Yksi keino olisi muun muassa se, että toisen asteen koulutus jatkuisi 18 ikävuoteen ja olisi maksutonta, olisi se sitten lukiossa tai ammatillisessa, myöskin matkojen ja tarvikkeiden osalta.

Sanon vielä yhden asian tähän loppuun: Meillä on ollut tämä sote-uudistus ja palvelut ovat se toinen iso asia, missä näitten nuorten kanssa on päästävä eteenpäin, ja nyt tässä sote-uudistuksessa pilkotaan muun muassa oppilashuoltotyöryhmät niin, että osa niistä ihmisistä, jotka nuoria tapaavat, siirtyy maakunnan palvelukseen ja osa jää kunnan palvelukseen, ja tällä hetkellä en ole kovin luottavainen, miten tämä tulee sitten käytännössä toteutumaan. Meillä on juuri tullut Me-säätiön selvitys, jossa on neljä kriteeriä nuorten syrjäytymiseen: työttömyys, koulutuksen puute, mielenterveys ja harrastusten puute. Jos kaikki nämä toteutuvat, on tällaisen nuoren tulevaisuus todennäköisesti varsin heikko.

— Kiitos, puhemies. Jatkan hetken päästä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

22.17 **Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäiseksi kannatan edustaja Laukkasen tekemää epäluottamuslauseponsimuotoilua.

Arvoisa puhemies! Edellinen Kataisen hallitus, jossa kristillisdemokraatit olivat mukana, syntyi keskelle taantumaa. Mutta silti tuo hallitus onnistui nostamaan perusturvaa 100 eurolla, kun taas nykyinen nousukauden hallitus on leikannut perusetuuksia. Nimenomaan nämä perusetuudet, jotka on sidottu kansaneläkeindeksiin, ovat useimpien kaikkein heikommassa asemassa olevien ihmisten toimeentulon lähde. Tämän hallituksen on tunnus-tettava, että se on tällä politiikallaan kasvattanut eriarvoisuutta.

Nousukauden hedelmistä pitäisi aina päästä kaikkien nauttimaan, myös niitten heikom-piosaisten. Siinä mielessä nämä indeksijäädytykset ja -leikkaukset ovat juuri kavaliala, että kun palkankorotusten kautta ja yleisen talouden nousukauden kautta työelämässä olevat henkilöt pääsevät nauttimaan nousukaudesta, niin ihmiset, jotka elävät näitten perusetuuk-sien varassa, jäävät suhteellisesti vielä enemmän jälkeen sellaisessa tilanteessa.

Meille kristillisdemokraateille tämä välikysymyksen aihe on tärkeä, ja olemme todella-kin tehneet myös sitten oman epäluottamuslauseponsimuotoilumme, vaikka emme täysin pysty jakamaan välikysymyksen esittäneitten sosiaalidemokraattien, vasemmistoliiton ja vihreitten tekstimuotoiluja. Meillä on hivenen erilaisia näkemyksiä siitä, miten tätä tilan-netta tulisi korjata.

Mutta uskon, että tämä on se yhteinen huoli, että nimenomaan tämä eriarvoisuus kas-vaa, ja todellakin nämä indeksileikkaukset ovat yksi keskeisin syy. Erityisesti näistä ovat lapsiperheet ja eläkeläiset joutuneet kärsimään.

Vaikka haluamme parantaa perusturvaa, ajattelempa, että köyhyysriskiä ei kuitenkaan pystytä pelkällä rahan lisäämisellä poistamaan. Sen huomaamme, kun katsomme erilaisia sosiaaliturvajärjestelmiä muissa Euroopan maissa. On tärkeää, että perusturvan ja työn yhteensovittaminen kannustaa niitä ihmisiä, jotka voivat olla mukana työelämässä ja sinne pyrkiä, oman työn kautta myöskin parantamaan sitä omaa elämäntilannettaan.

Sen tähden meille kristillisdemokraateille on tärkeää, että viimeistään tulevalla hallitus-kaudella tehdään laaja perusturvauudistus, se niin sanottu sotu-uudistus. Sosiaaliturva kai-paa muutoksia siltä osin, että meidän pitää saada työ ja sosiaaliturva kannattavasti yhteen-sovitettua sillä tavoin, että työn vastaanottaminen on aina kannattavaa ja siitä verotus ja so-siaaliturvan pienentyminen huomioiden jää aina enemmän käteen kuin jos henkilö ei ota työtä vastaan.

On toki tärkeää, arvoisa puhemies, se, että me pidämme huolta hyvistä, kattavista sosi-aalipalveluista, ja myöskin on erittäin tärkeää, että meidän koulujärjestelmämme on sellai-nen, että se ei itsessään ole lisäämässä eriarvoisuutta. Tämä on myöskin se huoli, minkä jaamme muun opposition kanssa, elikkä meidän koulujärjestelmämme ei enää ole se tasa-laatuinen ja kaikille samat eväät elämään antava. Siinä mielessä voi sanoa, että tämä on myöskin yhteinen opposition huoli, että mihin suuntaan meidän koulujärjestelmämme on tällä hetkellä menossa.

Arvoisa puhemies! Toimeentulotuki siirrettiin vuoden alusta Kelaan netin kautta haetta-vaksi. Olen kuullut viestejä sosiaalityöntekijöiltä, että he kokevat sen ongelmalliseksi, että on paljon asiakkaita, joita ei tavata lainkaan. Unohdettuina heidän ongelmansa pääsevät kasvamaan. Kukaan ei välttämättä tapaa monia kymmeniäkääntuhansia heistä ja kysy, mitä sinulle oikeastaan kuuluu. Myös tämäntyypinen välinpitämättömyys — vai pitäisi-kö sanoa tässä tilanteessa kasvottomuus — lisää köyhyysriskiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

Arvoisa puhemies! Yhdessä — Tillsammans, niin kuin tätä juhluvuotta vietämme, eriarvoisuuden poistaminen tapahtuu siten, että me pidämme hyvän huolen meidän sosiaalipalveluistamme, pidämme hyvän huolen meidän koulutuksemme tasalaatuisuudesta ja kattavuudesta ja siitä, että se on kaikille saavutettavissa, ja ennen kaikkea siten, että teemme perusturvauudistuksen, jota Suomi tulee myös tulevaisuudessa tarvitsemaan.

22.23 Tarja Filatov sd: Arvoisa rouva puhemies! Lamalla on aina kolme aaltoa. Ensin sakkaa talous, sen jälkeen rupeaa työttömyys nousemaan, ja kolmantena syntyy sosiaalinen lama. Ja sen jälkeen, kun nousu lähtee liikkeelle, tämä ketju kulkee toisinpäin. Ensin lähtee talous paranemaan, sen jälkeen rupeaa syntymään työpaikkoja, mutta jos ei tehdä viisasta ja välittävää politiikkaa, niin sosiaalinen lama jää.

Ja kun tämän päivän keskustelua on kuunnellut, niin itse asiassa juuri nyt on välttämättömyys kysyä eriarvoistumisesta. Hallitus on ihan aiheestakin ylpeä siitä, että työllisyys on lähtenyt paranemaan. Osittain siihen vaikuttaa se, että kansainvälinen talous on kehittynyt suotuisasti. Suomi yleensä tippuu lamaan vähän jälkijunassa, ja me nousemme lamasta vähän jälkijunassa suhteessa kansainväliseen talouteen. Mutta tuntuu siltä, että hallitus unohtaa sosiaalisen laman ja ikään kuin pyyhkii sen pois ja sanoo, että kun työllisyys paranee, niin eriarvoisuusongelmatkin hoituvat. Ja eihän se näin ole.

Talous ja työllisyys eivät yksin riitä. Kyse on siitä, miten hedelmät jaetaan. Kyse on oikeudenmukaisuudesta, ja kyse on tasa-arvosta. Kyse on myös siitä, että me osaisimme nähdä pelkästään tuloihin liittyvän eriarvoisuuden lisäksi myös ne muut eriarvoisuuden elementit, jotka liittyvät vaikka siihen, miten erilaiset ihmiset voivat läpäistä koulutuksen, miten erilaiset ihmiset pääsevät osallisiksi palveluista, miten sellaiset ihmiset, jotka eivät vaa di itsellensä palveluita, saisivat niitä, koska usein he niitä kipeimmin tarvitsevat. Tämä näkyy vaikkapa terveyseroissa.

Hallitus sanoo myös, että työllisyys on parasta sosiaaliturvaa, ja olen siitä samaa mieltä. Mutta ikävä kyllä työn muutos on rapauttamassa tätä vanhaa totuutta. Silloin, kun me arvioimme työllisyyden kehitystä, on syytä katsoa myös sen työllisyyden sisälle, koska joukkoomme ovat tulleet työssä käyvät köyhät, ja tämä määrä on ikävä kyllä myös kasvamassa. Suomessa tuo joukko on suhteellisen pieni verrattuna vaikkapa Yhdysvaltoihin taikka esimerkiksi Saksaan, jossa työllisyysshyöty oikeastaan syntyi aika pitkälle sitä kautta, että samaan aikaan kasvoi työssä käyvien köyhien osuus. Itse asiassa kyse on noin 4 prosentista meidän työvoimastamme, ja jos katsomme tämän ryhmän sisälle, niin siellä on kyse yksin elävistä ihmisistä ja lapsiperheistä.

Tämä on yksi asia, joka pitää ottaa huomioon silloin, kun lyömme rumpua siitä, että työllisyys on parantunut. Jos työllisyys ja työpaikka eivät tuo toimeentuloa, ne eivät silloin ole parasta sosiaaliturvaa. Ne voivat olla osa sosiaaliturvajärjestelmää, ne voivat olla mukana rahoittamassa, mutta ne eivät välttämättä esimerkiksi kestävyysvajeen näkökulmasta tuo meille sitä hyötyä, mitä me kuvittelemme. Ja silloin, kun me käytämme makrotalouden mittareita, olisi syytä mennä näiden muutosten sisälle ja katsoa hieman tarkemmin.

Hyvinvointivaltion kestävyysnäkökulmasta on mielestäni kyse oikeastaan kahdesta keskeisestä asiasta — toki muistakin, mutta mielestäni nämä ovat niitä tärkeimpiä: verotuloista ja työvoiman riittävyydestä suhteessa tulevaisuuteen, koska Suomi on ikääntyvä maa. Ja jos menemme työllisyyden sisälle, niin osa-aikaisia työntekijöitä meillä on noin 300 000, heistä 100 000 kaipaa lisätyötä. Nollasopimuksilla työskentelee yli 80 000 ihmistä, heistä 30 000 ihmistä haluaa lisätyötä. Tätä listaa voisi jatkaa vuokratyöläisten suhteen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

tai monen muun ihmisen suhteen, joka on alityöllistetty. Ja samaan aikaan hallituspuolueiden edustajista ne, joita arvostetaan työllisyyspolitiikassa ja talouspolitiikassa, sanovat, että meillä on enää noin 40 000 hengen työvoimaresurssi. En edes puhunut työttömien lukumäärästä, vaan niistä alityöllistetyistä ihmisistä, joita tässä yhteiskunnassa on. Nämä ovat sellaisia asetelmia, joista syntyy eriarvoisuutta, koska ihmiset kokevat sen viestin sillä tavalla, että he ikään kuin ovat hukkatavaraa tässä yhteiskunnassa. Ja näinhän ei tietenkään saa olla.

Työllisyysasteen politiikan menestyksen mittarina on oltava myös sen työn laatu ja sen turvaama toimeentulo, ei pelkästään se, mitä tilastoluvut kertovat. Tämän vuoksi olen huolissani siitä, että hallitus on tietyllä tavalla alistunut ajatukseen matalapalkkatyön lisäämisestä. Matalapalkkatyö ei elätä, eikä se aina edes tuo yhteiskunnalle verohyötyä, koska ne määrät yhteiskunnan verovaroin rahoitettavia tulonsiirtoja, jotka auttavat työssäkäyntiä näissä tilanteissa, kuten esimerkiksi asumistuki, lisääntyvät. Siksi työ ei ole automaattisesti parasta sosiaaliturvaa.

Hyvinvointivaltion kestävyysnäkökulmasta on oleellista myös turvata tulevaisuuden työvoima. Mutta tämä on mielestäni se asia, jonka hallitus kaikkein pahimmin laiminlyö. Hallituksen omassa budjettiesityksessä arvioidaan, että niiden kotitalouksien määrä, jotka saavat esimerkiksi täydentävää toimeentulotukea, kasvaa ja viimesijaisen toimeentulotuen tarve kasvaa montaa kautta. Ja tämä arvio tehdään samaan aikaan, kun työllisyys on parantunut. Eikö tässä ole joku pahasti vialla? Toimeentulotukimenot kasvavat, vaikka työllisyys paranee. Silloin pitäisi mennä niihin rakenteisiin, mitä täällä sisällä on, mutta sitä hallitus ei ikävä kyllä ole tehnyt. Tosin valtiovarainministeri lupasi selvittää toimeentulotukimenojen kasvua, ja minusta se oli hyvä lupaus. Toivottavasti näin oikeasti tapahtuu.

Mutta me tiedämme, että osa näistä vaikutuksista on ihan päätösperäisiä. Meillä on tässä salissa ollut monia lakeja, joiden taloudellisista vaikutuksista sanotaan, että toimeentulotukimenot kasvavat tämän lain seurauksena. Me tiedämme jo, että jo viime keväänä esimerkiksi lääkekorvausten leikkausten vuoksi Kela joutui maksamaan yli 20 miljoonaa euroa lisää toimeentulotukimenoja pelkästään lääkekorvauksiin, puhumattakaan siitä kaikesta muusta, mitä siellä tapahtui. Ja me tiedämme samaan aikaan, että esimerkiksi niin sanottu aktiivimalli, joka edellyttää aktiivista työnhakua ja työn saamista, tulee kasvattamaan toimeentulotukimenoja. Edustaja Hassi kuvasi hyvin sitä, mitä tapahtuu asumistuki uudistuksen kautta, sekin lisää toimeentulotukimenoja. Samaa aikaan me myös tiedämme ja käsittääkseni jaamme sen ajatuksen, että toimeentulotuki on se, mistä käsin on kaikkein vaikeinta vastaanottaa keikkatöitä, koska itse asiassa, jotta ihminen saisi taloushyötyä, tulotason pitäisi olla kohtuullisen suuri. Sen pitäisi ylittää kokonaan tuo toimeentulotuen taso plus vero miinus se, mikä tuloista tulee. Ja tätä kautta me itse asiassa syömme sitä työllisyshyötyä, [Puhemies koputtaa] jota yhteiskunnassa voisi saada.

22.30 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Köyhyys on syntynyt yhteiskuntamme rakenteisiin poliittisin päätöksin. Vaikutusarvioita ei ole tehty, ja päätökset ovat kasauneet samoille ihmisryhmille, samoille alueille. On totta, että tämä on pitkän aikajänteen, monen hallituksen, aikaansaama, mutta tämän hallituksen toimenpiteet eivät auta tähän kehitykseen vaan päinvastoin pahentavat suuntaa.

Sain hetki sitten viestin, että miksi eduskunnassa ei tänään keskustella nuorena työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden pysyvästä köyhyydestä. Tässä ihminen kertoo: "Läheiseni jäi 20-vuotiaana pian ammattiin valmistumisen jälkeen työkyvyttömyyseläkkeelle. Hän on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

asunut kymmenen vuotta palvelukodissa ja on nyt noin 40-vuotias. Hän ei tule palaamaan koskaan työelämään. Nettotulot, muun muassa asumistuki, ovat 1 300 euroa kuukaudessa. Asumismenojen, palvelukodin asiakasmaksun, sairaanhoito- ja lääkemenojen sekä ruokamenojen ja paikallisliikennemaksun jälkeen hänelle jää kuukausittain käyttörahaa 80 euroa kuukaudessa. Tuolla 80 eurolla tulee kustantaa vaatemenot, henkilökohtaisesta puhtaudesta ja kodin puhtaudesta ja sanomalehden tilauksesta sekä harrastus- ja virkistystoiminnasta koituvat menot. Hänellä ei ole varaa hankkia esimerkiksi uutta tietokonetta, puhelin-ta, silmälaseja, isompia vaatehankintoja eikä varaa matkustamiseen lähisukulaisten luo tai käydä elokuvissa ja niin poispäin." Tämä henkilö on ollut kymmenen vuotta tällaisessa tilanteessa.

Politiikka on arvovalintoja, ja arvovalintoihin kuuluvat vaihtoehdot. Niistä tänään tässä salissa on antaumuksella keskusteltu, väliin kiihkeästi, väliin rauhallisemmin. On hyvä, että kahden tunnin keskustelun jälkeen hallituspuolueiltakin alkoi tulla ensimmäisten torjuntajälkeen selkeästi mielipiteitä ja ymmärrystä sille, että hyvinvointiyhteiskunnassamme tästä asiasta on voitava keskustella, jotta voimme tätä kehitystä ehkäistä.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää ensi vuodelle kansaneläkeindeksin jäädyttämistä pysyvistä lainsäädännöstä poiketen kuluvan vuoden tasolle. Indeksitarkistuksia koskeva muutos on tarkoitettu pysyväksi, eikä sitä kompensoitaisi seuraavissa kansaneläkeindeksin tarkistuksissa. Näin etuudet jäävät jatkossakin tälle matalammalle tasolle. Me sosiaalidemokraatit olemme esittäneet, että kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien indeksitarkistukset tehtäisiin pysyvän lainsäädännön mukaisesti, jotta pienten perusturvaetuuksien ostovoima seuraisi hintakehitystä, kuten on oikeudenmukaista. Tähän sosiaalidemokratien ehdotukseen ei ole tartuttu, ja tätä on syytä ihmetellä. Syyksi ei kelpaa selitys siitä, että talous on tiukalla. Hallitukselta on kuitenkin löytynyt rahaa hyvätuloisten veronalennuksiin. Ne rahat ovat menneet säästötileille. Pienituloisille annettu raha menisi suoraan leipään, suoraan kulutukseen. [Satu Taavitsainen: Näin on!]

Sipilän hallituksen talouspolitiikka on ollut yhtä aikaa eriarvoistavaa ja julkisen talouden tasapainoa heikentävää. Eriarvoistumista lisää se, että vähävaraisiin suomalaisiin kohdistuvien leikkausten vastapainoksi hyväosaiset ovat saaneet Sipilän hallitukselta verohuojennuksia. Kun hallitus ei halua käyttää talouden tasapainottamiseen verotuksen keinoja, mistä talouspolitiikan arviointineuvosto on aiheellisesti antanut huomautuksen, julkisen talouden rakenteellinen alijäämä on repeämässä vuonna 2019 prosenttiyksikön verran suuremmaksi kuin mitä hallitus on sanonut tavoittelevansa. Aukon suuruus on noin 2 miljardia euroa, samaa luokkaa kuin erinäisten veronalennusten aiheuttama verotulojen menetys vuoteen 2019 mennessä. Eikö, arvoisa hallitus, nyt olisi aika tukkia tämä ideologinen budjettivuoto ja keskittyä ihmisten välisten kuilujen syventämisen sijaan korjaamaan Suomea ja tasapainottamaan yhteiskuntaa?

Taloukasvu perustuu ennen kaikkea tuottavuuden kasvuun. Sen ytimessä ovat korkea osaaminen ja koulutettu väestö, panostukset tutkimukseen ja tuotekehitykseen sekä aktiivinen uudistumista tukeva elinkeinopolitiikka. SDP:n vaihtoehtobudjetti, johon tässäkin keskustelussa on viitattu, korjaa hallituksen politiikan yhden räikeimmistä epäkohdista eli satojen miljoonien eurojen leikkaukset koulutuksesta. Pelkästään ammatillisen koulutuksen osalta nuo leikkaukset ovat 190 miljoonaa.

Edustaja Zyskiewicz otti esiin täällä, että eikö ihmisen, joka herää ja lähtee Alepan kas-salle, tarvitsekin tienata enemmän kuin sen, joka ei lähde töihin. No, vastauksena sanoisin, että totta kai. Tällä on kuitenkin vain vähän tekemistä verotuksen kanssa, eikä varsinkaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

hallituksen veropäätöksillä, joilla ei ole juuri mitään vaikutusta Alepan kassan maksamiin veroihin. Lisätienesti tulee palkasta, jonka kuuluukin olla korkeampi kuin työttömyysturvan. Kuitenkin myös Alepan kassa hyötyy työttömyyskorvauksesta, sillä se on vakuutus sen varalle, jos automaattikassa vie tulevaisuudessa työt. Siinä tilanteessa taas Alepan kassan on kouluttauduttava uudelleen, jotta töitä löytyisi toiselta alalta. Alepan kassalla ei välttämättä olisi varaa maksaa itse tuhansia euroja vuodessa maksavaa koulutusta, ja sen vuoksi on hyvä, että hän voi kouluttautua verovaroilla tarjotulla koulutuksella. Hyvinvointipalvelut ja tuet takaavat pienipalkkaisen turvan, joihin hänellä ei ole varaa — ihan riippumatta siitä, maksaako hän muutaman euron vähemmän vai enemmän veroa.

Vielä lopuksi, arvoisa puhemies, toteaisin, että oppositio on jättänyt välikysymyksen tarkoin harkiten, ja siitä tässä olemme keskustelleet. — Kiitos.

22.37 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Kadonneiden työmiesten osuus on kasvanut. Jo 79 000 parhaassa työiässä olevaa miestä on syrjäytetty Suomessa. Nämä 25—54-vuotiaat miehet elävät yhteiskuntamme ulkoreunoilla. He eivät tee töitä, eivät hae töitä, eivät opiskele tai ole työkyvyttömyyseläkkeellä. He ovat kadoksissa, ja heidät on vain luokiteltu niin sanotusti luokkaan "muut työvoiman ulkopuolella olevat". Näiden miesten työllisyyden esteenä on peruskoulun jälkeisen tutkinnon puuttuminen. Vähän koulutetuille on vähemmän töitä, ja ratkaisevaa on poikien kouluttautuminen. Miesten mahdollisuudet työelämässä lepäävät siis koulutuksen varassa, ja mitä tekee maan hallitus? Leikkaa koulutuksesta.

Oppimisvaikeuksien hoitamatta jättäminen ennakoi sitä, että pojat putoavat koulutuksesta ja sitä myötä syrjäytyvät työelämästä. Ongelmat, jotka olisi ollut helppo hoitaa varhaisessa vaiheessa, ehtivät kasvaa. Peruskoulussa ei ole kaikki ok, kun joka kahdeksas suomalainen 15-vuotias poika ei osaa lukea. Määrärahojen leikkaukset pahentavat tilannetta. Peruskouluvuosina poikien ongelmia voitaisiin ehkäistä lisäämällä opettajia, avustajia ja sosiaali-, nuoriso- ja perhetyötä sekä toimintaterapeutteja koulujen arkeen.

Kaikkein vaikeimmin työllistyviä ovat ne nuoret miehet, joilla on vain peruskouluopinnot, pitkittynyt työttömyys ja vähäinen työhistoria viimeisen kymmenen vuoden aikana. Näiden poikien ja miesten pahoinvoinnin väheksyminen on lopetettava. Pojille pitää antaa huomattavasti tukevampi pohja nyky-Suomessa ja paremmat eväät ponnistaa elämässä eteen- ja ylöspäin. Toimenpiteet näiden tekemiseksi ovat maan hallituksen käsissä. Valta antaa aina mahdollisuuden toimia. Mitkään päätökset eivät tipahda taivaasta käsin vaan ovat ihan ihmiskätten työtä. Jokainen meidän poikamme on kullan arvoinen ja ansaitsee mahdollisuuden lähteä onnistumisen tielle elämässään, sillä hyvinvoivista pojista kasvaa hyvinvoivia miehiä.

Arvoisa puhemies! Joka kolmas perhe ilmoittaa, että lapset eivät voi osallistua harrastuksiin perheen rahahuolien takia. Ei ole todellakaan oikein, että lapset eivät voi harrastaa, kun harrastusmaksut ovat niin korkeita. Keskilapsuus 7—12 vuoden iässä on aikaa, jolloin luodaan pohja loppuelämän elämäntavoille, ruokailurytmille, kaverisuhteille, liikuntatottumuksille muun muassa. Tuossa iässä pojat ja tytöt tarvitsevat toisenlaista tukea kuin mitä nyt on tarjolla. Mieluisan harrastuksen löytymistä tulee vahvistaa muun muassa koulujen kerhotoiminnalla sekä seuroja ja järjestöjä tukemalla. No, tämän maan hallitus ei kuitenkaan lupaa rahoitusta seuroille, vaan, kuten tänään kuulumme eduskunnan kyselytunnilla, urheiluministeri lupasi mobiilisovelluksen — siis, arvoisat kollegat, kuulette ihan oikein, mobiilisovelluksen — [Sirpa Paateron välihuuto] jotta lapsi voi käydä ilmaiseksi tutustu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

massa pari kertaa harrastukseen. Voi elämä, miten kaukana todellisuudesta Sipilän hallitus on!

Jo nykyään moniin harrastuksiin voi käydä tutustumassa maksutta muutaman kerran. Itkua lapselle aiheuttaa se, kun harrastukseen ei pääse oikeasti, säännöllisesti, korkeiden maksujen vuoksi. Meidän ministerimme eivät näytä tajuavan lapsiperheiden arkielämää. Sama kuin annettaisiin tikkari ja sitten otettaisiin se pois heti, kun lapsi on ehtinyt yhden lipaisun siitä ottaa. Suurin ongelma ei ole sopivan harrastuksen löytäminen vaan nimenomaan se, ettei lapsi voi perheen rahanpuutteen vuoksi harrastaa sitä unelmiensa harrastusta. Harrastuksissa saisi myös kavereita ja ystäviä, mutta muutaman tutustumiskerran kokeilusta ei pysyviä kaverisuhteita saa, päinvastoin lapselle tulee suru ja katkeruus, kun muut ryhmäläiset saavat jatkaa harrastusta ryhmässä ja itse ei saa.

Lisärahoja en lupaa, urheiluministeri Sampo Terho sanoi tänään eduskunnan kyselytunnilla. Että näin. Hallitus vaihtoon.

22.43 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Paatero totesi, että SDP:n varjobudjetti on pienille yrityksille parempi kuin hallitusohjelma. Itse en ihan tuolla tavalla sitä näe, koska jos ajatellaan nyt vaikka yrittäjävähennystä, jonka te haluatte poistaa siinä varjobudjetissa, niin tämä tarkoittaa sitä, että kun nämä pienet yritykset osakeyhtiöitten ulkopuolella, joita te tarkoittatte, ovat käytännössä yksinyrityksiä — niitä on yli 200 000 — ja niillä suoraan se palkka on se tulos, ja kun siitä tuloksesta halutaan vähentää se 5 prosenttia yrittäjältä pois — eli se on suoraan se palkka, minkä hän saa kotiin — niin te haluatte viedä sen 5 prosenttia pois häneltä. Ei sitä pysty millään korvaamaan sosiaalietuuksilla, jotka minun käsittääkseni eivät ole ihan niin kuin siinä reilassa, mikä on. Minä palaan myöhemmin tähän asiaan.

Vaikka se olisikin niin kuin te sanotte, niin kuitenkin on niin, että Suomi tarvitsee ensisijaisesti kasvavia yrityksiä. Kaikki yritykset ovat pieniä — itsekin olen aloittanut yhden miehen yrityksestä ja ollut siinä toista vuotta — mutta ne haluavat kasvaa. Se kasvu ei tapahdu minkään muun kuin tuloksen kautta. Ja verotuksella on merkitystä, sillä, miten se tapahtuu.

Eli kaikissa maissa, missä pienet ja keskisuuret yritykset ovat kasvaneet, on nimenomaan onnistuttu siinä, että pienet ja keskisuuret yritykset työllistävät ja niitten iskukyky huonona aikana on parempi kuin meillä, kun meillä on yksipuolinen tämä työllisyys. Meillä on parisataatuhatta yksinyrittäjää, 80 000 työllistävää yrittäjää ja muutama kymmenen varsinaista suurta yritystä. Eli meillä puuttuu se pieni ja keskisuuri yrityskanta kokonaan — verrattuna Ruotsiin ja Saksaan — jonka tarkoituksena ja haluna on kasvaa tuloksen kautta. Ja se on Suomen tulevaisuus. Se, miten me suhtaudumme tähän, ratkaisee sen, miten me tulevaisuudessa voimme hoitaa tämän meidän sosiaaliturvamme ja nimenomaan nämä tulonsiirrot ja muut. Eli meidän suhteellisen pieni osuutemme pieniä ja keskisuuria yrityksiä on se ongelma, ja siihen ongelmaan meidän pitää puuttua.

Jos ajatellaan sitä, miten me suhtaudumme taas yrityksiin ja yrittäjiin, niin väitän, että siinäkin meillä on haasteita olemassa, tällä koko salilla. Tämä sali ei hyväksy sitä, että esimerkiksi yrittäjän perheenjäsenillä olisi samat sosiaaliedut kuin muilla normaalisti työssä käyvillä ihmisillä, ja siihen meidän pitäisi saada parannus. Silloin kun yrittäjän perheenjäsen asuu siinä samassa taloudessa — vaikka hän olisi aidosti työtön ja olisi jäänyt työttömäksi muualta, ulkopuoliselta työnantajalta — niin se harkitaan aina, että onko tämä aidosti työtön, voiko hän tehdä työtä siinä perheyrityksessä, vaikka hänelle ei olisikaan siinä töi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

tä. Ja vaikka katsottaisiin siitä tuloksesta, että ei tässä yrityksessä voi olla monta työllistettyä, niin siitä huolimatta voidaan evätä työttömyyskorvaus. Näin ei saisi minun mielestäni tapahtua siinä tapauksessa, kun kaikista työntekijöistä maksaa joka ikinen työnantaja — ja sitten se itse työntekijä — työttömyysvakuutuksen. Mikä se semmoinen vakuutus on, joka ei ole voimassa silloin, kun on tietty status sillä ihmisellä? Sitä minä sanon.

Täällä annettiin sellainen kuva, että minä esimerkiksi ajan, ja kokoomus ajaa, EK:n kautta näitä suuryritysten etuja. Se on täysin väärä kuva. Suuryrityksillä ei ole ollut viime vuosikymmenien aikana mitään tekemistä lisätyöllistämisen kannalta. Kaikki nämä pienet ja keskisuuret yritykset ovat olleet ratkaisevassa asemassa 20 vuotta täällä Suomessa. Eikä mikään puolue tässä salissa ole niin tyhmä, että ajattelisi sellaisen etua, joka ei pysty eikä tule tarjoamaan sitä kasvua, vaan ajattelee sen etua, tai ainakin sellaista kohtuullista etua, joka pystyy tarjoamaan — ja se on pienten ja keskisuurten yritysten kasvu ja viennin kasvu. Meillä on hallitusohjelmassa, että se kasvu pitää kaksinkertaistaa, ja se on parasta lääkettä Suomelle. — Kiitoksia.

22.48 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Äskeinen puheenvuoroni oli liian pitkä siihen 5 minuutin annettuun aikaan, jotenka minulta jäi täältä yksi asia, joka liittyy terveyseroihin ja sote-uudistukseen. Meillä edellisellä hallituksella parlamentaarisesti oli tavoitteena myöskin terveyserojen kaventaminen, johonka palveluintegraatio ja saatavuuden parantaminen myöskin liittyivät. Tässä kohtaa nyt, kun meillä on tulossa malli, jossa eittämättä otetaan esimerkiksi vaikkapa Ruotsista, voidaan sieltä jo havaita, että niillä alueilla, joilla on hyvin toimeentulevia ihmisiä, palvelut kyllä paranevat, ja heidän osaltaan palveluiden saanti paranee, mutta niiltä alueilta, missä on ihmisiä, joilla ei välttämättä taloudellisesti eikä muutenkaan mene niin hyvin, palvelut häviävät lähestulkoon kokonaan. Jos tämä asiakasmaksujärjestelmä, joka Suomessa on jo tälläkin hetkellä aika eriarvoistava, vielä nostaa asiakasmaksuja, niin tiedetään, että yhä harvempi pienituloinen edes hakeutuu siinä kohtaa hoitoon, jos ne maksut ovat kohtuuttomat.

Näitten vielä tällä hetkelläkin lausunnolla olevien osien tai viimeisen palan osalta Kuntaliittokin teki oman selvityksensä asiantuntijoilta elikkä työntekijöiltä, jotka tekevät sairaanhoitopiireissä ja kunnissa tällä hetkellä sosiaali- ja terveyspalveluita, tuottavat niitä käytännössä arjessa joka päivä. Kysymys oli se, miten nämä henkilöt ajattelevat, että tämä nykyinen malli, näissä sekä sote-lain osalta että valinnanvapauslain osalta, tulee kaventamaan terveyseroja. Täysin samaa mieltä näitten lakien vaikutuksesta terveyseroihin oli 1 prosentti. 1 prosentti oli sitä mieltä, että näillä laeilla saadaan kavennettua terveyseroja, ja silti hallitus on sitä mieltä, että näitä viedään eteenpäin. Samantyyppinen [Puhemies koputtaa] prosentti oli myöskin näiden kahden muun, palveluintegraatioitten tai taloudellisten vaikutusten, osalta.

22.50 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Tässä on viime aikoina muutama edustaja ottanut esiin sen, että meni muutama tunti ennen kuin tällä laidalla ymmärrettiin, että tämä aihe on tärkeä. Toki ryhmäpuheita ei aina niin tarkalla korvalla kuunnella kuin ehkä edustajien puheenvuoroja, mutta suora lainaus pitämästäni kokoomuksen eduskuntaryhmän puheesta: "Suomi on ja tulee jatkossakin olemaan tasa-arvoinen maa, jossa on hyvät edellytykset eri lähtökohdista ja alueista riippumatta kouluttautua ja tehdä työtä saavuttaakseen omia unelmiaan. Parhaallakin on aina parannettavaa. Kansainvälisten vertailujen piikkipaikat tuloerojen pienuudessa eivät nimittäin lohduta työtä etsivää pitkäaikaistyötön-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

tä tai ilman opiskelu- tai työpajapaikkaa olevaa nuorta. Siksi kokoomuksen eduskuntaryhmä näkee tärkeänä, että keskustelemme keinoista, joilla ennaltaehkäisemme syrjäytymistä, eriarvoisuutta ja köyhyyttä." Tämän tosiaan sanoin jo siinä ryhmäpuheenvuorossa.

Nimenomaan keskusteluhan on ollut niistä keinoista. Toiset pitävät toisenlaisia parempina kuin toisenlaisia. Sehän on politiikkaa, mutta uskon, että aivan jokainen eduskuntaryhmä, ne yhdeksän, mitkä täällä salissa ovat, pitävät tärkeänä sitä, miten me pystymme ennaltaehkäisemään meidän eriarvoisuutta ja nuorten syrjäytymistä.

Tällä viikolla tässä on keskustelussa aika paljon otettu esiin NEET-nuorten huonovointisuus tästä Nuorisotutkimusverkoston tutkimuksesta, jossa syrjäytymisen syynä nuoret pitivät ystävien puutetta. Eli sekä yksinäisyyden kokemus että niiden osuus, joilla ei ole yhtään luottamuksellista ystävää, on moninkertaista verrattuna nuoriin keskimäärin. Ja nimenomaan on niin, että ulkopuolisuus palkkatyöstä ja opiskelusta on vähemmän olennaista syrjäytymisen määrittelyssä nuorten mielestä. Tämä on myöskin tärkeä näkökohta tähän keskusteluun.

22.53 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Ihan tuosta alkuillan keskustelusta vaan sellainen huomio, että siinä nyt kiistatta kävi sillä tavalla: Hallituspuolueiden keskeiset ministerit ja myöskin hallituspuolueet aloittivat keskustelun suhteessa välikysymykseen tällä sinällään arvokkaalla hypetyksellä, mikä liittyi Suomen 100-vuotisjuhlapäivään mutta erityisesti siihen, että me olemme pärjänneet — ihanaa sinänsä — niin hyvin erilaisissa tutkimuksissa, joissa on arvioitu kansakunnan tilaa hyvinvoinnin, talouden, korruption ja niin edelleen suhteen. Mutta sanoisin näin, että arvostan kovin valtiovarainministeri Orpoa, joka selvästi vaihtoi kyllä sävellajia keskustelun kuluessa ja sen jälkeen ja itse asiassa totesi sen, että tämä keskustelu välikysymyksestä ja tästä eriarvoistumisesta on ollut sittenkin paikallaan. Itse olen sitä mieltä, että se istui tavattoman hyvin tämän 100-vuotisjuhlapäivän jälkeen, koska haluaisin uskoa, että me kaikki kuitenkin tulevaisuudessa haluamme, että tämä Suomen menestystarina jatkuu. Ei se kyllä sitten jatku, jos me unohdamme nämä 100 000 alle 30-vuotiaista nuorta, jätämme siis heidät tavallaan syrjään, plus sitten muut ongelmat, mitkä tähän eriarvoisuuteen liittyvät.

Arvoisa puhemies! Kuulun niihin, jotka ovat myöskin sitä mieltä, että parasta syrjäytymisen vastaista politiikkaa on luoda työpaikkoja, aktiviteetteja yhteiskuntaan, mutta kyllä sen työllisyyspolitiikan ohella tämä lasten ja nuorten tilanne on se, mihin nyt katse pitää myöskin suunnata. Vaikka ilta nyt on näinkin pitkällä, haluan kyllä nostaa tämän pelkän perusasteen varassa olevien nuorten tilanteen esille. Meillä tosiaan työllisyysaste on 40 prosenttia niillä, joilla ei ole keskiasteen tutkintoa, ja Suomessa on todella edelleen lähes 100 000 alle 30-vuotiaista ihmistä, joilla ei tätä perusasteen jälkeistä tutkintoa ole.

Tähän liittyy myöskin sitten tämä nuorten miesten syrjäytymisen erittäin vakava ongelma, ei yksin tämän työttömyyden kannalta, vaan niin kuin alkuillasta totesin, että kun eilen iltapäivällä kaupallisesta kanavasta junassa tullessani juhlimaan tänne seurasin suorana lähetyksenä tätä nuorten natsien mielenilmaisua — heitä oli muuten yllättävän paljon siinä, 300—400, ja he olivat pääosin nuoria miehiä — niin kyllä minä siinä yhteydessä ajattelin, että mikä on mennyt niin kuin elämässä, kasvatuksessa ja tässä yhteiskunnallisessa todellisuudessa pieleen. Minulla ei ole mitään patenttiratkaisua siihen, mutta kyllä tietysti tämän koulutuksen ja kansalaisjärjestötoiminnan ja muun kautta heihin tulee saada yhteys. Minä olen itse huomannut sen, kun olen muutamissa yhteyksissä halunnut keskustella näit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

ten nuorten äärioikeistolaisten kanssa, että kun sinä jaksat keskustella ja argumentoida eri asioista, niin näkee, että joku lamppu syttyy palamaan sitten kuitenkin.

Ja meidän sosiaalidemokraattien keskeinen näkemys sitten on se, että me haluamme tätä oppivelvollisuus-oikeutta, -ikää nostaa, koska kun nyt koko ajan tulee sitten lisää 5 000—10 000 nuorta, jotka jäävät pelkän peruskoulun varaan, niin meille niin kuin kasautuu se sellainen enemmän tai vähemmän syrjään jäävien nuorten joukko, mikä on inhimillisesti väärin ja myöskin yhteiskunnan kokonaisedun kannalta väärin.

Sen takia, arvoisa puhemies, päätän tämän puheenvuoroni tältä osin siihen, että oppivelvollisuuden pidentäminen ja sitä seuraava toisen asteen muuttuminen maksuttomaksi on hyötyihinsä nähden kohtuullisen edullinen uudistus. VATT on arvioinut, että yksi vuosi oppivelvollisuutta lisää kustannuksia 17—27 miljoonaa euroa vuodessa ja tällainen panostus maksaa aikaa myöten itsensä moninkertaisesti takaisin paranevan työllisyyden ja vähenvän syrjäytymisen kautta.

22.59 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tähän edellisen, edustaja Gustafssonin, puheenvuoroon jatkoksi: Pieniä tuloeroja on pidetty takuuna sille, että kaduilla voi kulkea turvassa ja yhteiskunnassa säilyy rauha. Katkeruus synnyttää radikalisoitumista ja niin pois päin, ja sen vuoksi työ eriarvoisuuden ehkäisemiseksi on hyvin tärkeää. Eriarvoisuus, pienituloisuus, köyhyys, syrjäytyneisyys — ne ovat kaikki vähän eri asioita. Moni liittyy toisiinsa mutta ei kuitenkaan. Esimerkiksi köyhyys ei ole yhtä kuin syrjäytyminen. Moni menee töihin, saa pientä palkkaa, itse asiassa 500 000 tällaista suomalaista menee töihin, ja he eivät suinkaan ole syrjäytyneitä, mutta he ovat köyhiä.

Kuten olen aiemmin tässä keskustelussa todennut, Suomi on kuitenkin yksi maailman tasa-arvoisimmista maista ja meillä on moni asia paremmin kuin monessa muussa maassa. Meidän on tehtävä työtä, jotta Suomi säilyykin maailman mallimaana. Hyvinvointiyhteiskunnan perusteita ei saa rapauttaa, ja sen kehityskulusta me oppositiossa olemme huolissamme.

23.00 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Gustafsson mietti sitä, että mikä meillä on pielessä, kun 5 000—10 000 nuorta on vaarassa syrjäytyä. Itse olen kyllä sitä mieltä, että tämä on sellainen seikka, josta meidän pitäisi puhua paljon enemmän. Kaikki muutkin varmasti ovat huolissaan nuorten tulevaisuudesta ja miettivät sitä, miten se saataisiin paremmaksi. Olen nuorisotyössä mukana ja mietin jatkuvasti sitä, miten me saisimme nuoret ikään kuin paremmin aktivoitumaan. Yksi siinä on se, että tällä hetkellä heillä ei ole mahdollisuuksia ansaita omaa rahaa ja itsekunnioitusta. Vaikka tietysti se ei ole ratkaiseva asia, väitän, että olisi parempi, kun meillä olisi sellainen ilmapiiri, että hyväksyttäisiin se, että joku voisi tehdä töitä vaikka sitten pienellä palkalla kenelle tahansa siitä heti 13—14-vuotiaasta asti ja ansaita omaakin rahaa.

23.01 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Suutari on ihan oikeilla jäljillä. Nyt kun paljon puhutaan meidän peruskoulun uudistamisesta, niin minun mielestäni nimenomaan yläasteella tulisi tämmöisiä työelämäyhteyksiä parantaa merkittävästi. Kun perehdyin ammatillisen reformin lainsäädännön yhteydessä eri maiden käytäntöihin, niin minusta oli jännää, mielenkiintoista nähdä, että Tanskassa peruskoulun jälkeen 60 prosenttia ikäluokasta jatkaa välittömästi — Suomessa sitä kutsuttaisiin kymppiluokaksi, jossa lähdetään siitä, että heidän valmiutensa jatko-opintoihin ovat puutteellisia. Sitten kun me vie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2017 vp

lä tiedämme, että pojat kehittyvät vuosi, puolitoista hitaammin kuin tytöt, niin meillä olisi sitten osalle 15—16-vuotiaista pojista — mitä sanaa nyt käyttäisi — vielä tämmöinen harjaannuttamisvuosi, jonka yhteydessä myöskin tällaista työharjoittelua, työhön perehtymistä voisi olla mukana. Kyllä tässä joudutaan aika tämmöisiin perustavaa laatua oleviin kysymyksiin menemään.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.